

Rijksoverheid

ICCb0429D

Dashboard aanpak COVID-19

26-6-2020

04-2020

Dashboard COVID-19

Samenvatting – status 28 april

Maximaal controleren	
Capaciteiten toereikend?	Capaciteit is zorgelijk, maar trend is positief.
Totaal aantal positief geteste mensen	38.416 (+171)
Totaal aantal IC-bedden	Niet bekend
IC-bedden niet bezet	Niet bekend
IC-bedden bezet coronapatiënten	905 (-29) (LCPS)
Aantal personen overleden	4.566 (+48)
Beschikbaarheid zorgpersoneel	
Beschikbaarheid hulpmiddelen	
Testcapaciteit	
Zorg voor kwetsbare personen	
Beperken fysieke en sociale contacten	Ziekteverzuim hoog, maar daalt
Voldoende opvang kwetsbare personen	Voldoende capaciteit
Adviseren maatregelen personeel en mensen buiten ziekenhuis	
Oproepen om naar elkaar om te zien, zeker naar kwetsbare mensen	
Continuïteit vitale processen en samenleving	
Status continuïteit vitale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.
Status continuïteit cruciale processen	Personeel en middelen beschikbaar waardoor primaire proces goed kan functioneren.

Duiding sociaaleconomische situatie		
Ontwikkelingen economie	Concrete cijfers zijn nog schaars, maar de beschikbare indicatoren duiden op een sterke krimp. De kans op een snel herstel (V-vormig) lijkt kleiner geworden. Dit komt mede omdat de verwachting is (o.a. van IMF, EC) dat de wereldhandel zwaar geraakt zal worden (>-10%), en niet in een jaar zal herstellen. Ook zijn er zorgen dat het virus herhaaldelijk de kop op kan steken na de eerste uitbraak.	
Ontwikkelingen arbeidsmarkt	De arbeidsmarkt reageert vertraagd: er zijn geen grote effecten in maart, maar er wordt een grote dip verwacht in april, afgaande op het aantal ww-aanvragen. Personen met een zwakke arbeidsmarktpositie, o.a. flexers en bepaalde zzp'ers, zullen de grootste klappen vangen.	
Voortgang sociaaleconomische maatregelen	Er wordt flink gebruik gemaakt van het noodpakket.	
Effecten maatregelen	Een voorzichtige conclusie is dat de noodmaatregelen het tempo van economische verslechtering doen afvlakken.	
Caribische delen van het Koninkrijk		CAS
Maximaal controleren		
Continuïteit vitale processen en samenleving		
Zorg voor kwetsbare personen		
Financieel/economisch		
Bijstandsverzoeken		

Legenda	
	Toereikend
	Aandachtspunt
	Zorgwekkend

Dashboard COVID-19

Samenvatting – status 26 april

Maatschappelijke effecten		
	Draagvlak voor aanpak/maatregelen	Risico op toenemend gevoel ongelijkheid t.a.v. financiële steun en beschermingsmiddelen. Zorgen over effectiviteit, betrouwbaarheid en anonimiteit apps. Onrust wordt verder gevoed indien (het gevoel heerst dat) steun ongelijk wordt ontvangen, of door onvoldoende draagvlak voor afgezwakte maatregelen.
	Naleving	Aangescherpte maatregelen worden breed nageleefd; uitzondering vormen groepen jongeren. Ook tijdens Paasweekend werden maatregelen grotendeels opgevolgd.
	Handhaafbaarheid	Aandacht voor groepen (jongeren) die maatregelen niet naleven. Door de langere duur van maatregelen kan, bij afname bereidheid tot opvolging, meer druk komen op handhaving.
	Signalen van maatschappelijke onrust/openbare-ordeproblemen	De versoepeling van maatregelen voor bepaalde groepen (jongeren) vergroot gevoelens van ongelijkheid en doet dit een extra beroep op mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen die niet onder versoepeling vallen.
	Impact van maatregelen op de samenleving	Wankel evenwicht verlengen maatregelen of juist versoepelen: risico op groeiende ontevredenheid samenleving en afname draagvlak versus situatie waarin burgers grenzen van maatregelen verder gaan opzoeken bij te grote versoepeling.
	Neveneffecten van de maatregelen	Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs)

Internationaal	Maatregelen	Exit-strategie
België	Maatregelen tot 4 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse, maar wel strikter en dwingender.	Afschaling per 16 april (bouwmarkten; tuincentra; bezoek verpleeghuizen). Exit in fasen per 4 mei. Voor elke nieuwe fase check op haalbaarheid. Progressief (toenemend afbouwend); evoluerend (aanpassend aan gezondheidssituatie); flexibel (zo nodig stap terug).
Duitsland	Maatregelen tot 4 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse.	Afschaling sinds 20 april (non-foodwinkels; kappers; BO; VO). Nog geen (echte) exitstrategie. Evaluatie en verdere besluiten op 30 april. Exit vraagt veelomvattende, gefaseerde en langdurige aanpak.
Frankrijk	Maatregelen tot 11 mei. Onvergelijkbaar met Nederlandse, want veel strikter en dwingender	Geen afschaling. Exit in fasen gepland per 11 mei. Focusgebieden: volksgezondheid; onderwijs; ondernemingen; OV; publieke bijeenkomsten.
Denemarken	Maatregelen tot 11 mei. In veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse	Afschaling per 15 april (kinderopvang; BO; contactberoepen). Nog geen (echte) exitstrategie. . Evaluatie en verdere besluiten op 30 april. Evt. na 10 mei meer ruimte voor kleine ondernemingen.
Zweden	Niet of nauwelijks overheidsmaatregelen, Veel vrijblijvende overheidsadviezen.	Overheid vertrouwt sterk op eigen verantwoordelijkheid burgers en bedrijven (zelfregulering). Wel groeiende nu dodental oploopt, i.h.b. in verpleeghuizen.
Zwitserland	Maatregelen zijn in veel opzichten vergelijkbaar met Nederlandse.	Exit in fasen per 27 april. Voor elke nieuwe fase check op haalbaarheid. Op deze wijze geleidelijke opening/hervatting: non-foodwinkels; BO; VO; musea; e.d. Ook versoepeling samenscholingsverbod verwacht.

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten

	Bron	3 apr	6 apr	8 apr	10 apr	14 apr	17 apr	20 apr	23 apr	24 apr
Verpleeghuizen (verdenking) besmetting										
Verdenking van besmetting	EPD's	1839	2079	2434	2498	3024	3291	3578		3740
Bevestigde besmettingen op basis van test	EPD's	973	1211	1727	1975	2282	2733	3153		3429
Bevestigde besmettingen op basis van test	RIVM		2754	3215	3699	4092		5306	5867	
Waarvan als overleden geregistreerd	RIVM					967		1427	1636	
Aantal locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM					846		902	914	
% locaties met minimaal 1 bevestigde COVID-besmetting	RIVM								37%	

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten

	Bron	3 apr	6 apr	8 apr	10 apr	14 apr	20 apr	23 apr
Gehandicaptenzorg (verdenking) besmetting								
Verdenking van besmetting	Database					600		799
Bevestigde besmettingen op basis van test	Database					189		281
Waarvan als overleden geregistreerd	RIVM					94	149	160
Bevestigde besmettingen op basis van test	RIVM					654	810	875
Aantal locaties met minimaal bevestigde COVID-besmetting	RIVM					260	260	274
% locaties met minimaal een bevestigde COVID-besmetting	RIVM					10%	10%	11%

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 1: Beperken fysieke en sociale contacten – ontwikkeling ziektemeldingen

Ontwikkelingen ziektemeldingen	Week 9	Week 10	Week 11	Week 12	Week 13	Week 14	Week 15	Week 16
Resultaten VVT								
Ziekmeldingen	2,31%	2,97%	3,66%	4,01%	3,19%	2,64%	2,25%	1,82%
Betermeldingen	-2,24%	-2,68%	-2,67%	-3,05%	-3,19%	-2,94%	-2,42%	-1,97%
Saldo ziek en beter	0,07%	0,28%	0,99%	0,96%	0,00%	-0,29%	-0,16%	-0,15%
Resultaten GHZ								
Ziekmeldingen	2,15%	2,78%	3,60%	3,67%	2,41%	1,84%	1,30%	1,01%
Betermeldingen	-2,04%	-2,51%	-2,58%	-2,49%	-2,83%	-2,52%	-1,82%	-1,31%
Saldo ziek en beter	0,12%	0,26%	1,02%	1,18%	-0,42%	-0,67%	-0,51%	-0,31%
Resultaten ZKH								
Ziekmeldingen	2,59%	3,20%	4,20%	3,96%	2,52%	1,90%	1,66%	1,29%
Betermeldingen	-2,42%	-3,18%	-3,15%	-3,17%	-2,84%	-2,37%	-1,96%	-1,47%
Saldo Ziek en Beter	0,17%	0,02%	1,05%	0,79%	-0,32%	-0,47%	-0,30%	-0,19%
Resultaten GGZ								
Ziekmeldingen		3,44%	4,52%	3,87%	2,28%	1,40%		
Betermeldingen		-3,05%	-3,44%	-3,15%	-2,84%	-2,15%		
Saldo Ziek en Beter		0,39%	1,08%	0,72%	-0,56%	-0,75%		

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 2: Zorgen voor voldoende opvang van kwetsbare personen

		20 apr
Capaciteit van niet-ziekenhuisbedden		
Totaal		7038
Maximale opschaling		3832
Vrij		1986
Bezet		1220
Opvang kwetsbare kinderen		
Inzicht in het aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling		
Inzicht in het aantal gemeenten dat opvang geregeld heeft voor kwetsbare kinderen		

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 3: adviseren maatregelen voor personeel en mensen buiten het ziekenhuis

Stand 1 april 2020	Instructie PBM	Instructie tests	Vraag en aanbod in kaart brengen – op termijn
Algemeen			Richtlijnen en instructies zijn gereed.
Verpleeghuiszorg			
Gehandicaptenzorg			
Wijkverpleging/thuiszorg			
Jeugdzorg			
GGZ			
Overig			

Zorg voor kwetsbare personen

Actielijn 4: oproepen om naar elkaar om te zien, zeker naar kwetsbare mensen

Kwetsbare groepen	Standen
Dak- en thuislozen	Aanvullingen in week 15
Zelfstandig wonende gehandicapten	" " "
Mensen met psychische klachten	" " "
Mensen met geen of zeer laag inkomen	" " "
...	" " "

Continuïteit samenleving COVID-19 - Vitale en cruciale processen

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Landelijk transport en distributie elektriciteit (A)		
Regionale distributie elektriciteit (B)		
Gasproductie, landelijk transport en distributie gas (A)		
Regionale distributie gas (B)		
Olievoorziening (A)		
Internet en datadiensten (B)		
Internet-toegang en dataverkeer (B)		
Spraakdienst en SMS* (B)		
Interconnectiviteit (transactie-infrastructuur voor informatie uit basisregistraties) (B)		

Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Plaats- en tijdsbepaling middels GNSS (B)		
Drinkwater-voorziening (A)		
Keren en beheren waterkwantiteit (A)		
Vlucht- en vliegtuigafhandeling (B)		
Scheepvaartafwikkeling (B)		
Vervoer van personen en goederen over (hoofd)spoorweginfrastructuur (B)		
Vervoer over (hoofd)wegennet (B)		
Basisregistraties personen en organisaties (B)		
Elektronisch berichtenverkeer en informatieverstarring aan burgers (B)		

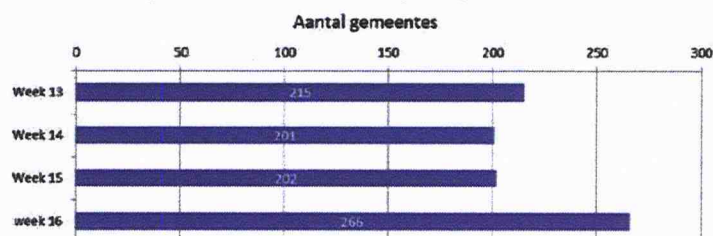
Vitaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Grootschalige productie/verwerking en/of opslag (petro)chemische stoffen (B)		
Opslag, productie en verwerking nucleair materiaal (A)		
Toonbankbetalingsverkeer (B)		
Massaal giraal betalingsverkeer (B)		
Hoogwaardig betalingsverkeer tussen banken (B)		
Effectenverkeer (B)		
Communicatie met en tussen hulpdiensten middels 112 en C2000 (B)		
Inzet politie (B)		
Inzet defensie (B)		
Identificatie en authenticatie van burgers en bedrijven (B)		

Cruciaal proces	Beschikbaarheid personeel	Benodigde middelen voor uitvoer proces
Zorg, Jeugdhulp en (Maatschappelijke) Ondersteuning		
Leraren en personeel benodigd op school		
Openbaar vervoer		
Voedselketen		
Transport van brandstoffen		
Inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater		
Inzamelen, transporteren en verwerken van afvalstoffen		
Kinderopvang		
Media en communicatie		
Continuïteit hulpverleningsdiensten		
Noodzakelijke overheidsprocessen		

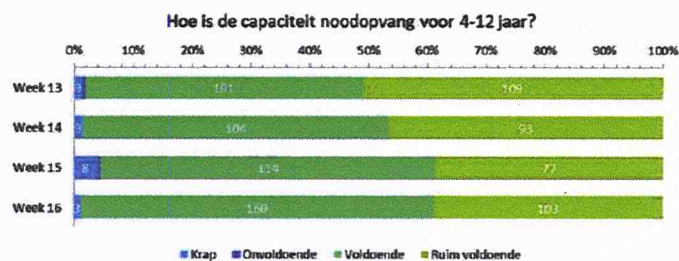

Continuïteit samenleving COVID-19 – Noodopvang onderwijsinstellingen

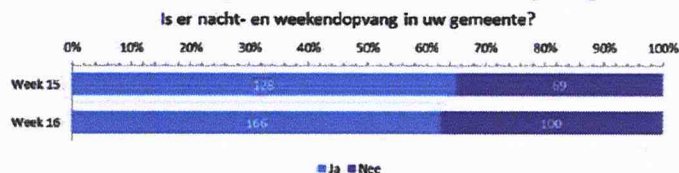
Aantal gemeenten met noodopvang

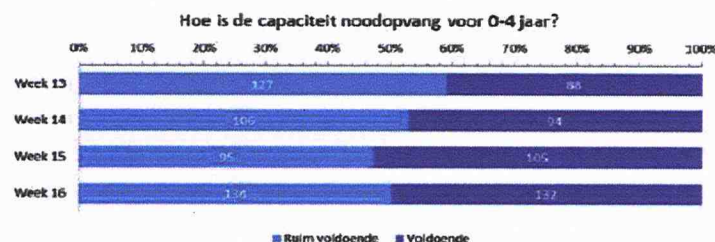
Capaciteit noodopvang 4-12 jaar

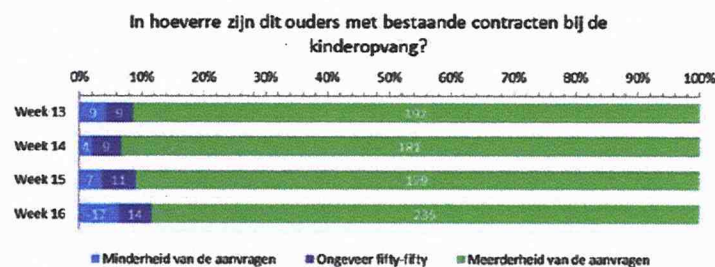
Is er ook vraag naar nacht- en weekendopvang?

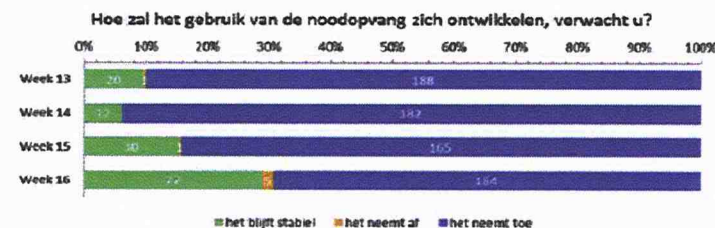
Capaciteit noodopvang voor 0-4 jaar

In hoeverre zijn dit ouders met bestaande contracten kinderopvang?

Hoe zal gebruik noodopvang zich ontwikkelen?

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	106.000 aanvragen (W17, 20 - 26 apr) 99.000 aanvragen (W16, 13 - 19 apr) 81.500 aanvragen (W15, 6 - 12 apr)	Stand 20 april: De aanvragen zijn goed voor een voorschot van 1,5 miljard euro. De totale subsidie bedraagt 5,7 miljard euro.	De NOW-regeling is op maandag 6 april gestart. Het aantal aanvragen is vanaf de eerste dag over het algemeen gedaald. Het merendeel van de aanvragen (75.000) werd ingediend in de eerste vier dagen, te weten op 6 april (38.000), 7 april (18.500), 8 april (10.500) en 9 april (8.000). Sindsdien zijn er gemiddeld ongeveer 2.500 aanvragen per dag ingediend. Er zijn tot nu toe ongeveer 7.000 afwijzingen.
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	176.000 aanvragen (22 apr) 88.000 aanvragen (15 apr)* 77.500 aanvragen (8 apr)* 47.500 aanvragen (1 apr)* 11.500 aanvragen (25 mrt)* 250 aanvragen (18 mrt)*		Gemeenten wordt gevraagd wekelijks te rapporteren over het aantal aanvragen voor de TOZO. De steekproef dekt 157 van de 157 bevestigde gemeenten. Daarmee dekt de steekproef 54% van de potentiële aanvragers (780.000 zelfstandigen die het urencriterium halen). De raming van 4 miljard gaat uit van 300.000 aanvragen levensonderhoud en 200.000 aanvragen voor bedrijfskrediet. Van alle potentiële aanvragers in deze gemeenten heeft 42% een aanvraag gedaan. Als de steekproef representatief is voor Nederland, dan is het landelijke aantal aanvragen ongeveer 324 duizend (levensonderhoud en bedrijfskrediet).
Compensatieregeling (TOGS), totaalaantallen	110.000 (16 april)	269 miljoen euro goedgekeurd (67.250 aanvragen)	Op 13 april stond de teller al op 90.000. Uit de flitspeiling van de KvK blijkt dat ondernemers deze regeling het meest relevant vinden.

* Dit zijn conceptcijfers. Gemeenten rapporteren doorgaans totalen op de peildatum, waardoor tussentijdse aantallen minder betrouwbaar zijn.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
Kinderopvang: Huidige situatie Alleen noodopvang	Vraag: 80.000 kinderen in de (nood)opvang (week 14-17). Aanbod: Er zijn op dit moment voldoende pedagogisch medewerkers beschikbaar. Financiële houdbaarheid sector: Aantal opzeggingen - klein deel v.d. ouders - varieert van enkele opzeggingen tot 50% meer dan normaal - heeft contracten opgezegd. Niet betalende ouders: 1-5% niet-betalende ouders. Dit lijkt niet veel af te wijken van normale tijden.
Kinderopvang: Gedeeltelijke (her)opening scholen en kinderopvang (vanaf 11 mei)	Vraag: De vraag naar de noodopvang is de afgelopen weken sterk toegenomen, van 5-10 % in de eerste weken, naar nu 10 - tot lokale uitschieters van 20.%. Dit is gegeven de capaciteit nog wel realiseerbaar. De verwachting is dat dit percentage de komende weken nog wat zal stijgen. Aanbod: Op het moment dat de scholen en kinderopvang weer opengaan komt er meer druk te staan op de het personeel in de kinderopvang, doordat PM-ers weer ingezet worden in de reguliere kinderopvang en daarnaast ook ingezet worden voor de noodopvang. Ook zal een deel van de PM-ers niet kunnen werken door ziekteverschijnselen. We zijn in gesprek of dit tot problemen leidt. Risicofactor: - als de afstemming tussen scholen en buitenschoolse opvang niet goed verloopt, en die signalen krijgen we op dit moment, dan kunnen de opvangorganisaties niet garanderen dat ze de schoolgaande kinderen kunnen opvangen. - Afname personele capaciteit door toename ziekteverzuim en/of toenemend aantal medewerkers wat weigert te werken. Als aan één of meerdere van de risicofactoren opgaat, staat de indicator op vanaf 11 mei op rood Financiële houdbaarheid sector: De compensatieregeling loopt door tijdens de periode van gedeeltelijke opening. Dit verkleint het risico dat ouders hun contracten opzeggen of de betaling stomen

Belangrijkste cijfers (eerste realisaties)

- Het aantal **WW-aanvragen is na de piek in W13 (23 mrt – 29 mrt) gedaald**. Afgelopen week bedroeg het aantal WW-aanvragen nog maar de helft. Het aantal WW-aanvragen ligt nog wel hoger dan voor corona het geval was.
- Het **aantal WW-uitkeringen** is met name gestegen in de horeca en catering (+224%), bij uitzendbedrijven (+143%), in de cultuursector (+94%) en onder jongeren van 15-25 jaar (+185%).
- Het **consumentenvertrouwen is nog nooit zo sterk gedaald** en historisch pessimistisch over de komende 12 maanden.
- Het aantal pintransacties, de elektriciteitsconsumptie en het licht aanzienlijk lager. Ook **het aantal uitschrijvingen uit de KvK ligt aanzienlijk hoger**.
- Hoewel het aantal binnengekomen aanvragen voor de NOW afneemt, ligt **het gebruik van de verschillende regelingen hoog**.

Kengetallen economie – Leading indicatoren

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
AEX-index	460 (27 mrt) 629 (19 feb) 504 (7 april)	500 op 21 april	Na een dal van 404 punten lijkt de AEX wat te herstellen. De markt lijkt een recessie al wat te hebben ingeprijsd	
Faillissementen	271 (feb '20) 258 (mrt) 44 (W13) 69 (W14) 86 (W15)	60 (W16, 13-17 apr) 262 (afgelopen 4 weken)	Een daling tov vorige week, maar de trend blijft vooralsnog vlak.	Van alle branches had de specialistische zakelijke dienstverlening het grootste aantal faillissementen, gevolgd door de handel. Tussen de aanvraag en het uitspreken van een faillissement kunnen enkele weken zitten, de oploop wordt vermoedelijk later zichtbaar in cijfers.
Autoverkopen	116 dznd (2019K1)	103 dznd (2020K1)	Voorals 2020K2 zal een sterke daling tonen	Het aantal autoverkopen is ten opzichte van vorig jaar met 11% gedaald. Bron: BOVAG
Inschrijvingen en opheffingen Kamer van Koophandel	Week 6 maart: 6086 inschrijvingen 2763 opheffingen	Week 17 april: 4272 inschrijvingen 2922 opheffingen	Inschrijvingen gaan dalen	Het aantal inschrijvingen per week zijn gedaald en de opheffingen iets gestegen ten opzichte van de tijd voor de crisis.
Betalingsverkeer: iDeal en pin-transacties	105.000 (W11) 105.000 (W12) 80.000 (W13)	Aantal betalingen: 80.000 (W14, 30 mrt-5 apr)	Het wekelijkse aantal pintransacties is met 25% gedaald. De omzet via pinnen met 20%.	Het aandeel contactloos betalen is met 10% gestegen. Het aantal iDEAL-betalingen in webwinkels lag in W14 45% hoger dan in dezelfde periode vorig jaar, met een totale waarde van €1.3 miljard.
Elektriciteitsconsumptie		Het elektriciteitsverbruik is met omstreeks 20% gedaald tov de periode voor corona, en teruggevallen tot het niveau dat normaal in het weekend gebruikelijk is.		De afgelopen 3 weken is het vrij constant. Dat kan een indicatie zijn dat de economische activiteit vooralsnog niet verder daalt. Van de daling in het elektriciteitsverbruik is twee derde door de coronamaatregelen.
Nog geen export/importcijfers, daarom Purchasing Managers Index (PMI) van de belangrijkste handelspartners	In maart: - Eurozone: 29,7 - Duitsland: 35,0 - VK: 36,0 - Frankrijk: 28,9 - VS: 40,9	In april: - Eurozone: 13,5 - Duitsland: 17,1 - VK: 12,9 - Frankrijk: 11,2 - VS: 27,4	Voor de 2 ^e maand op rij een forse daling van ruim 45% in de Eurozone.	De PMI meet de activiteiten van de inkoopmanagers en geldt als de eerste redelijk betrouwbare indicator voor de ontwikkeling van de economie. Een getal lager dan 50 duidt op krimp. Bron: markt

Kengetallen economie – Reguliere indicatoren

*Deze tabel is samengesteld uit de indicatoren die al beschikbaar zijn, of de komende 3 weken gepubliceerd worden.

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Consumentenvertrouwen	-2 (feb) -2 (mrt)	-22 in april	Zal laag blijven, en mogelijk verder wegzakken (laagste punt ooit was in maart 2013 met -41)	Dit is de grootste daling ooit, maar niet de laagste stand ooit. Over de economische situatie in de komende 12 maanden is men nog nooit zo negatief geweest. Ook de koopbereidheid kreeg een flinke klap, maar ligt voorlopig nog boven de niveau's uit de Eurocrisis.
Producentenvertrouwen	3,7 (feb '20)	0,2 (mrt '20)	Zal verder wegzakken in april	Ongeveer 90% van de respondenten had al gereageerd op de enquête voordat de vergaande maatregelen tegen de verspreiding van COVID (12 maart) van kracht werden.
Aantal werkenden (x1000)	9 057 (feb)	9 040 (mrt)	Zal verder wegzakken	De daling met 17 duizend personen (0,2%) ten opzichte van februari is de grootste sinds 2014. Doordat tegelijkertijd personen zich terugtrokken van de arbeidsmarkt bleef de werkloosheid echter stabiel op 2,9%
Bbp-groei (k-o-k)	K3 2019: 0,4% K4 2019: 0,4%	15 mei is de groei voor K1 2020 beschikbaar	Effect corona zal nog maar beperkt te zien zijn. Vooral voor K2 wordt een forse daling met 10-20% verwacht.	
Afzetprijzen industrie (j-o-j)	2,2% (jan) 0,9% (feb)	30 april is de groei voor maart beschikbaar		
Dagproductie industrie (j-o-j)	0,9% (jan) -1,3% (feb)	8 mei is de productie van maart bekend	Gaat dalen	
Uitvoer (j-o-j)	3,9 (jan) 3,3% (feb)	15 mei is het cijfer voor maart bekend	Gaat dalen	

Liquiditeitsproblemen voor een groeiende groep ondernemers

Financiering (cijfers NvB, Belastingdienst)

Maatregelen	Totale aantallen	Totaal bedragen	Prognose
Uitstel aflossing bij banken	99.000 (90% aanvragen gehonoreerd)	2,4 miljard euro (17 april)	Zal toenemen
Meer kredietruimte bij banken	5000 bedrijven	3 miljard (17 april)	Zal toenemen
Aanvragen belastinguitstel bij Belastingdienst	55.500 ondernemers	€ 1,9 miljard (24 april)	De inschatting is dat mogelijk enkele honderdduizenden ondernemingen hiervan gebruik zullen gaan maken

Actuele onderzoeken (I) – stevige economische krimp verwacht

- Verschillende instanties hebben ramingen gegeven voor de economische groei. De omvang loopt uiteen, **maar er is consensus dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020.**
- **Het CPB** publiceerde in maart 4 scenario's. De economie krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7% in het zwaarste scenario.
- **Het IMF** (april 2020) verwacht dat de NLse economie in 2020 circa 7,5% zal krimpen.
- De economische bureaus van **de Rabobank en ING** gaan ook uit van een forse krimp. ING verwacht een krimp van 6 tot 8 procent als het virus snel onder controle komt (wat zeer onzeker is). Rabobank verwacht in hun basisscenario een krimp van 5%.
- **Het Nibud** onderzocht de inkomensterugval. **Bijna 20% van de Nederlanders ervaarde in maart een inkomensterugval als gevolg van de coronacrisis.** 21% verwacht die ook in april. Onder hen zijn met name jongeren, zelfstandigen en flexwerkers.

Actuele onderzoeken (II) - Forse klapt verwacht in diverse sectoren; o.a. landbouw, horeca, dienstensector (incl. verhuur) en cultuur

2020	CEP	CPB-scenario			
		1	2	3	4
<u>Toegevoegde waarde (%)</u>					
A-U Alle economische activiteiten (BBP)	1,4	-1,2	-5,0	-7,7	-7,3
		Mutatie t.o.v. CEP, sectorraming Panteia			
A-U Alle economische activiteiten	1,4	-2,6	-6,4	-9,1	-8,7
A landbouw, bosbouw en visserij	0,9	-5,3	-9,7	-14,6	-16,1
B delfstoffenwinning	-11,6	-1,1	-0,6	-0,6	0
C industrie	1,4	-4,7	-7,8	-11,7	-13,3
D-E nutsbedrijven	-0,2	-0,1	-0,8	-0,8	-4,2
F bouw	-2,3	0	-1,4	-3,8	-3,5
G-I handel, vervoer en horeca	1,9	-5	-12,9	-16,6	-14,7
J informatie en communicatie	3,1	0	0	-0,5	-3,2
K financiële dienstverlening	-1,6	-0,3	-1,1	-7,3	-8,8
L verhuur en handel van onroerend goed	2,3	0	-2,8	-5,4	-5,2
M-N zakelijke diensten	1,9	-4	-11,7	-15	-13
O-P overheid	1,1	0	0	0	0
Q zorg	3,7	-1,4	2,1	2,4	3,4
R-U cultuur, recreatie en overige diensten	1,7	-13	-31,4	-33,4	-27,8

Bron: Panteia/CPB

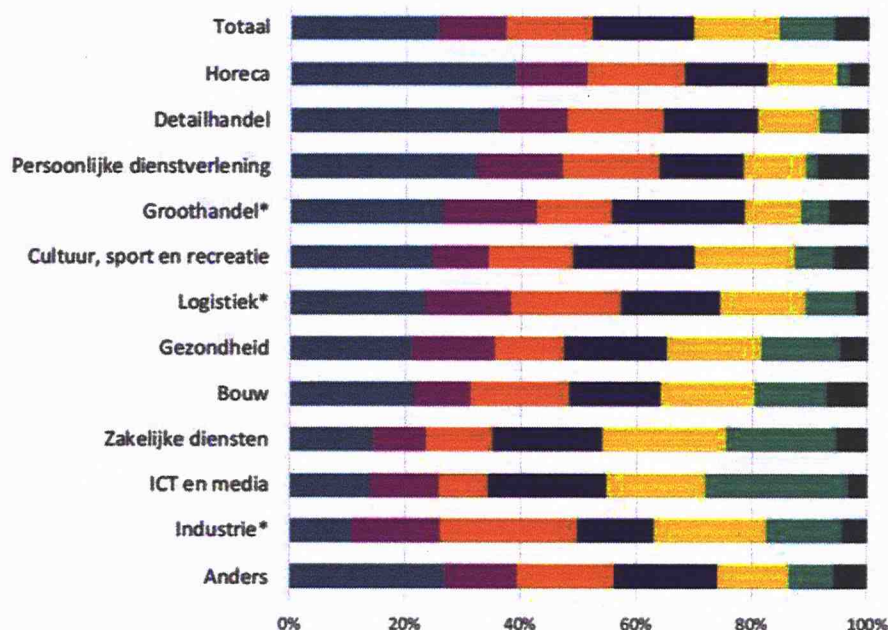

Actuele onderzoeken (III) – Significant aantal bedrijven verwacht in de financiële problemen te komen

Flitspeiling KvK (gemeten vorige week)

Verwachte financiële moeilijkheden variëren per sector

Verwacht je (met jouw bedrijf) in financiële moeilijkheden te komen als gevolg van de coronacrisis?

Verwacht je (met jouw bedrijf) in financiële moeilijkheden te komen als gevolg van de coronacrisis?
Basis: alle deelnemers aan Flitspeiling 2 (n=3.379)

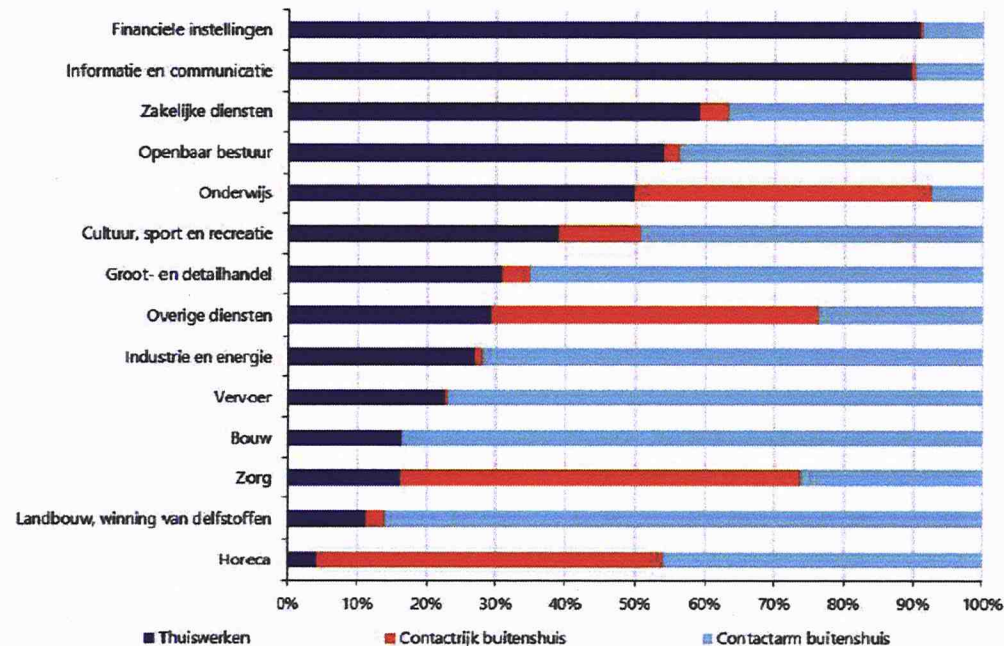
Top 5 - Belemmeringen of problemen als gevolg coronacrisis
Meerdere antwoorden mogelijk

- Ik zit nu al in financiële moeilijkheden
- Ja, binnen 2 weken
- Ja, over 2 tot 4 weken
- Ja, over 1 tot 2 maanden
- Ja, over 2 maanden of later
- Nee, ik verwacht niet of nauwelijks financiële moeilijkheden
- Weet ik niet

Actuele onderzoeken (IV) – Bijna 85% van de banen kan op 1,5 m afstand

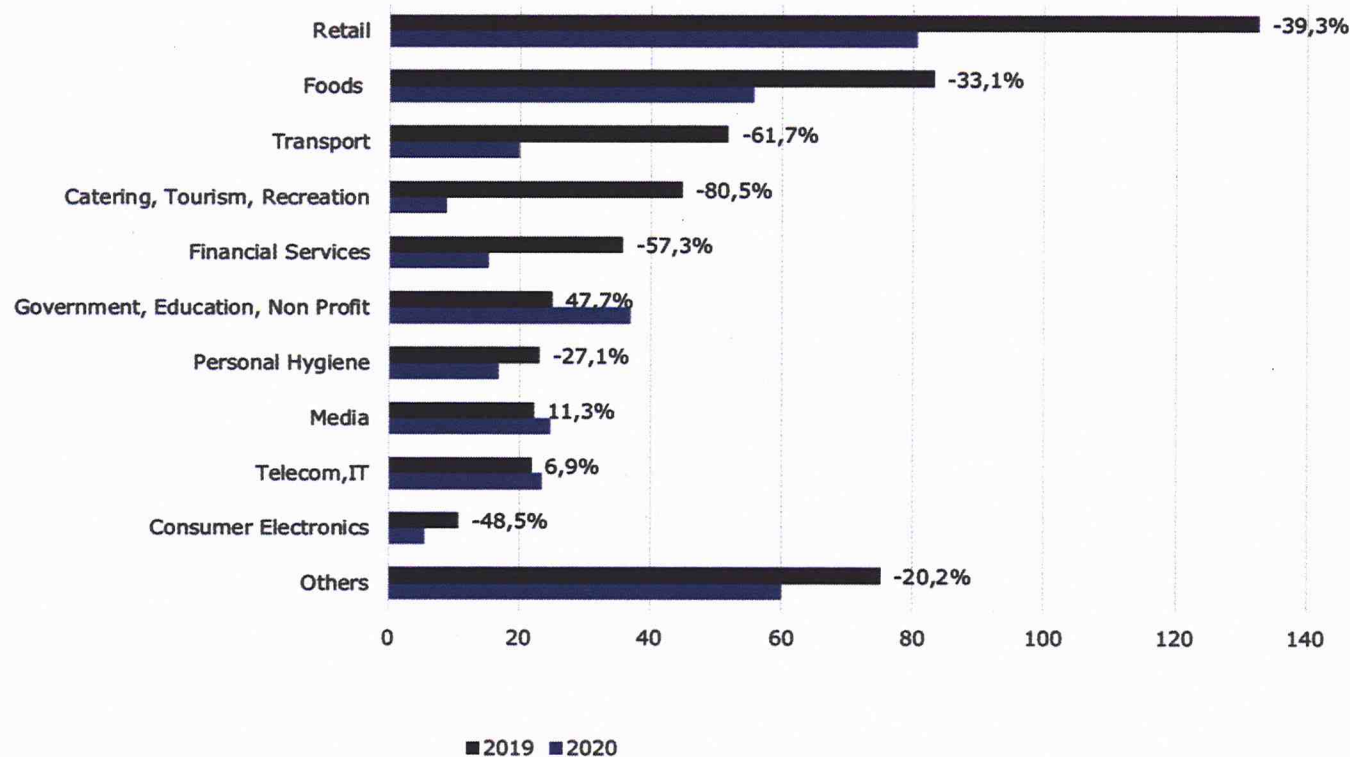
- Rabobank heeft een inschatting gemaakt van het aandeel van de banen in Nederland dat thuis of op minstens anderhalve meter afstand kan worden uitgeoefend.
- Bijna 90% van de economische activiteit in Nederland kan met ten minste 1,5m afstand tot anderen plaatsvinden, waarvan 43%-punt geheel thuis.
- Voor de horeca, zorg en overige dienstverlening (zoals de kappersbranche) is dit problematisch.
- Het percentage banen is redelijk gelijk verdeeld over de veertig regio's.
- **Er is geen rekening gehouden met het effect van de anderhalvemeter economie op de productiviteit.**

	Percentage banen	Percentage bruto toegevoegde waarde
Anderhalvemeter economie buitenshuiswerkend	46%	46%
Anderhalvemeter economie thuiswerkend	38%	43%
Totale anderhalvemeter economie	84%	89%

Actuele onderzoeken (V) – Daling advertentieuitgaven vanwege negatieve verwachtingen behalve bij de overheid

Advertentieuitgaven (van Nielsen) in miljoenen euro's vergelijking 2019 en weken coronacrisis 2020 (data tot 19 april)

Actuele onderzoeken (VI)- daling pintransacties

Waar vinden meer of minder pinbetalingen plaats?

Vershil in aantal transacties op vrijdag 27 maart t.o.v. vergelijkbare dag in 2019

Soort pinlocatie	Vershil
Totaal alle locaties	-35%
Levensbehoeften	-11%
Supermarkten	-8%
Overige voedingswinkels (incl. tabakswinkels)	-14%
Welzijn (drogisterijen, apotheken, etc.)	-37%
Uiterlijk	-84%
Kleding, schoenen, accessoires, sieraden	-81%
Persoonlijke verzorging	-93%
Vrijetijd (spullen)	-30%
Speelgoedwinkels	-24%
Boeken & muziek	-23%
Sport- en fietsenwinkels	-47%
Elektronicawinkels	-19%
Doe-het-zelf (incl. interieur)	0%
Overige non-food winkels	-21%
Vrijetijd (locaties)	-82%
Cafés & restaurants	-79%
Overig (pretpark, bios, hotels, theater, sportclub, etc.)	-96%
Vervoer	-49%
Tankstations & parking	-42%
Openbaar vervoer	-83%

Bron: ING

pintransacties
nemen in twee
weken toe

Waar vinden meer of minder pinbetalingen plaats?

Vershil in aantal transacties in de week t/m vrijdag 10 april t.o.v. jaar eerder

Soort pinlocatie	Vershil*
Totaal alle locaties	-25%
Levensbehoeften	-3%
Supermarkten	-3%
Overige voedingswinkels (incl. tabakswinkels)	0%
Welzijn (drogisterijen, apotheken, etc.)	-39%
Uiterlijk	-73%
Kleding, schoenen, accessoires, sieraden	-67%
Persoonlijke verzorging	-90%
Vrijetijd (spullen)	-10%
Speelgoedwinkels	-4%
Boeken & muziek	+2%
Sport- en fietsenwinkels	-28%
Elektronicawinkels	-22%
Wonen	+37%
Bouwmarkten en tuincentra	+64%
Woon- en interieurwinkels	-42%
Overige non-food winkels	-12%
Vrijetijdsbesteding buitenshuis (locaties)	-73%
Cafés & restaurants	-69%
Overig (pretpark, bios, hotels, theater, sportclub, etc.)	-96%
Vervoer	-44%
Tankstations & parking	-36%
Openbaar vervoer	-82%

* Gecorrigeerd voor trend

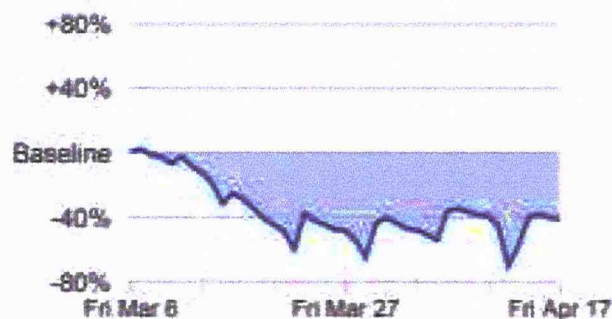

Actuele onderzoeken (VII) – forse afname verplaatsingen

Bewegingen op basis van locatiedata van google (tot 17 april)

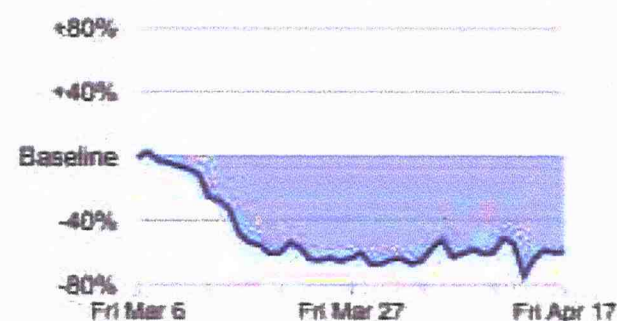
Retail en recreatie
(bijv. winkelcentra
en cafés)

-51%

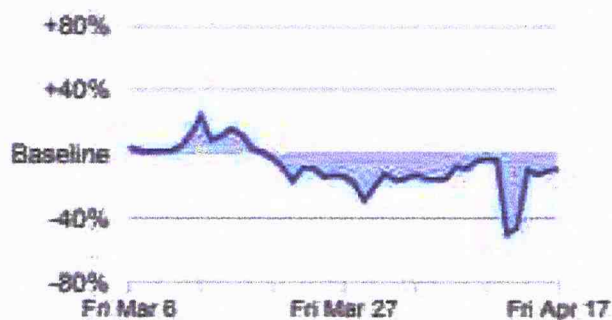
Plaatsen van
vervoer
(bijv stations)

-59%

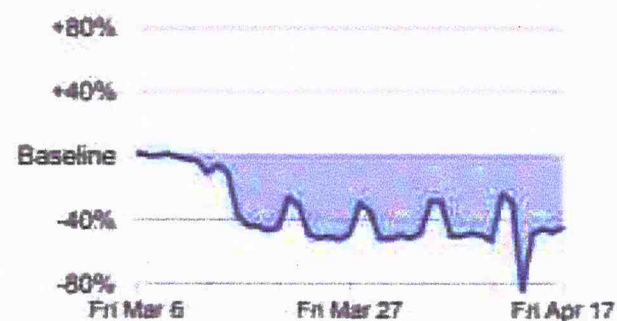
Boodschappen en
drogisterij

-10%

Naar het werk

-45%

Arbeidsmarkt (I) - Kengetallen

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Aantal nieuwe aanvragen WW*	19.757 (W15, 6 apr – 12 apr) 27.014 (W14, 30 mrt – 5 apr) 29.258 (W13, 23 mrt – 29 mrt) 20.007 (W12, 16 mrt – 22 mrt) 6.419 (W11, 9 mrt – 15 mrt) 7.868 (W10, 2 mrt – 8 mrt) 11.028 (W9, 24 feb – 1 mrt)	14.247 (W16, 13 apr – 19 apr)	Vooralsnog onduidelijk.	Het aantal ww-aanvragen schoot omhoog in W12 en piekte in W13. Sindsdien (april) is het aantal ww-aanvragen gedaald. Echter, de aantallen zijn nog steeds hoger dan voor de coronacrisis. Voor de maand maart is een uitsplitsing van ww-uitkeringen naar sector en naar leeftijd mogelijk, zie twee slides hierna. In internationaal perspectief is dit relatief laag, zie de volgende slide.
Aantal nieuwe meldingen ZW*	8.317 (W15, 6 – 12 apr) 12.695 (W14, 30 mrt – 5 apr) 13.319 (W13, 23 mrt – 29 mrt) 19.131 (W12, 16 mrt – 22 mrt) 11.871 (W11, 9 mrt – 15 mrt) 10.674 (W10, 2 mrt – 8 mrt)	7.263 (W16, 13 – 19 apr)	Het is vooralsnog onduidelijk of er weer een piek in ZW-meldingen op gaat treden.	Het aantal meldingen ZW is na een stijging in W12 (16-22 mrt) weer op het gebruikelijke niveau.
Aantal werkenden	9.057 dznd (feb '20) 9.059 dznd (jan '20) 9.028 dznd (dec '19)	9.040 dznd (mrt '20)	Zal afnemen.	Het aantal werkenden is licht gedaald, omdat het aantal baanverliezers groter is dan het aantal baanvinders. Het is te verwachten dat het aantal baanverliezers verder gaat stijgen en dat het aantal baanvinders verder gaat dalen.
Aantal werklozen	274 dznd (feb '20) 284 dznd (jan '20) 302 dznd (dec '19)	273 dznd (mrt '20)	Zal toenemen, met name voor groepen met een flexcontract.	Het aantal werklozen is in maart opvallend genoeg min of meer gelijk gebleven (daling van 1 duizend). Daarmee staat het werkloosheidspercentage (2,9%) op een laagterecord. Een groot aantal baanverliezers wordt niet tot de werklozen gerekend, omdat zij niet beschikbaar of niet recentelijk gezocht hebben naar werk.

De effecten van de coronacrisis zijn beperkt zichtbaar in maart: de werkloosheid is stabiel, maar er is wel een daling van het aantal werkenden zichtbaar. De effecten van de coronacrisis zullen **sterker zichtbaar zijn in april**. Het aantal ww-aanvragen in april is hiervan een voorbode.

* Dit zijn conceptcijfers. Gezien de snelheid van productie is het niet mogelijk een validatieslag te maken. De cijfers zijn evenwel goed bruikbaar om een trend op weekbasis te analyseren.

Arbeidsmarkt (II) - Kengetallen

Indicatoren	Was	Huidig	Prognose	Toelichting
Bijstand	399 dznd (jan '20) 399 dznd (dec '19) 398 dznd (nov '19) 399 dznd (okt '19)		Zal toenemen.	Het aantal bijstandsontvangers wordt vanwege het decentrale karakter van de uitvoering pas na drie maanden na de verslagmaand door het CBS gepubliceerd. NRC peilde bij 32 gemeentes het aantal aanvragen bijstandsuitkering: bij de helft (stijging +50% of meer), bij 3 (geen stijging) en 6 (lichte stijging) in de afgelopen weken.

Het beeld van een grote stijging in het aantal bijstandsaanvragen is waarschijnlijk alleen waar voor bepaalde (grote) gemeenten. Dit beeld is niet representatief voor Nederland.

Arbeidsmarkt (III) – WW-aanvragen, internationaal gezien

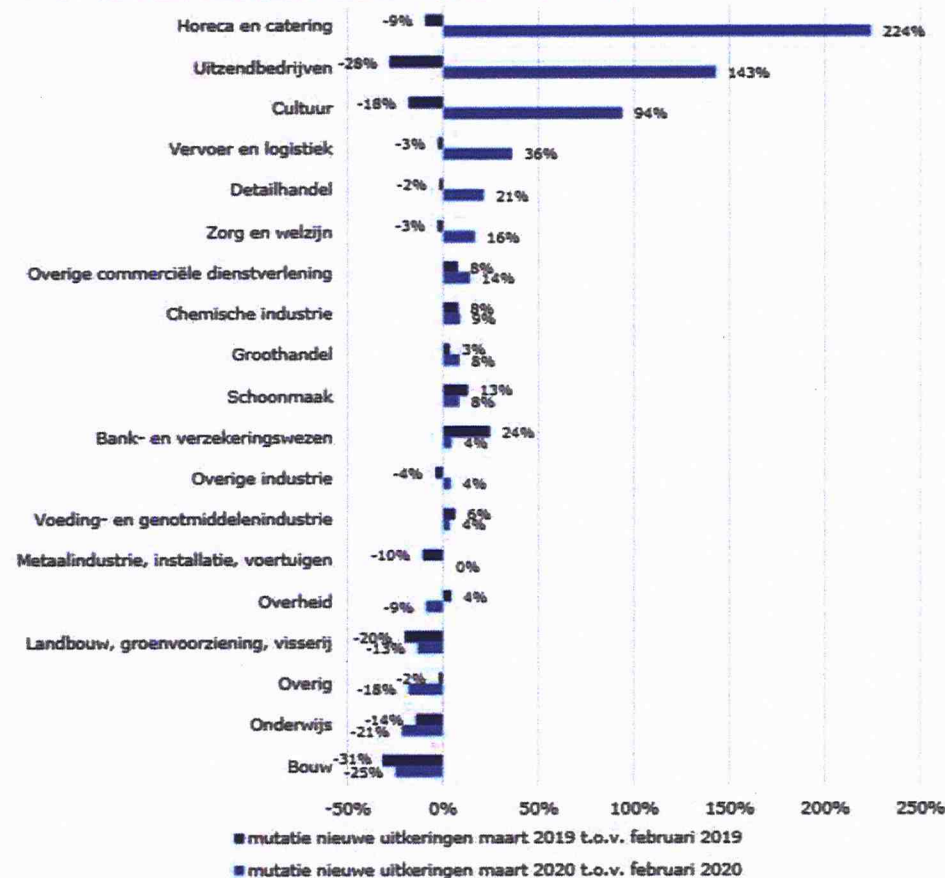
Land	Aantal en vergelijking met pre-coronacijfers
NL	Het aantal ww-aanvragen lag tijdens de piek in W13 (23 mrt – 29 mrt) op omstreeks 30.000 aanvragen, ongeveer drie keer hoger dan wat volgens het UWV normaal is, namelijk 8.300 aanvragen.
VS	In de week van 28 maart waren er ruim 6,5 miljoen werkloosheidsaanvragen. Normaalgesproken zijn er 300 tot 400 duizend aanvragen per week. In de piek van 2009 waren er 700 duizend. De teller staat nu op ruim 26 miljoen aanvragen.
Canada	In de eerste twee weken van april waren er ruim 2,1 miljoen nieuwe claims ingediend. Dat is gelijk aan het jaar '18-'19.
Denemarken	Het aantal nieuwe ww-aanvragen was in W12 (16 – 23 mrt) 3,7 keer hoger dan het jaar daarvoor. In W14 (30 mrt – 5 apr) was dit 2,4 keer hoger.
Noorwegen	In 2020 waren er 365.800 aanvragen ingediend (stand medio april). Dat is aanzienlijk hoger dan in heel 2019 (160.500).
VK	Tussen 16 en 31 maart zijn er 950.000 aanvragen ingediend. Dat is 10 meer dan normaal.

Het aantal ww-aanvragen in Nederland ligt internationaal gezien laag.

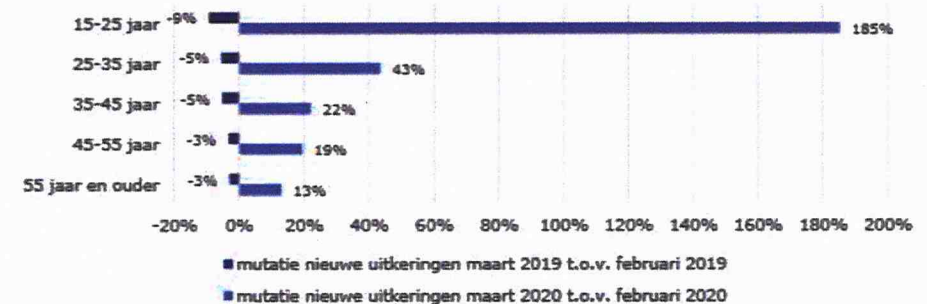

Arbeidsmarkt (IV) - WW-uitkeringen lopen op

Nieuwe WW-uitkeringen – maandmutaties naar sector
mutatie maart ten opzichte van februari (in 2019 en 2020)

Nieuwe WW-uitkeringen – maandmutaties naar leeftijd
mutatie maart ten opzichte van februari (in 2020 en 2019)

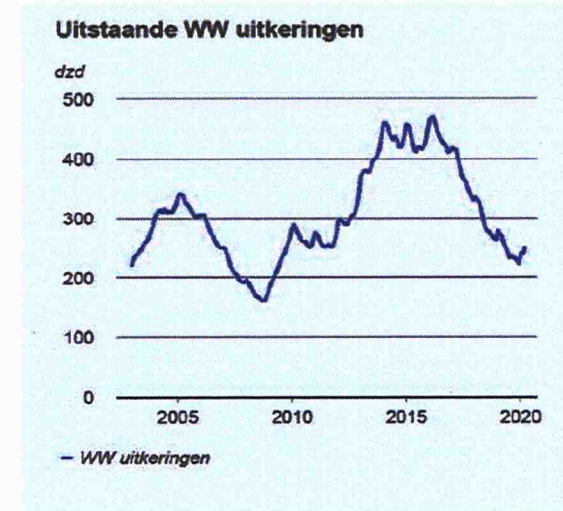
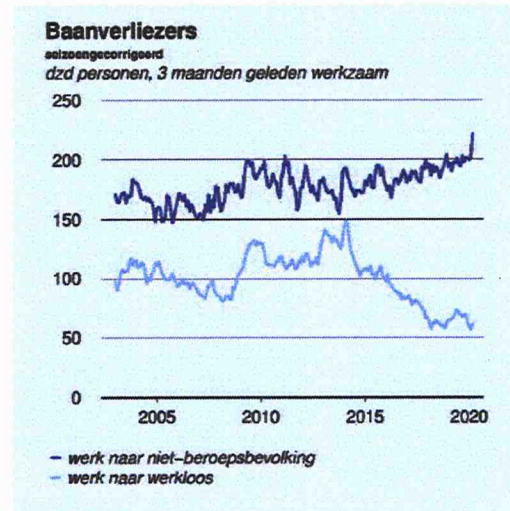
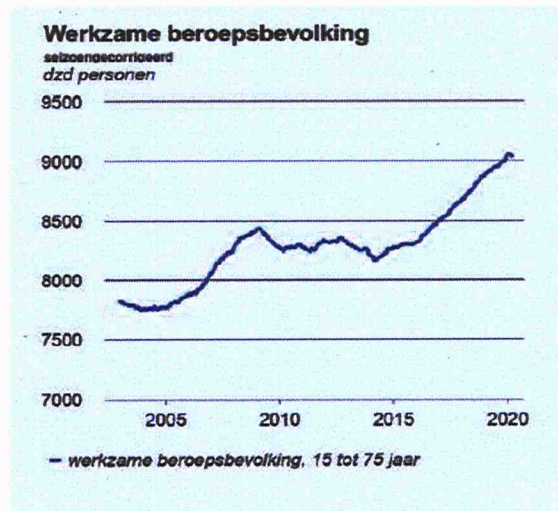
Let op: het aantal ww-uitkeringen in maart is een andere statistiek dan het aantal ww-aanvragen per week.

Het aantal WW-uitkeringen is **met name gestegen in:**

- de horeca en catering (+224%),
- bij uitzendbedrijven (+143%),
- in de cultuursector (+94%) en
- onder jongeren van 15-25 jaar (+185%)

Arbeidsmarkt (V) - Afname werkgelegenheid

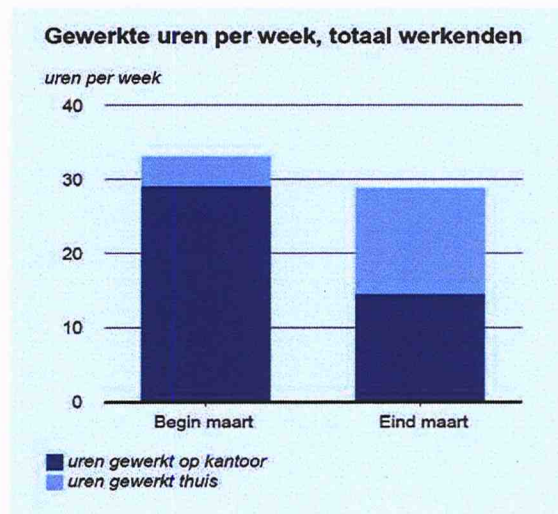
Niveau werkgelegenheid in personen licht afgenomen in maand maart, uitstroom (baanverliezers) begint toe te nemen

Bron: CPB op basis van CBS en UWV.

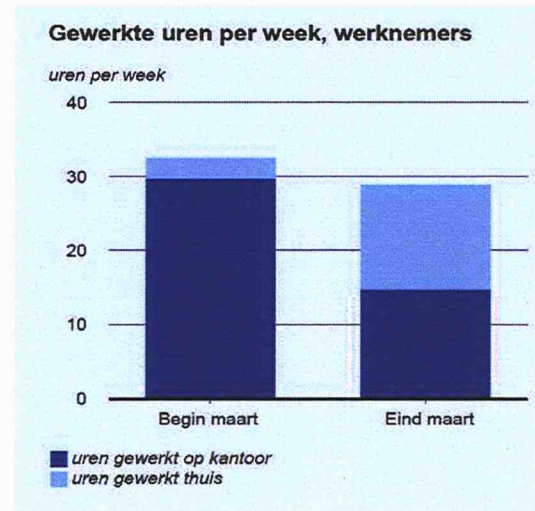

Arbeidsmarkt (VI) - Forse daling gewerkte uren

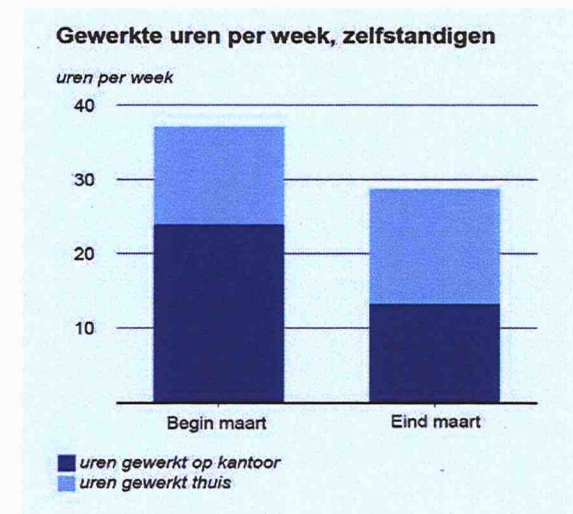
Werkenden: 33,1 naar 28,8 (-13%)

Werknemers: 32,5 naar 28,9 (-11%)

Zelfstandigen: 37,1 naar 28,7 (-23%)

Na de lockdown is vooral een daling bij zelfstandigen zichtbaar.

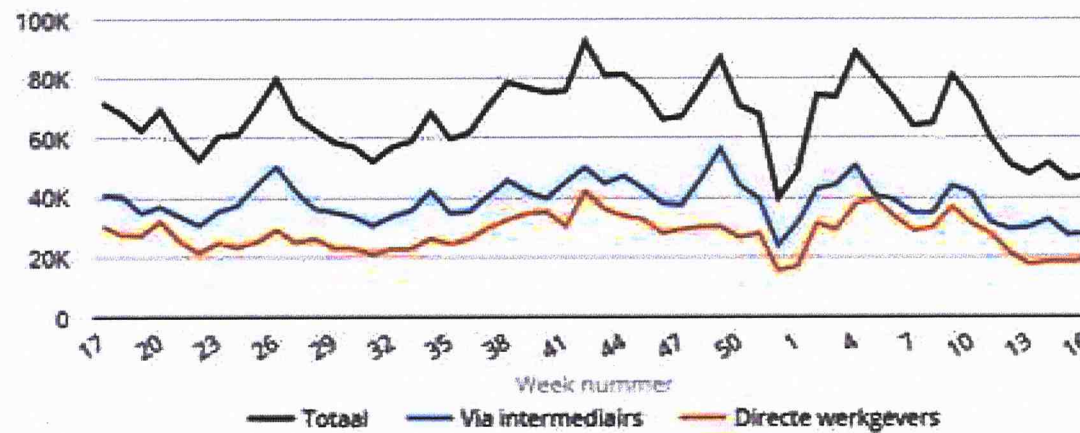
Bron: [Von Gaudecker e.a. \(2020\)](#), LISS-panel, N=2.918.

Arbeidsmarkt (VII) – Daling aantal vacatures

Nieuwe unieke vacatures

(Nederland, laatste 52 weken)

Bron: [Jobfeed](#)

Arbeidsmarkt (VII)- overzicht onderzoeken

Flexwerkers

- FNV schat in dat de banen van omstreeks 800 duizend flexwerkers in gevaar zijn. CNV becijfert dat de helft van de uitzendkrachten, circa 130 duizend, bijna geen werk of geen werk meer heeft.

Vacatures

- Het aantal vacatures op de website van monsterboard is in twee weken gedaald met ongeveer 22%, zo melden [Belfi en Borghans in de ESB](#). Dat is even fors als de daling in het eerste kwartaal van de kredietcrisis. Onderzoek van vacaturesite Indeed en van JobDiggers sluit hier op aan (daling van 23% t.o.v. vorig jaar), vooral in de horeca (-53%) en toerisme (-48%).

Werkomstandigheden

- Bedrijven krijgen tot nu toe nauwelijks boetes als zij hun werknemers niet goed beschermen tegen Corona op de werkvloer. Dit blijkt uit een [inventarisatie](#) van vakbond CNV. [ISZW](#) geeft aan dat sinds 2 maart er 500 meldingen zijn binnengekomen over maatregelen.

Overig

- [Motivaction](#) liet zien dat de baan zekerheid is afgenomen. 64% zegt zeker te zijn van zijn contract. Een week geleden was dat 72%.
- Het [ILO](#) heeft ingeschat dat het aantal wereldwijde werkuren in 2020K1 zal dalen met 6,7%. Dat is het equivalent van 195 miljoen FTE. Voor Europa wordt een grotere daling verwacht, namelijk van 7,8% (gelijk aan 12 miljoen FTE). De raming is sterk afhankelijk van de duur van de pandemie en de impact van maatregelen.

Kengetallen - Internationaal

- **Het IMF verwacht dat het mondiaal bbp dit jaar met 3,0% afneemt, de grootste daling sinds de Grote Depressie.** De daling is in de eurozone (-7,5%) groter dan in de VS (-5,9%), voor China wordt een beperkte groei voorzien (+1,2%). De wereldhandel neemt in 2020 af met 11%. Met een groei van 5,8% in 2021 wordt de daling op wereldschaal al volgend jaar tenietgedaan (hoewel dit niet geldt voor de eurozone).

EU

- **Voorlopige Eurozone PMIs reflecteren de hevige economische impact van COVID-19 in Europa.** De inkoopmanagerscijfers in de dienstensector laten met een PMI van 11,7 een recorddaling zien in april (van 26,4 in maart). De flash PMI voor de maakindustrie komt uit op 33,6 (t.o.v. 44,8 in maart). De composite komt in april uit op 13,5 op het laagste gemeten niveau tot nu toe.

VS

- **Vorige week opnieuw een fors aantal werkloosheidsaanvragen in de VS.** Het aantal claims is met 4,4 miljoen opgelopen, tot 26 miljoen in de vijf weken sinds lockdowns in de VS begonnen. De werkloosheid is hiermee mogelijk al opgelopen tot meer dan 15%. Wel lag het aantal aanvragen voor de derde week op rij lager dan een week eerder. De industriële productie in de VS is met 5,5% afgenomen in maart vergeleken met een maand eerder (-6,4% j-o-j). De omzet van de detailhandel lag 8,7% lager dan in februari (-6,2% j-o-j). PMIs zijn minder laag dan in de Eurozone, met een PMI composite van 27,4 en een PMI dienstensector van 27,0.

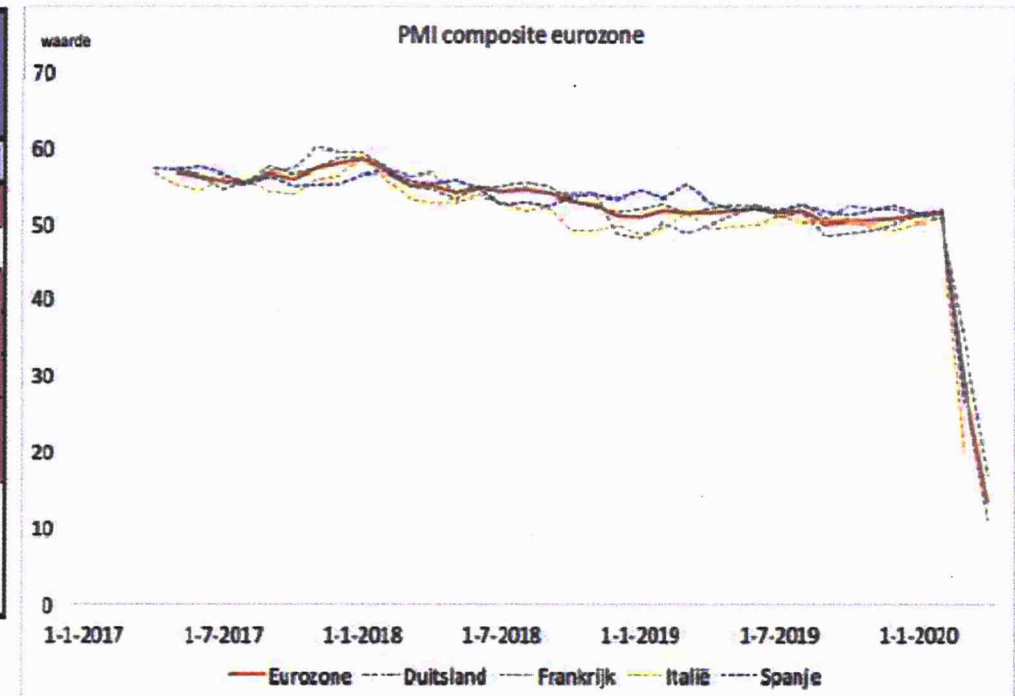
China

- **Het bbp is in het eerste kwartaal met 9,8% gekrompen** ten opzichte van het voorgaande kwartaal (6,8 % j-o-j). COVID-19 maakt hiermee een einde aan een tijdperk van ononderbroken groei dat teruggaat tot eind jaren zeventig.
- De cijfers voor maart zijn veel minder slecht dan die voor januari-februari, **maar het herstel lijkt toch enigszins moeizaam op gang te komen** (o.a. door minder vraag uit het buitenland). Zo was de industriële productie 1,1% lager dan een jaar eerder, tegen een daling van 13,5% in januari-februari. De uitvoer was 6,6% lager in waarde dan een jaar eerder, tegen een daling van 17,2% in januari-februari.

Uitgelicht - Internationaal

	BBP-groei in % jaar op jaar			Werkloosheid als % beroepsbevolking ¹			Inkoopmanagerindex (PMI) > 50 duidt op groei		
	K3 2019	K4 2019	K1 2020	jan	feb	mit	feb	mit	apr
VS	↑ 2.1%	↑ 2.1%	-	↑ 3.6%	↓ 3.5%	↑ 4.4%	↓ 49.6	↓ 40.9	↓ 27.4
China	↓ 6.0%	↑ 6.0%	↓ -6.8%	-	-	-	↓ 27.5	↓ 46.7	-
Japan	↓ 0.1%	↓ -7.1%	-	↓ 2.3%	↑ 2.3%	-	↓ 47.0	↓ 36.2	↓ 27.8
VK	↑ 1.3%	↓ 1.1%	-	↑ 3.9%	-	-	↓ 53.0	↓ 36.0	↓ 12.9
Eurogebied	↑ 1.3%	↓ 1.0%	-	↑ 7.4%	↓ 7.3%	-	↑ 51.6	↓ 29.7	↓ 13.5
Duitsland	↑ 0.6%	↓ 0.4%	-	↑ 3.2%	↑ 3.2%	-	↓ 50.7	↓ 35.0	↓ 17.1
Frankrijk	↑ 1.5%	↓ 0.9%	-	↑ 8.2%	↓ 8.1%	-	↓ 52.0	↓ 28.9	↓ 11.2
Italië	↑ 0.5%	↓ 0.1%	-	↑ 9.8%	↓ 9.7%	-	↓ 50.7	↓ 20.2	-
Nederland	↑ 2.0%	↓ 1.6%	-	↓ 3.0%	↓ 2.9%	↑ 2.9%	-	-	-
Spanje	↓ 1.9%	↓ 1.8%	-	↑ 13.7%	↓ 13.6%	-	↑ 51.8	↓ 26.7	-

Uitgelicht – Internationaal – veel vergelijkbare maatregelen

Schematisch overzicht nationale maatregelen EU-27

Soort maatregel	EU LS die maatregel nemen	Achtergrond
Werktijdverkorting	NL, DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, ZWE, OOS, IER, LUX, VK, TSJ, HON, <u>LIT, POL, SLK</u>	
Uitstel fiscale en sociale betalingen (uitstel belastingen en premies ter bevordering liquiditeit ondernemers)	NL, DUI, FRA, ITA, BEL, SPA, DK, OOS, TSJ, GRI, MAL, POL, POR, SLV, SLK, ZWE, EST, LET, LUX, VK, BUL, FIN, IER, LIT, ROE, <u>HON</u>	VB: DUI ziet ook af van handhavingsmaatregelen en verzuimboetes en vergemakkelijkt aanpassen voorlopige belastingaanslagen
Garanties op bedrijfsleningen	Bijna alle EU LS	VB: DUI heeft via staatsbank KfW een operatie van 600 miljard aangekondigd ter garantie van leningen aan bedrijven en ongelimiteerde liquiditeitssteun
Inkomensondersteuning ZZP & MKB	NL, BEL, SPA, ITA, IER, FIN, MAL, POR, TSJ, VK, DK, DUI, FRA, ZWE, POL, LUX, SLV, SLK, <u>OOS</u>	POR – voor de werknemers die thuis moeten blijven voor de kinderen en niet kunnen telewerken.
Ondersteuning parttimers	ZWE, OOS, <u>DK</u>	
Tegemoetkomingen Ziekteverzuim	IER, SPA, ZWE, DK, VK, EST, LET, SLV	EST - eerste 3 dagen SLV – alleen voor COVID-19 patienten
Fonds ter compensatie geannuleerde evenementen	DK, SPA, EST, ZWE	
Flexibiliteit in overheidscontracten	FRA, BEL	
Ondersteuning exportbedrijven	ITA, DK, FRA, ZWE, POL, VK, LUX, <u>KRO, OOS, SPA</u>	
Extra FDI screening		
Exit-strategie omringende landen algemeen	BEL, DUI, FRA, ITA, VK, DK, LUX, OOS, SPA, ZWE, ZWI, LIT, TJE	Europese landen hebben vergelijkbare maatregelen genomen, maar er zijn verschillen (striktheid; afdwingbaarheid; looptijd). Voorlopig bieden de exitstrategieën een diffuus totaalbeeld. Afvlakken van besmettingen geldt doorgaans als voorwaarde voor afschaling en testen, apps en mondkapjes zijn middelen die bij een exitstrategie worden overwogen.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	106.000 aanvragen (W17, 20 - 26 apr) 99.000 aanvragen (W16, 13 - 19 apr) 81.500 aanvragen (W15, 6 - 12 apr)	Stand 20 april: De aanvragen zijn goed voor een voorschot van 1,5 miljard euro. De totale subsidie bedraagt 5,7 miljard euro.	De NOW-regeling is op maandag 6 april gestart. Het aantal aanvragen is vanaf de eerste dag over het algemeen gedaald. Het merendeel van de aanvragen (75.000) werd ingediend in de eerste vier dagen, te weten op 6 april (38.000), 7 april (18.500), 8 april (10.500) en 9 april (8.000). Sindsdien zijn er gemiddeld ongeveer 2.500 aanvragen per dag ingediend. Er zijn tot nu toe ongeveer 7.000 afwijzingen.
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	176.000 aanvragen (22 apr) 88.000 aanvragen (15 apr)* 77.500 aanvragen (8 apr)* 47.500 aanvragen (1 apr)* 11.500 aanvragen (25 mrt)* 250 aanvragen (18 mrt)*		Gemeenten wordt gevraagd wekelijks te rapporteren over het aantal aanvragen voor de TOZO. De steekproef dekt 157 van de 157 bevraagde gemeenten. Daarmee dekt de steekproef 54% van de potentiële aanvragers (780.000 zelfstandigen die het urencriterium halen). De raming van 4 miljard gaat uit van 300.000 aanvragen levensonderhoud en 200.000 aanvragen voor bedrijfskrediet. Van alle potentiële aanvragers in deze gemeenten heeft 42% een aanvraag gedaan. Als de steekproef representatief is voor Nederland, dan is het landelijke aantal aanvragen ongeveer 324 duizend (levensonderhoud en bedrijfskrediet).
Compensatieregeling (TOGS), totaalaantallen	110.000 (16 april)	269 miljoen euro goedgekeurd (67.250 aanvragen)	Op 13 april stond de teller al op 90.000. Uit de flitspeiling van de KvK blijkt dat ondernemers deze regeling het meest relevant vinden.

* Dit zijn conceptcijfers. Gemeenten rapporteren doorgaans totalen op de peildatum, waardoor tussentijdse aantallen minder betrouwbaar zijn.

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
Kinderopvang: Huidige situatie Alleen noodopvang	Vraag: 80.000 kinderen in de (nood)opvang (week 14-17). Aanbod: Er zijn op dit moment voldoende pedagogisch medewerkers beschikbaar. Financiële houdbaarheid sector: Aantal opzeggingen - klein deel v.d. ouders - varieert van enkele opzeggingen tot 50% meer dan normaal - heeft contracten opgezegd. Niet betalende ouders: 1-5% niet-betalende ouders. Dit lijkt niet veel af te wijken van normale tijden.
Kinderopvang: Gedeeltelijke (her)opening scholen en kinderopvang (vanaf 11 mei)	Vraag: De vraag naar de noodopvang is de afgelopen weken sterk toegenomen, van 5-10 % in de eerste weken, naar nu 10 - tot lokale uitschieters van 20.%. Dit is gegeven de capaciteit nog wel realiseerbaar. De verwachting is dat dit percentage de komende weken nog wat zal stijgen. Aanbod: Op het moment dat de scholen en kinderopvang weer opengaan komt er meer druk te staan op de het personeel in de kinderopvang, doordat PM-ers weer ingezet worden in de reguliere kinderopvang en daarnaast ook ingezet worden voor de noodopvang. Ook zal een deel van de PM-ers niet kunnen werken door ziekteverschijnselen. We zijn in gesprek of dit tot problemen leidt. Risicofactor: - als de afstemming tussen scholen en buitenschoolse opvang niet goed verloopt, en die signalen krijgen we op dit moment, dan kunnen de opvangorganisaties niet garanderen dat ze de schoolgaande kinderen kunnen opvangen. - Afnome personele capaciteit door toename ziekteverzuim en/of toenemend aantal medewerkers wat weigert te werken. Als aan één of meerdere van de risicofactoren opgaat, staat de indicator op vanaf 11 mei op rood Financiële houdbaarheid sector: De compensatieregeling loopt door tijdens de periode van gedeeltelijke opening. Dit verkleint het risico dat ouders hun contracten opzeggen of de betaling stomen

Voortgang sociaal-economische maatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Bedragen	Voortgang uitvoering/ knelpunten
De schuldhulpverlening	Verzoeken tot toelating WSNP: 334 (Jan '20) 275 (Feb '20) 201 (Maart '20)		Toelating WSNP: daling van de instroom in maart 2020 t.o.v. februari 2020 en een meer dan halvering t.o.v. maart 2019. Instroom stagneert, omdat de rechtbanken alleen urgente gevallen behandelen. Wanneer dit wordt opgeheven is de verwachting dat het aantal gaat stijgen. Update enquête NVVK: 16% van de gemeenten/instellingen schuldhulpverlening heeft een stijging van het aantal aanmeldingen schuldhulp, 44% een daling. Cijfers lastig te interpreteren. Komt mogelijk door wegvallen fysiek contact loketten maar ook effect van noodmaatregelen (NOW/TOZO).
Aanvragen voor ondersteuning uit het calamiteitenfonds Voedselbank Nederland	5 aanvragen (9 april) 7 aanvragen (16 april) 9 Aanvragen (23 april)	Subsidieverstrekking van € 4mil calamiteitenfonds	Nederlands Dagblad : Voorzitter Voedselbank NL voorspelt dat de voedselbanken door de coronacrisis extra klanten krijgen,. Bij het huidige aantal van 151.000 klanten, komt dat neer op tienduizenden extra bezoekers. Totaal aantal voedselbanken NL: 170.
BMKB-C	800-1000 (16 april)	250-350 mln verstrekt	Cijfers NvB, maar die lopen nog wat achter. 177 miljoen als bindende offerte met een gemiddeld aanvraagbedrag van EUR 130.000,-
GO-C	1000-1200 in pijplijn	Gaat om vele miljarden aan extra krediet	Nog niet operationeel
Qredits	5140 aanvragen tot uitstel van betaling (17 april)	88% van de subsidie van € 4 miljoen is gebruikt	De meeste uitstelverzoeken zijn in de zorg, detailhandel en horeca. Van de 6000 ondernemers waar budget voor is hebben 4391 ondernemers in totaal op 17 april (tot 3 april 4025 en week ervoor 3533) uitstel gevraagd. Het aantal aanvragen vlakkt af.
Regeling cultuursector			
Regeling landbouw (o.a. sierteelt)			

Caribische delen van het Koninkrijk

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds gisteren)	2	2	2	16	100	75 (+1)
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	0	0	0	1 (3)	4 (13)	7* (19*)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1 (2)	2 (4)	4* (12*)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds gisteren)	0	0	0	1	2	13
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						

*inclusief 1 inwoner uit Saint Martin

Caribische delen van het Koninkrijk

Economie	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten	Trends
Macro-economisch							+ Vrijheidsbeperkende maatregelen leggen het economische leven op de eilanden vrijwel volledig stil + 20-35% economische krimp verwacht voor de eilanden komende 3 maanden
Deviezen & liquiditeiten							+ Liquiditeitspositie ACS komende weken gewaarborgd + Zorgen over deviezenvoorraden middellange termijn
Bedrijven & particulieren							+ Directe economische schade a.g.v. wegvallen toerisme en lockdown maatregelen is groot + Toename faillissementen te verwachten in de komende weken
Sociaal							+ Grote delen bevolking ACS niet meer in financiële positie om voedsel te kopen + Maatschappelijke organisaties op de eilanden maken sinds twee weken melding van grote aantallen personen die zich melden voor voedselsteun. + Verwachting is dat significante delen bevolking onder armoedegrens zakt komende weken

kengetallen BES	Bonaire	Sint Eustatius	Saba
Aantal aanvragen onderstand corona-gerelateerd	8 totaal BES (nieuwe aanvragen week 15)		
Aantal kinderopvang cruciale beroepen	219	0	0
Aantal personen met loondervingsuitkering	2073	155	82
Aantal aanvragen noodloket ondernemers	Vorige week open gegaan		
Aantal uitstel van belastingbetaling	600		
Aantal aanvragen BMKB en GO-regeling	0	0	0
Aantal aanvragen Qredits (uitstel van aflossing)	27	Volgt z.s.m.	Volgt z.s.m.

Caribische delen van het Koninkrijk

	Voedselzekerheid en utiliteiten	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten	Trends
	Voedselzekerheid							+ Zorgen over vermindering maritieme aanvoer korte termijn (met name Statia + Saba) voor voedselzekerheid
	Aanvoerlijnen							+ Vershraling aanbod producten op m.n. de Bovenwinden + Zorgen over vermindering maritieme aanvoer 1-2 weken + Verminderde levering uit VS regio grote zorg voor middellange termijn. Verwachte piek: juni -juli
	Nutsvoorzieningen							+ Zorgen over verslechterde liquiditeitspositie overheid-NVs + Leveringszekerheid Curaçao + Bonaire in gevaar a.g.v. situatie Curoll
	Brandstof							+Leveringszekerheid brandstof in gevaar a.g.v. situatie Curoll

	Openbare orde en veiligheid	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	St. Maarten	Trends
	Handhaving maatregelen							+ Onrust door ontbreken van perspectief zowel voor versoepeling maatregelen als inkomen ACS + Aanvullende militaire bijstand aangekomen op SXM
	Criminaliteit							+ Toename in relationeel geweld en diefstal uit bedrijfspanden
	Grenstoezicht							+ Bijstand aan KW draagt bij aan rustig beeld aan de grens ABC + Extra bijstand 20 VTE KMar aangekomen op SXM
	Migratie en opvang							+ Op Curaçao geen overeenkomst over de beoogde opvanglocatie

Maatschappelijk effect

Maatschappelijke ontwikkelingen	Huidig
Draagvlak voor maatregelen in de samenleving	- Risico op maatschappelijke onrust door toenemende ongelijkheid onder burgers en bedrijven ten aanzien van werkloosheid, financiële steun (verkrijgen kredieten, steunpakketten), veilige publieke omgeving en werkomgeving (beschermingsmiddelen, testen), gebrek onderwijs aan kwetsbare scholieren, besmettingen verzorgingstehuizen. - Onrust wordt verder gevoed indien (het gevoel heerst dat) steun ongelijk wordt ontvangen, of door onvoldoende draagvlak voor afgezwakte maatregelen. - Continue druk op geloofwaardigheid van overheid, experts en maatregelen. - Boa's stellen dat het moeilijker wordt om te handhaven. Voldoende draagvlak is cruciaal om te voorkomen dat de besmettingsgraad weer oploopt.
Opvolging: Houden mensen zich aan de maatregelen?	- Maatregelen worden over algemeen breed nageleefd, maar vergeleken met een paar weken geleden lijken burgers het minder nauw te nemen met maatregelen. Voor de geloofwaardigheid van en draagvlak voor het beleid is het cruciaal dat toezichthouders in de publieke ruimte zich ook houden aan de overheidsmaatregelen (geen handen schudden én 1,5 meter). - Nu tot 1 september alle grote evenementen, voetbalwedstrijden en festivals zijn afgelast zullen sommige groepen jongeren zich mogelijk gaan vervelen, wat hun bereidheid om zich aan de maatregelen te houden mogelijk zal verminderen.
Handhaafbaarheid	- Aandacht voor groepen (jongeren) die maatregelen niet naleven. - Door langere duur van maatregelen kan, bij afname bereidheid tot opvolging, meer druk komen op handhaving. - Indien onduidelijkheid bestaat over hoe (versoepelde) maatregelen dienen te worden geïmplementeerd kan meer druk komen op handhaving.
Signalen van maatschappelijke onrust/OOV-problemen	- Diverse onderwijsvakbonden uiten zorgen over het opengaan van scholen. Ook een deel van de ouders uit zijn zorgen. 80% van de schooldirecteuren is voor opening. - Teleurstelling dat verpleeg- en bejaardenhuizen voorlopig op slot blijven. Dit kan tot onrust leiden. - Aanhoudend tekort aan persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in frontlinie-beroepen leidt tot steeds meer kritiek.
Impact van maatregelen op de samenleving	- Groeiend besef van nieuwe realiteit over 1.5m-samenleving en zorgen over negatieve sociaal-maatschappelijke en economische vooruitzichten. - Toenemende onrust over gevolgen binnen diverse economische sectoren, waaronder horeca en cultuursector. - Onrust en ongemak binnen onderwijssector, ten aanzien van gezondheid, leerachterstanden en druk op ouders met thuisblijvende kinderen. - Hernieuwde aandacht voor sterk oplopende achterstanden reguliere zorg leidend tot additionele sterfgevallen (schaduwcrisis).
Sociale-psychologische impact	- Aantal Nederlanders dat persoonlijk geraakt wordt door COVID-19 neemt toe. - Frontliniërs personeel kan te maken krijgen met overbelasting en traumatische ervaringen, wat kan leiden tot burn-outs en PTSS, zeker als door de grote inhaalslag die gemaakt moet worden in de zorg er geen tijd is voor rust en herstel. - De versoepeling van maatregelen voor bepaalde groepen (jongeren) vergroot gevoelens van ongelijkheid en doet dit een extra beroep op mentale weerbaarheid van kwetsbare groepen die niet onder versoepeling vallen.
Hoe wordt totaalpakket maatregelen ervaren en waar zitten knelpunten?	- Economische steunmaatregelen nemen in belang toe (wie krijgt wel steun, wie niet, hoe lang, hoe veel). Horeca en cultuursector voelen zich hierin achtergesteld. - Versoepelen of verlengen van maatregelen in Europese landen kan druk zetten op discussie over duur en omvang van Nederlandse maatregelen. - Wankel evenwicht verlengen maatregelen of juist versoepelen: risico op groeiende ontevredenheid samenleving en afname draagvlak versus situatie waarin burgers grenzen van maatregelen verder gaan opzoeken bij te grote versoepeling. (Internationale) wetenschappelijke discussie over COVID-19 zal voortduren, binnenlandse en buitenlandse kritiek op gevoerd crisisbeleid zal niet verdwijnen.
Signalen van neveneffecten van de maatregelen	- Aanhoudende zorgen over diverse schaduwcrises (economie, zorg, onderwijs) - Aanhoudende angst dat verdringing in de gezondheidszorg zal leiden tot sterfgevallen die niet veroorzaakt zijn door Covid-19.

Maatschappelijk effect (vervolg)

Internationaal	Was	Huidig	Toelichting aandachtspunten
Rode draad van besluiten van landen/internationale instanties			
Impact van maatregelen en adviezen Nederland op andere landen	• [Redacted] • Zeker stellen repatriëring, medisch transport en goederenvervoer bij maatregelen vliegverkeer. • [Redacted] • Zorgen over toerisme uit buurlanden. • [Redacted] 11.1 10.2a	11.1 • [Redacted] • In afwegingskader vliegverboden wordt dit geborgd en is aandacht voor actief vooraf informeren landen waarvoor vliegverboden gelden. • Kamerbrief maatregelen vliegverkeer 9/4 zoekt aansluiting met Europees vliegverbod (tot 15/5). • Communicatie ingezet om toerisme naar NL te voorkomen. In nauw overleg met buurlanden. • Ministeries stemmen communicatie over derde landen met BZ af.	• Maatregelen in meeste EU-landen gelijkgetrokken; bijvoorbeeld door sluiting scholen (22 LS), sluiting van openbare gelegenheden, zoals restaurants/café's (23 LS) en inperking bewegingsvrijheid. • Beeldvorming internationaal: NL heeft zich geëngageerd aan het helpen van andere LS, inclusief bereidheid extra geld ter beschikking te stellen om directe effecten pandemie het hoofd te bieden: Europees steunpakket 9/4
Impact van maatregelen en adviezen andere landen op Nederland	• Sluiting grenzen en vliegverboden in veel landen bemoeilijken terugkeer gestrande NL reizigers. • Nauw overleg met BEL en DUI over grensoverschrijdende kwesties en grensproblematiek.	• Convenant Bijzondere Bijstand Buitenland overeengekomen en in uitvoering. 25.000 personen ingeschreven. 22 repatriëringsvluchten uitgevoerd met ongeveer 8400 NL'ers en 1350 EU-burgers aan boord. Nog enkele vluchten in planning. Postennetwerk actief betrokken bij mogelijk maken repatriëring.	
Benodigde internationale inzet en steun	• Noodzaak van levering van medische apparatuur en hulpmiddelen • Het aantal steunverzoeken van 3e landen aan NL v.w.b. de levering van medische goederen neemt gestaag toe.	• Postennetwerk wordt ingezet bij faciliteren internationale aankopen. • Steunverzoeken op haalbaarheid qua goederen, gebruik/inzet in NL en politieke opportuniteit worden beoordeeld. Taakgroep NCTV, VWS, BZ, MinDef, LOCC, ICJ werd opgezet.	
Geopolitieke ontwikkelingen die van invloed zijn	• Europese samenwerking aanpak Corona Crisis relevant voor Economische pijler in NL (discussies vijfhoek). • Impact COVID crisis op Internationale Handel.	• BZ coördineert voorbereiding dossiers Europese vergaderingen en levert input voor project Fin/Ec maatregelen. • Ontwikkelingen Internationale Handel worden gemonitord door BZ en dienen als input voor project Fin/Ec maatregelen.	

Maatschappelijk effect (vervolg)

Communicatie en media		Toelichting aandachtspunten
Draagvlak voor narratief	• Uit flitspeiling komt naar voren dat er afnemend begrip is voor de maatregelen van de overheid. Er is vertrouwen in de informatievoorziening vanuit de overheid.	
Mediabeeld: welk frame is prominent? Welke gamechangers?	• Focus van de media ligt, vooral op de discussie rondom de invoering van een app t.b.v. contactonderzoek, het gebruik van mondkapjes, de (schrijnende) situaties in zorg- en verpleeghuizen, en het onderzoek waaruit blijkt dat groepsimmunitet nog ver weg is waardoor het belang van het snel vinden van een vaccin toeneemt. • Verder veel aandacht voor de toekomstige anderhalvemetersamenleving en -economie en welke impact dat heeft voor met name scholen, het ov, het bedrijfsleven (zoals horeca) en de culturele sector.	
Signalen van desinformatie	• [Redacted]	10.2a 11.1

ICC60429E

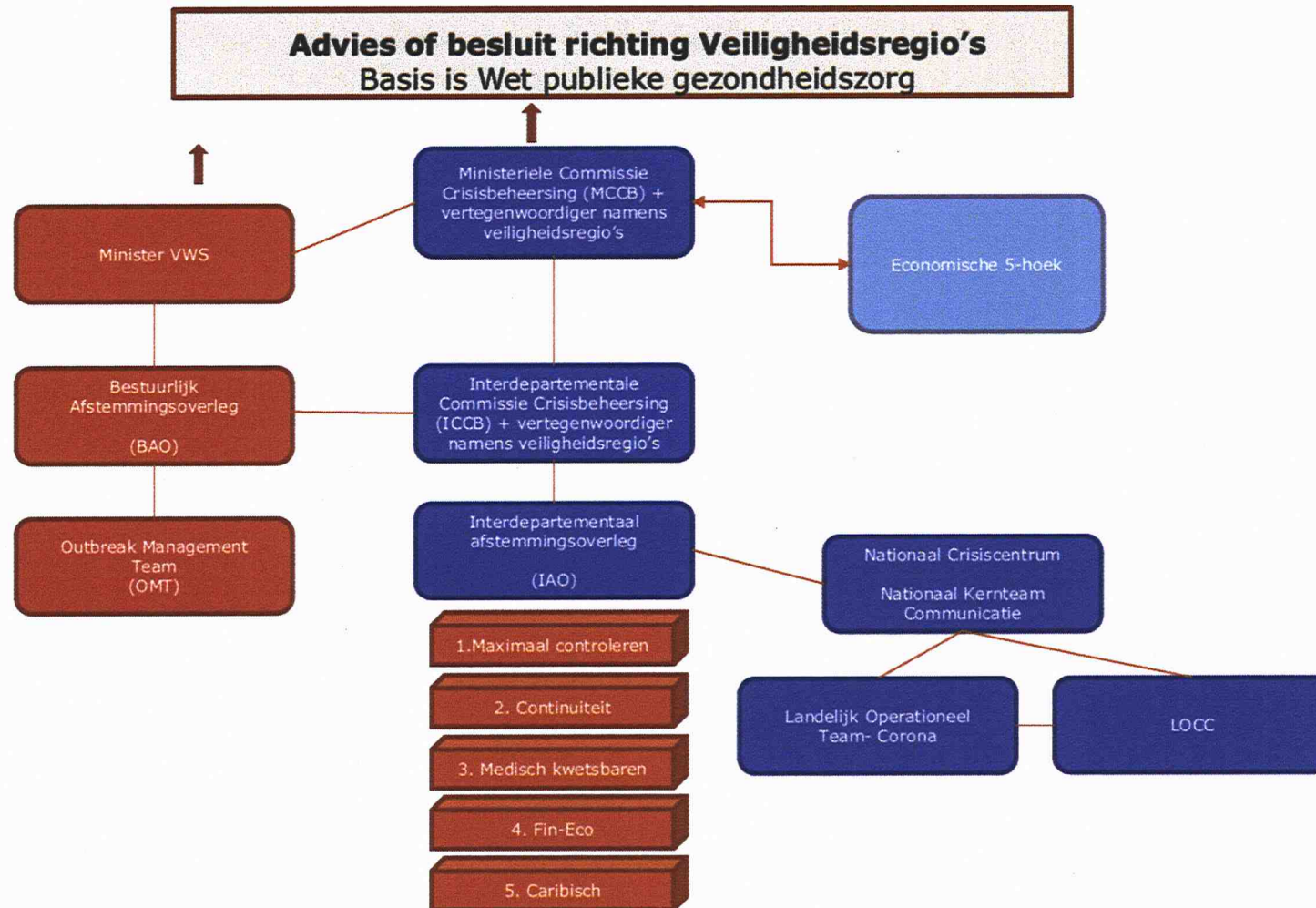
Rijksoverheid

Van sprint naar marathon

Opdracht
anderhalvemeter
samenleving

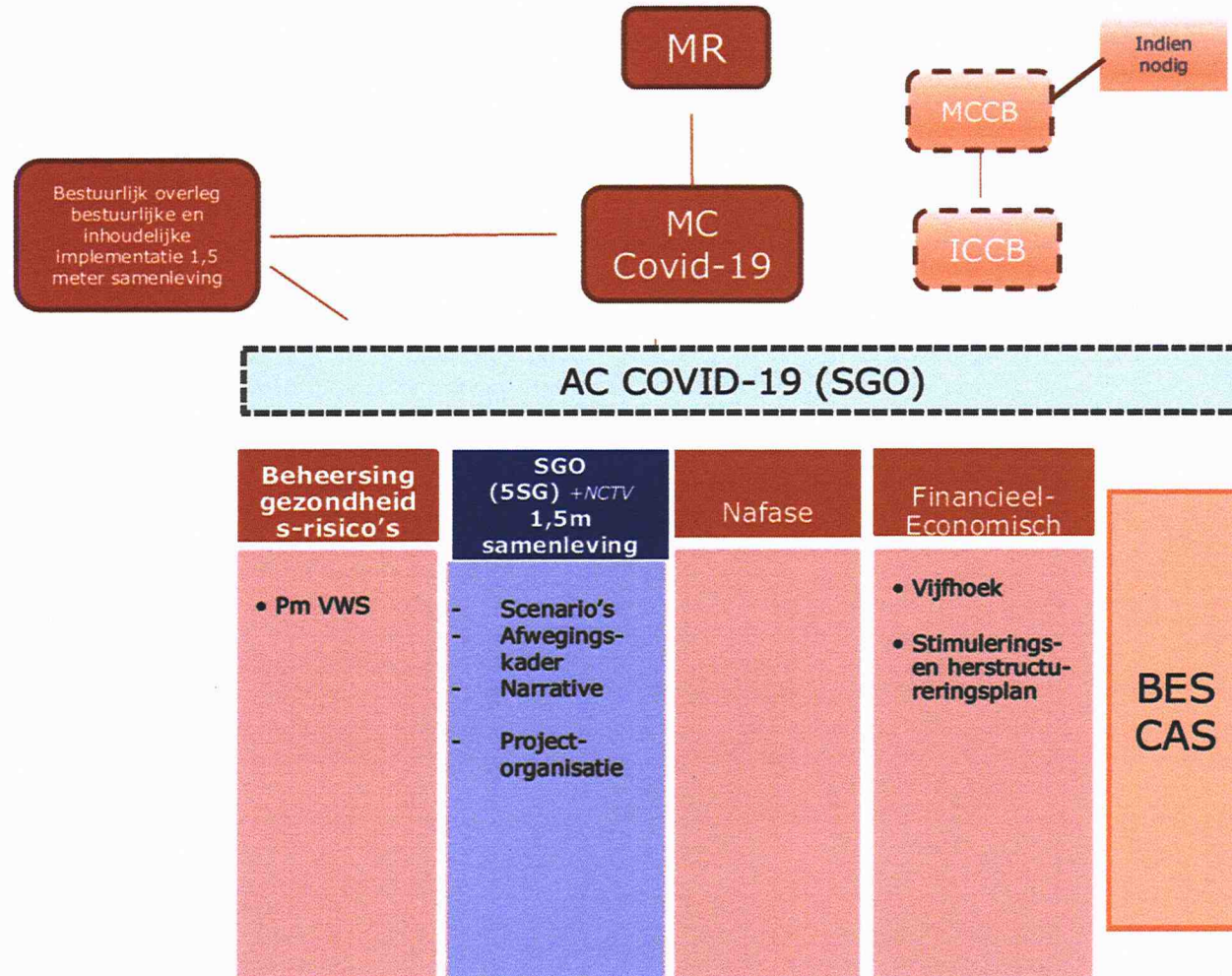

Huidige situatie sprintfase (crisisorganisatie)

Doorkijk overgang van sprintfase naar programmaorganisatie

Opdracht anderhalvemetersamenleving

- > Interdepartementale werkgroep werkt in opdracht van SGO (stuurgroep J&V, BZK, I&W, SZW, EZK) aan producten en een werkwijze die de basis leggen voor beleid voor de anderhalvemetersamenleving na de crisisfase.
- > Eerste producten:
 - scenario's voor de anderhalvemetersamenleving op middellange termijn,
 - afwegingskader voor bijbehorende beleidskeuzes
 - en het daaraan verbonden *narrative*.

Opdracht SGO aan interdepartementale stuurgroep (5SG) en werkgroep

> 1) Scenario's

Maak samen met sectoren en kennisinstituten (en waar mogelijk op basis van gevalideerde integrale gegevens) scenario's voor de anderhalvemetersamenleving (scenario's op basis van de randvoorwaardelijke maatregelen). Deze scenario's gaan uit van langdurige inzet van de 1,5m, en geven weer hoe sociale acceptatie, het functioneren van de economie en de gezondheidsrisico's zich ontwikkelen.

> 2) Afwegingskader

Kom tot een afwegingskader waarbij sociale acceptatie van de maatregelen de norm is (handhaving is hierbij sluitstuk). Maak daarbij gebruik van relevante internationale ervaring. Betrek hierbij de effecten die het inregelen van verschillende maatschappelijke en economische activiteiten hebben op flessenhalzen als publieke ruimte en openbaar vervoer.

> 3) Narrative

Maak van het afwegingskader een *narrative*, het nieuwe verhaal dat inzichtelijk maakt waarom stappen genomen worden en hoe weging van belangen heeft plaatsgevonden, opdat elke stap uitlegbaar is op de assen van gezondheid, economie en sociaal. Dit komt de compliance ten goede.

5 uitgangspunten voor scenario's

1. De scenario's gaan uit van **langdurige inzet van algemene gezondheidsmaatregelen** (zie hiernaast, blok 1):
 - 1) hygiëneadviezen zoals handenwassen en geen handenschudden,
 - 2) houd 1,5 meter afstand,
 - 3) blijf thuis bij klachten (gezinsquarantaine bij koorts)
2. In de scenario's wordt uitgewerkt wat het **effect** is van het **differentiëren** en anders vormgeven van de **huidige beperkingen** die aan het openbaar leven zijn gesteld (zie hiernaast blok 2, svz 21 april)
3. Maak in de scenario's (waar mogelijk) gebruik van de **protocolen** die bij diverse sectoren in de maak zijn – hierbij is er onderscheid tussen sectoren die niet van overheidswege gesloten zijn en sectoren die dat wel zijn. Deze laatste categorie vraagt om specifieke scenario's.
4. Uitgangspunt voor de scenario's is **sociale acceptatie** van de geldende maatregelen gegeven
5. Bijzondere aandacht in de diverse scenario's voor de wederzijdse afhankelijkheden en verbanden (flessenhalzen), zoals **publieke ruimte** en **OV**; met ruimte voor **lokale/regionale invulling**
6. De opdracht en de programmaorganisatie zijn van kracht tot de algemene gezondheidsadviezen niet meer van kracht zijn (ihb de 1,5m). Het betreft hier dus een **tussenfase**.

1. Algemene gezondheidsadvies:

- Algemene hygiënemaatregelen (was uw handen, hoest en nies in de binnenkant van uw elleboog, gebruik papieren zakdoekjes, schud geen handen)
- Houd 1,5 meter afstand (2 armlengtes) van anderen.
- Mensen met verkoudheidsklachten of verhoging tot 38 graden Celsius: blijf thuis.
- Mensen met verkoudheidsklachten en koorts (boven 38 graden Celsius) en/of benauwdheid: blijf thuis. Heeft u huisgenoten, dan mogen zij ook niet naar buiten.

Besluit op basis van het OMT/BAO

2. Beperking openbaar leven op basis van medisch advies

- Blijf zoveel mogelijk thuis, ook tijdens het aankomende paasweekend. Ga alleen naar buiten als dat nodig is
- Ga alleen naar buiten voor werk wanneer u niet thuis kunt werken.
- Ontvang zo min mogelijk bezoek (maximaal 3 bezoekers)
- Alle eet- en drinkgelegenheden zijn gesloten. Bezorgen en afhalen blijft mogelijk – ook voor coffeeshops.
- Gesloten zijn ook: sportverenigingen, sport- en fitnessclubs, sauna's, casino's, speelhallen, seksinrichtingen.
- Het uitoefenen van alle vormen van contactberoepen is verboden, voor zover er geen 1,5 meter afstand tot de klant gehouden kan worden
- Scholen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn fysiek gesloten en geven onderwijs op afstand.(MBO)
- Hogescholen en universiteiten zijn fysiek gesloten en geven onderwijs op afstand. hogescholen en universiteiten
- Verbod op evenementen met een vergunnings- of meldplicht. Andere samenkomsten zijn tot en met 28 april verboden, zoals culturele instellingen waarbij publiek samenkomt.
- Publieke locaties zoals musea, concertzalen en theaters zijn gesloten.
- Advies: reis niet naar het buitenland, tenzij dat echt noodzakelijk is (vakantiereizen gelden niet als noodzakelijk).
- Er geldt een vliegverbod vanuit risicogebieden naar de BES-eilanden. Hiervoor is een lijst samengesteld.
- Winkels en het openbaar vervoer nemen maatregelen
- Markten mogen alleen doorgaan als de voorzitter van de veiligheidsregio ontheffing heeft verleend.
- Gezondheidsverklaring verplicht voor reizigers hoog-risicogebieden.
- Dringend advies 14 dagen thuisquarantaine

Komen tot een programma-organisatie

Het formuleren van een aanpak en programmastructuur met daarin meegenomen o.a.

- Rol kennisinstituten
- Verbinding lokaal bestuur
- Verbinding sociale partners
- Aansluiting en betrokkenheid andere departementen
- Identificeren en afstemmen met andere externe partners (te denken aan sopa's, OV-sector)
- Aparte structuur Cariben

Uitgangspunten

- zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande structuren.
- Onderscheid tussen de financiële vragen en inhoudelijke / bestuurlijke vragen.
- Het programma is lerend / iteratief van aard.

Tijdpad

Mei 2020 wordt een uitgewerkt plan opgeleverd voor de aanpak en programmastructuur.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

ICCB0429H

Protocolen anderhalve- metersamenleving

Producten voor ICCB-MCCB 29 april 2020

Beslispunten

1. Stemt u in met het voorgestelde proces om tot protocollen te komen? (slides 2, 3, 4)
2. Stemt u in met het voorstelde kader waaraan de protocollen gecheckt worden? (slide 5)

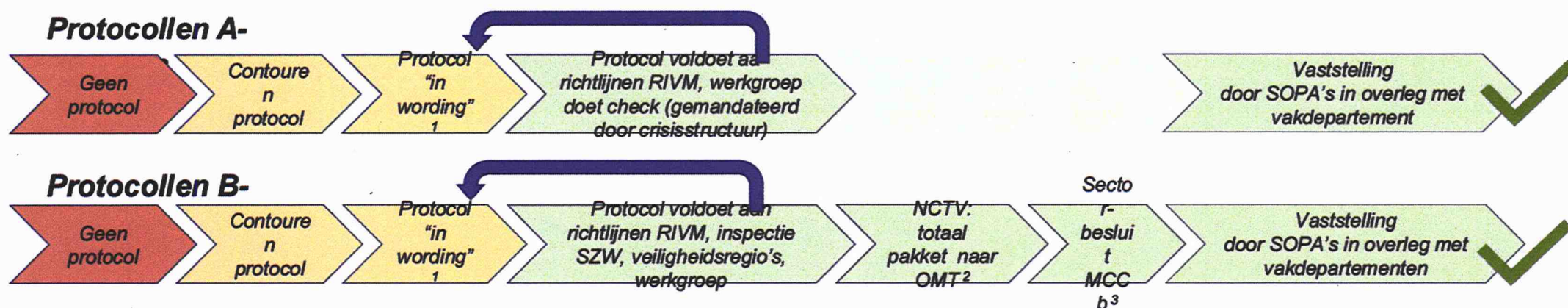
Belangrijk onderscheid: protocol voor gesloten of open sector?

Categorie	Sectoren die niet van overheidswege gesloten zijn (A-sectoren)	Sectoren die wel van overheidswege gesloten zijn (B-sectoren)
Voorbeelden	Vitale sectoren zoals zorg, landbouw) en non-vitale sectoren zoals makelaardij, campings	Horeca, bioscopen, scholen, kappers, sportfaciliteiten
Status	Protocol kan werknemers en klanten helpen met compliancemaatregelen en dus veiligheid, en uitstralen dat het er veilig is (voor werknemers, klanten, leveranciers etc.).	Protocol is geen noodzakelijke randvoorwaarde (en geen garantie) voor politiek besluit tot opening.
Opstellen	Sector (werknemers en werkgevers) stelt protocol op, op basis van bestaande richtlijnen RIVM.	Sector (werknemers en werkgevers) stelt protocol op, in overleg met overheid voor wat betreft richtlijnen RIVM.
Vaststellen	<u>Geen</u> politiek besluit nodig voor opening. Advies vanuit werkgroep op ingeleverde protocollen (gemandateerd vanuit crisisstructuur). Werkgroep houdt vinger aan de pols voor dwarsdoorsnijdende thema's (zoals openbare ruimte, verkeersstromen, fin-ec, handel). Protocol wordt vastgesteld door SOPA's in overleg met vakdepartement. De sector blijft eigenaar van het protocol.	<u>Wel</u> politiek besluit nodig voor openstellen sector (IAO → ICCb → MCCb), werkgroep protocollen adviseert, doch protocol vormt geen voorwaarde voor openstelling. Inspectie SZW ziet op relatie werkgever-werknemer. Na politiek besluit over eventueel heropenen sector, stellen SOPA's protocol vast in overleg met vakdepartement. De sector blijft eigenaar van het protocol.

In rest van presentatie wordt het onderscheid A- en B-sectoren gehanteerd.

Proces vaststelling protocollen voor A- en B-sectoren

Een interdepartementale werkgroep (olv EZK) fungeert als centraal loket voor de coördinatie op en advies bij de totstandkoming van alle protocollen. De elementen waar het advies van de werkgroep op in zal gaan staan beschreven op de volgende slide.

¹ Protocol "in wording" bevat concrete teksten, maar heeft nog geen positief advies van de ambtelijke werkgroep of kent gebreken t.a.v. totstandkoming;

² Totaalpakket bestaat uit de set aan nieuwe protocollen in samenhang met gevolgen vanuit dwarsdoorsnijdende thema's.

³ Via ambtelijke voorportalen.

Protocollen en dwarsdoorsnijdende thema's vóór en na 21 april

Doorlopend: Veiligheidsregio's "vinger aan de pols" t.a.v. belasting openbare ruimte en OV

Doorlopend: Werkgroep brengt doorlopend nieuwe en aangescherpte protocollen A-sectoren samen*

Voor besluit 21 april:

1. Protocollen en uitwerking dwarsdoorsnijdend thema's t.b.v. MCCb-besluit over opening van sectoren (in samenhang bezien):

- Kinderopvang
- Scholen
- Etc.

2. Overzicht sectoren, status van protocollen in die sectoren en relevante factoren bij weging van die factoren t.a.v. openstelling

Voor besluit 12 mei:

1. Protocollen t.b.v. MCCb-besluit over de volgende sectoren (in samenhang bezien met dwarsdoorsnijdende thema's vervoer en openbare ruimte**):

- B-sector 1
- B-sector 2
- ...

2. Update overzicht status protocollen

3. Vanuit dwarsdoorsnijdende thema's OV en publieke ruimte wordt handreiking geleverd over te zetten stappen zou "vinger aan de pols" leiden tot conclusie dat er te veel drukte ontstaat of dat dit (tijdelijk) dreigt te gebeuren.***

4. Evt. aangevuld met output vanuit andere dwarsdoorsnijdende thema's

Voor besluit 2 juni

1. Protocollen t.b.v. MCCb-besluit over de volgende sectoren (in samenhang bezien met dwarsdoorsnijdende thema's OV en openbare ruimte):

- B-sector 3
- B-sector 4
- ...

2. Update overzicht status protocollen

3. Output vanuit andere dwarsdoorsnijdende thema's

* Daarbij ziet werkgroep erop toe dat protocollen in A-sectoren niet leiden tot méér maatschappelijk verkeer dan zou gebeuren in de situatie zonder protocol, onder geldende RIVM-voorschriften. Concreet betekent dat bv. dat ook voor protocollen in sectoren die nu open mogen, de protocollen beschrijven hoe wordt geborgd dat werknemers zo veel mogelijk thuis blijven werken.

** Daarnaast wordt vanuit Project Continuïteit een impactanalyse gedaan op de effecten op openbaar vervoer, openbare ruimte en handhaving die gepaard gaan met het weer opengaan van een sector.

*** Voorbeeldsituatie: strandhoreca mag in de toekomst open, maar de weersverwachting voor het aankomend weekend wordt zo mooi, dat massale uittocht richting het strand wordt verwacht. Dan kan overwogen worden hier van tevoren op te acteren.

Advies over protocollen door ambtelijke werkgroep

N.B. – Werkgroep doet geen medische toets (behalve of binnen richtlijnen RIVM wordt gebleven) of ARBO-toets (dat doet, indien nodig, inspectie SZW), maar geeft advies over op vorm, inhoud en proces en schetst effecten op dwarsdoorsnijdende thema's. In werkgroep zitten medewerkers NCTV, VWS, SZW, FIN en EZK. Alle departementen hebben een vast contactpersoon in de werkgroep, en kunnen op elk moment om een update vragen of input leveren.

 Naleving RIVM-richtlijnen (ambtelijke inschatting)	Voldoende aandacht voor elementen i) afstand houden, ii) bescherming, iii) hygiëne?	 Communicatie	Is protocol begrijpelijk voor alle stakeholders?
	Is protocol voldoende breed (beslaat het alle interne aspecten en is nagedacht over externe effecten)?		Is protocol wervend in tekst en/of beeld?
 Uitvoering en naleving	Is protocol voldoende operationeel ?	 Proces totstandkoming	Is sprake van communicatie naar alle stakeholders ?
	Is protocol uitvoerbaar ?		Is communicatie volledig ?
	Is protocol duidelijk over borging en naleving?		Zijn alle relevante stakeholders betrokken bij totstandkoming? (o.a. vertegenwoordigers werknemers)
	Zijn betrokkenen voldoende zelf in staat afspraken na te leven?		Is voorzien in doorwerking in risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en/of arbocatalogi? ¹
			Zijn er nog witte vlekken ?

Daarnaast wordt gekeken naar globale effect van protocollen (zoals overheidsfinanciën, juridische aspecten etc.)

¹ Middels opname van door SZW aangeleverde standaardtekst in protocol.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Dep. **VERTROUWELIJK**
Leden van het IAO

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Datum
28 april 2020

nota

Juridische inbedding protocollen

Advies juridische inbedding protocollen t.b.v. besluitvorming in ICCB/MCCB op woensdag 29 april 2020

Gevraagde besluiten

Met deze notitie wordt aan het IAO schriftelijk gevraagd om akkoord te gaan met de voorgestelde werkwijze t.a.v. de juridische inbedding van de maatregelenprotocollen en dit advies door te geleiden naar de ICCB ter besluitvorming op woensdag 29 april 2020.

Vorgestelde werkwijze ten aanzien van de juridische status van de protocollen

Voor de juridische context is onderscheid gemaakt tussen sectoren waarvoor op dit moment geen bindende beperkende maatregelen gelden (A-sectoren) en sectoren die van overheidswege middels een aanwijzing en daarop gebaseerde noodverordening zijn gesloten of verregaand beperkt (B-sectoren).

Kern van het voorstel is dat zowel in de A- als de B-sectoren de protocollen geen juridische status wordt toegekend, maar een uitwerking vormen van de in de noodverordening neergelegde hoofdnormen.

Toelichting:

Hieronder volgt een voorstel voor de inbedding van de protocollen in de A- en B-sectoren. Deze werkwijze is in lijn met het op 28 april 2020 door het IOWJZ (interdepartementaal directeurenoverleg wetgeving) gegeven advies.

B-sectoren

B-sectoren, die op grond van de aanwijzing van de Minister van VWS en de noodverordening zijn gesloten of beperkt, zijn bijvoorbeeld eet- en drinkgelegenheden, contactberoepen en casino's.

Voorstel werkwijze

1. De hoofdnormen, zoals het houden van 1,5 meter afstand en het verbod op samenkomsten, zijn vastgelegd in de aanwijzing van de Minister van VWS en de daarop gebaseerde noodverordening. Ook is in de noodverordening vastgelegd welke sectoren van overheidswege zijn gesloten of open kunnen (bijvoorbeeld het onderwijs, kinderopvang of sportclubs). De aanwijzing en de noodverordening blijven hiermee de juridische basis.
2. Protocollen hebben zelf geen juridische status, maar zijn een uitwerking van de in de noodverordening neergelegde hoofdnormen en maatregelen.

- Een protocol vormt geen voorwaarde voor opening van een B-sector, dit wordt namelijk bepaald in de aanwijzing van de Minister van VWS en de daaraan voorafgaande politieke besluitvorming.
3. De sectoren (werkgevers en werknemers gezamenlijk, met name brancheorganisaties) stellen zelf de protocollen op met werkwijzen om te kunnen voldoen aan de adviezen van het RIVM en de hoofdnormen uit de noodverordening. Protocollen kunnen dus verschillen per sector.
 4. Min EZK adviseert via een interdepartementale ambtelijke werkgroep (EZK, VWS, SZW, FIN en NCTV) aan de brancheorganisaties over vorm, inhoud en proces en schetst effecten op enkele dwarsdoorsnijdende thema's. Dit advies is niet juridisch bindend.
 5. Waar mogelijk vindt toezicht plaats op grond van sectorale wetgeving, waarbij gebruik gemaakt kan worden van bestaande toezichtstructuren. Waar de protocollen de relatie tussen werkgever en werknemer betreffen, kan de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) op basis van de Arbowetgeving handhaven. Onderzocht wordt nog of toezichthouders uit andere sectoren (NVWA / Onderwijsinspectie) een rol kunnen spelen in handhaving van de hoofdnormen.
 6. Politie en boa's houden geen toezicht op de naleving van de protocollen. In excessituaties, waarbij de volksgezondheid of openbare orde in het geding is, kan strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving van de noodverordening wel door politie, boa's en toezichthouders plaatsvinden. De protocollen spelen daarbij geen rol. Ook blijft een voorzitter van de veiligheidsregio bevoegd om locaties en gebieden af te sluiten indien dat noodzakelijk wordt geacht.

Toelichting

Aan de protocollen wordt geen juridische status toegekend. Zij worden, binnen de respectievelijke sectoren, opgesteld door de brancheorganisaties. Aangezien de lijst van B-sectoren een limitatieve lijst van sectoren betreft, die in bepaalde gevallen goed georganiseerd zijn (zoals onderwijs), mag verwacht worden dat in het algemeen de protocollen gevolgd zullen worden. Andere sectoren zijn mogelijk minder goed georganiseerd, wat ook zijn uitstraling kan hebben op de naleving van de protocollen. Voor het OV geldt dat deze dwarsdoorsnijdende sector behoefte heeft aan duidelijke, specifieke regels waarop gehandhaafd kan worden naast de hoofdnorm. Dit kan niet worden overgelaten aan zelfregulering/ protocollen. Een oplossing hiervoor wordt nog gezocht.

Het verdient aanbeveling dat partijen de gemaakte afspraken laten doorwerken in de bestaande Arbo-systematiek (waaronder in Arbocatalogi op sectorniveau en de Risico- Inventarisatie- en Evaluatie op bedrijfsniveau). Als sectoren goedkeuring van ISZW op hun protocol willen hebben, kan dat alleen via de weg dat ze het protocol vertalen in een addendum op hun Arbocatalogus en ter toetsing voorleggen aan ISZW. ISZW hanteert hiervoor een versnelde procedure. Onderzocht wordt nog of toezichthouders uit andere sectoren (NVWA / Onderwijsinspectie) een rol kunnen spelen in handhaving van de hoofdnormen, o.a. in de relatie met klanten en leerlingen. Momenteel is hier nog niet altijd de juiste grondslag voor aanwezig. Dit zou bijvoorbeeld geregeld kunnen worden via sectorale wet- en regelgeving of door het aanwijzen van toezichthouders via de noodverordening.

In totaal leidt deze werkwijze tot een stelsel met diverse handhavingsmogelijkheden waardoor enerzijds geborgd kan worden dat de

maatregelen zoveel mogelijk opgevolgd worden en anderzijds de toezichtlast wordt gespreid.

A-sectoren

A-sectoren zijn niet van overheidswege gesloten. Voor deze sectoren gelden dan ook de algemeen geldende adviezen en de maatregelen zoals neergelegd in de Aanwijzing COVID-19 en de daarop gebaseerde noodverordening.

Voorstel werkwijze

1. De hoofdnormen, zoals het houden van 1,5 meter afstand en het verbod op samenkomsten, zijn vastgelegd in de aanwijzing van de Minister van VWS en de daarop gebaseerde noodverordening. De aanwijzing en de noodverordening blijven de juridische basis voor de maatregelen waaraan A-sectoren zich moeten houden.
2. Protocollen hebben zelf geen juridische status, maar zijn een uitwerking van de in de noodverordening neergelegde hoofdnormen en maatregelen.
3. De sector, met name brancheorganisaties, stelt zelf deze protocollen op om te kunnen voldoen aan de algemeen geldende adviezen van de overheid en de in de noodverordening neergelegde maatregelen en hoofdnormen.
4. Min EZK adviseert via een interdepartementale ambtelijke werkgroep (EZK, VWS, SZW, FIN en NCTV) aan de sectoren over vorm, inhoud van de protocollen en proces en schetst effecten op dwarsdoorsnijdende thema's. Dit advies is niet juridisch bindend.
5. De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW) kan op basis van de Arbowetgeving handhaven. Welke rol andere inspecties kunnen spelen wordt nader onderzocht (bv. de NVWA in supermarkten).
6. Indien niet wordt voldaan aan de noodverordening, kan bij excessen de noodverordening gehandhaafd worden door politie, boa's en toezichthouders. De protocollen spelen daarbij geen rol.

Kaderwet COVID-19

Er is begonnen met het uitwerken van de mogelijkheden om de COVID-19-maatregelen onder te brengen in een wet in plaats van de huidige aanwijzing / noodverordening. Het ligt vooralsnog niet in de rede om onder die wet de protocollen wel een juridische status te geven.

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

ICCB0429J

Totstandkoming en juridisch kader protocollen

Project Continuïteit

ICCB 29 april 2020

NCTV

Het ICCB wordt gevraagd om:

- › In te stemmen met het procesvoorstel voor de totstandkoming van protocollen voor de anderhalve meter samenleving
 - alsmede het kader waaraan de protocollen gecheckt worden

- › In te stemmen met het kader juridische inbedding protocollen
 - geaccordeerd in het IOWJZ

Proces

- > Proces totstandkoming A (niet gesloten) en B (van overheidswege gesloten) protocollen is geïntegreerd
 - (brancheorganisaties binnen) sectoren stellen zelf protocollen op
 - interdepartementale werkgroep (EZK, VWS, SZW, FIN, NCTV) fungeert als centraal loket
 - advies vanuit de werkgroep (check op vorm, inhoud, volledigheid, uitvoerbaarheid)
 - rekening houdend met thema's (fin-econ., intern. handel, communicatie, verkeersstromen, etc)
 - de Inspectie SZW kan toezien op de relatie werkgever - werknemer
 - protocollen leveren input (context) op t.b.v. vraagarticulatie aan OMT
 - na advies OMT/besluit MCCB → mogelijk aanscherping tot definitief protocol door/binnen de sector
- > Proces analyse dwarsdoorsnijdende thema's afbouw maatregelen B-sectoren (Project Continuïteit)
 - eerste impactanalyse a.d.h.v. concept-voorstel afbouw maatregelen op effect openbaar vervoer, openbare ruimte, handhaving (1^e week besliscyclus maatregelen) vanuit
 - I&W (d.t.v. directeurenoverleg openbaar vervoer / mobiliteit)
 - Veiligheidsregio's (d.t.v. LOT-C)
 - Politie
 - KMar
 - voorlopige analyse is input t.b.v. vraagarticulatie OMT
 - aanscherping impactanalyse na ontvangst OMT-advies t.b.v. definitief voorstel IAO-ICCB-MCCB (3^e week besliscyclus maatregelen)

Juridische inbedding protocollen

- › Protocollen zijn hulpmiddel voor sectoren om invulling te geven aan de hoofdnormen van de anderhalve meter samenleving
- › Protocollen zelf hebben geen autonome juridisch status en zijn niet juridisch bindend
- › Sectoren (c.q. brancheorganisaties daarbinnen) stellen zelf protocollen op
- › Werkgroep EZK adviseert (niet bindend)
- › A en B-sectoren →
 - protocol als uitwerking van maatregelen ex Aanwijzing MinVWS en Noodverordening
 - toezicht op naleving bepalingen protocol ligt primair binnen de sector
 - handhaving van de hoofdnorm in publieke ruimte (overtreding bepalingen Noodverordening) door politie-BOA's
- › Specifiek B-sectoren → protocol is geen voorwaarde voor (gedeeltelijke) openstelling
- › Langere termijn → inbedding maatregelen in wet Covid-19

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Dep. **VERTROUWELIJK**
IAO/ICCb/MCCb

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Contactpersoon

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

10.2e

@nctv.minjenv.nl

nota

interdepartementale archivering COVID-19

Datum

23 april 2020

Doel nota

☐ Ter bespreking ☒ Ter Besluitvorming ☐ Ter informatie ☐ Anders, namelijk:

Aanleiding

Bij een van de acties uit het IAO is de NCTV aangewezen als verantwoordelijke om de archivering van de hotspot COVID-19 crisis binnen het Rijk interdepartementaal te coördineren om zorg te dragen dat alle relevante informatie in kaart wordt gebracht en op een zorgvuldige en eenduidige manier wordt vastgelegd voor blijvende bewaring. Om zo zorgdragers te begeleiden in het realiseren van een hun eigen hotspotdossier COVID-19 en deze uiteindelijk te archiveren. N.a.v. de bespreking van dit onderwerp in het IAO van 10 april jl. wordt hieronder een voorstel gedaan voor de scope, doelgroep en randvoorwaarden. Daarnaast wordt in bijlage 1 een doorkijkje gegeven voor de aanpak en de producten

Gevraagde actie(s) en advies

Gevraagd wordt om:

- In te stemmen met de scope, randvoorwaarden en betrokken zorgdragers.
- Kennis te nemen van de volgende stappen en het voorstel van de te gebruiken producten.
- Onderwerp terug te laten komen in het IAO van 13 mei as.

Toelichting op het advies

In het IOA van 10 april is ingestemd met het voorstel om in de week van 20 april de scope, de randvoorwaarden en de doelgroep terug te laten komen en hierover een besluit te nemen. Onderstaand is een voorstel gedaan om over deze drie onderwerpen te beslissen. Daarnaast is in de bijlage een onderdeel van een groter projectplan opgenomen om de betrokken zorgdragers alvast een richting te geven van wat gevraagd gaat worden en welke producten er worden (her)gebruikt.

Betrokken zorgdragers

De betrokken zorgdragers bij het project zijn alle organisaties (incl. de onder hen ressorterende taakorganisaties) binnen de rijksoverheid die betrokken zijn bij de crisisbeheersing van COVID-19. Indien onderstaande lijst niet compleet is dan wordt verzocht dit per omgaande te melden. Deze betrokken zorgdragers dienen allen een contactpersoon aan te leveren.

Het gaat om de volgende organisaties:

Dep. VERTROUWELIJK

- AIVD
- MIVD
- BZK
- BZ
- DEF
- AZ
- VWS
- SZW
- IenW
- OCW
- NP
- KMAR
- EZK
- FIN
- JenV
- LNV
- OM
- Eerste Kamer
- Tweede Kamer

Datum

4 november 2019

Ons kenmerk

xx

ZBO's en agentschappen worden betrokken via de desbetreffende departementen. De veiligheidsregio's worden betrokken. Gezien hun autonome positie wordt de informatie actief met hen gedeeld, maar is het aan de veiligheidsregio's om te bepalen hoe ze de informatie gebruiken.

Gezien hun bijzondere positie worden de BES eilanden betrokken via BZK.

Scope

Het doel van het project is om te waarborgen dat de beschikbare informatie rondom de COVID-19 crisis bij de betrokken organisaties blijvend en duurzaam toegankelijk wordt bewaard volgens een centrale aanpak die door dit project wordt opgeleverd. Om tot daadwerkelijke bewaring te komen, is het van belang om overzicht te hebben welke informatie er bij de desbetreffende organisaties aanwezig is. Het gaat om de informatie, ongeacht de vorm, die de betrokken organisaties binnen de Rijksoverheid hebben opgesteld en ontvangen.

Het project maakt gebruik van de gebruikte producten en opgedane ervaringen van het project "Blijvend in ons geheugen: nationale crisis MH17" (project BIOG). Veel organisaties binnen de Rijksoverheid hebben in dat project al ervaring opgedaan met hoe om te gaan met een hotspot in het kader van archivering. Hierdoor zal voor veel organisaties de aanpak herkenbaar zijn.

Het project hotspot COVID-19 crisis richt zich in eerste instantie op het veiligstellen en het duurzaam bewaren van de informatie uit de periode in aanloop naar de crisis en de crisis zelf. Er is geen exacte datum te bepalen waarop de aanloop naar de crisis begint. Dit zal voor de ene organisatie eerder beginnen dan voor de andere. Op het moment dat de crisisstructuur wordt afgeschaald, zal moeten worden bepaald wat dit betekent voor het project. Een hotspot impliceert dat deze ook een einddatum bevat.

De informatie over COVID-19 die bij de betrokken organisaties aanwezig is, maar betrekking heeft op hun rol als werkgever, valt niet binnen de scope van de hotspot COVID-19 crisis.

Dep. VERTROUWELIJK

Pagina 2 van 7

Randvoorwaarden

1. Iedere archiefvormer blijft zelf verantwoordelijk voor de inhoud, geordende staat en de volledigheid van de informatie, conform de geldende wet- en regelgeving.
2. Binnen het project is het uitgangspunt gesteld dat de betrokken zorgdragers zelf verantwoordelijk zijn om, op basis van de voorgenoemde bepalingen in de Archiefwet, de COVID-19 informatie te archiveren.
3. Alle betrokken organisaties leveren een contactpersoon.
4. Iedere zorgdrager blijft zelf verantwoordelijk voor de (eventuele) juridische procedures die hieruit voortkomen zoals Wob-verzoeken, AVG-verzoeken ect.
5. Elke zorgdrager zorgt dat uiteindelijk een totaalpakket aan archiefwaardige informatie beschikbaar is. De NCTV hoeft hier niets mee of aan te doen.
6. Betrokken zorgdragers committeren zich aan het project en stellen de benodigde resources beschikbaar
7. Betrokken zorgdragers committeren zich aan de vastgestelde centrale aanpak die door dit project wordt opgeleverd en voeren deze uit.

Projectteam en overlegstructuur

De NCTV coördineert het project rondom de afspraken die gemaakt moeten worden om eenduidig en blijvend te kunnen archiveren. Dit vanuit een opdracht van het IAO welke ook als aansturend gremium zal fungeren. De zorgdragers zijn verantwoordelijk om conform deze afspraken intern zijn organisatie door te voeren hoe wordt gearchiveerd en alle taakorganisaties en aanverwante onderdelen te betrekken.

Het projectteam bestaat uit een projectleider en een aantal projectmedewerkers. Daarnaast worden het Nationaal Archief (NA), CIO Rijk, en het ministerie van VWS inhoudelijk nauw betrokken bij het uitwerken van richtlijnen en opstellen van producten. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (Inspectie OE) zal het project nauwgezet volgen. Daarnaast zal ook een samenwerking worden aangegaan met het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale informatiehuishouding (RDDI) om eventueel nog extra producten te kunnen ontwikkelen.

Inhoudelijk wordt afgestemd in klein comité (projectteam met NA, CIO Rijk, VWS en RDDI) zodat de producten en afspraken snel kunnen worden opgemaakt en voorgelegd aan de gehele groep van betrokken zorgdragers.

Vanwege de geldende maatregelen door de COVID-19 crisis, is het niet wenselijk dat het projectteam regelmatig bijeenkomt met de vertegenwoordigers van de betrokken zorgdragers. Gedurende de crisis wordt één maal per maand verantwoording afgelegd aan het Interdepartementaal Afstemmingsoverleg (IAO). Op het moment dat de crisisorganisaties wordt afgeschaald, legt het project verantwoording af aan het SGO.¹ De SG van JenV zal naar alle waarschijnlijkheid hierin de trekker worden. Dit moet nog worden vastgesteld.

Communicatie:

¹ In bijlage 2 zit een schematisch overzicht.

Dep. VERTROUWELIJK

Voor de eenduidige communicatie is een mailadres aangemaakt zodat de gehele projectgroep bereikbaar is. Over de inhoud in de bijlage wordt na akkoord op bovenstaande punten z.s.m. gecommuniceerd met de betrokken zorgdragers zodat we aan de slag kunnen.

Datum

4 november 2019

Ons kenmerk

xx

Dilemma's

[Redacted content]

11.1

Politiek-bestuurlijke context

[Redacted content]

11.1

Bijlage 1: onderdeel projectplan archiveren hotspot COVID-19

Proces en planning:

Om te kunnen voldoen aan de eisen van archiveren worden de volgende fasen doorlopen zoals ook al aangeven bij nota van 9 april jl..

Fase 1: Opzet project en vaststellen scope en randvoorwaarden

1. Projectgroep samenstellen met contactpersonen binnen de doelgroep.
2. De scope bepalen
3. Randvoorwaarden opstellen
4. Afspraken maken over de werkwijze van archiveren bij elke organisatie
5. Detailplanning verloop project en voorstel overlegstructuur

Fase 2: Werken volgens afspraken

1. Werken volgens de afspraken
2. Zorgverlenen vanuit het projectteam aan de doelgroep
3. Vinger aan de pols
4. Evalueren bijstellen

Fase 3: Afronden en afsluiten

1. Borgen voor de toekomst
2. Afronden
3. Evalueren

Binnen deze fasen zijn drie hoofdlijnen gedefinieerd die er voor zorgen dat we de verschillende stappen goed kunnen doorlopen. Deze drie hoofdlijnen komen voort uit de projectplannen van het neerhalen van MH17 en de ervaring die men daarmee heeft opgedaan. Dit is aangescherpt met de aanbevelingen en opmerkingen uit het eindrapport.

De drie hoofdlijnen:

1. Identificeren van de informatie;
 - Doel is om per archiefvormer overzicht te hebben vanuit welke hoedanigheid ze betrokken zijn bij de COVID-19 crisis en de afbakening welke informatie onder de hotspot valt. Vanuit de processen nagaan waar neerslag van het handelen zich bevindt, zodat inzichtelijk is welke informatie nu als blijvend te bewaren wordt aangemerkt.
2. Indexeren van de informatie;
 - Doel is om per archiefvormer een index van de beschikbare informatie op te stellen. De index maakt inzichtelijk welke informatie er bij de archiefvormer is en binnen beheer valt.
3. Inzicht in de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie;
 - Doel is dat de informatie omtrent de COVID-19 crisis voldoet aan de eisen van duurzame toegankelijkheid en waar nodig dit te bevorderen. Hiermee wordt beoogd dat de informatie in de toekomst vindbaar, beschikbaar, interpreteerbaar, authentiek en volledig is.

Per hoofdlijn wordt gebruik gemaakt van de daarbij behorende producten die zijn ontwikkeld door het MH17 hotspot project 'Blijvend in ons geheugen':

1. Sjabloon informatieoverzicht

Doel van het informatieoverzicht is om een basisdocument te hebben vanwaar uit de index opgebouwd kan worden. Daarnaast geeft het context aan de informatie (o.a. door een tijdslijn) en is inzichtelijk wat voor soort informatie er aan te treffen is (inhoudelijke typering op basis van processen, type neerslag, formaten).

Door het invullen van het sjabloon ontstaat per archiefvormer een overzicht van de rol, taken en betrokkenheid van de eigen organisatie en inzicht van het daaronder resulterende informatie op procesniveau.

2. Sjabloon Index

Doel van de Index is om overzicht te hebben welke informatie er bij de organisaties is en binnen hun beheer valt. Om in control te zijn van de informatie is een index op dossierniveau gewenst. Te denken valt aan een concordantie waar deze informatie bij de archiefvormer te treffen is. Iedere archiefvormer blijft zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de informatie en de volledigheid van de index.

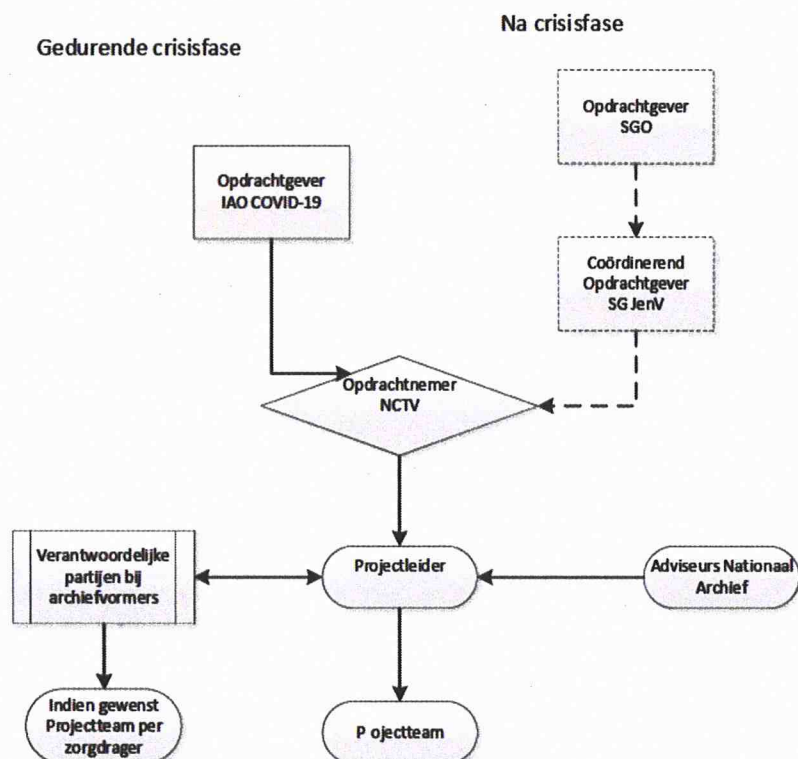
3. Sjabloon duurzame toegankelijkheid

Voorgesteld is om gebruikt te maken van DUTO. Een methodiek van het NA. Dit wordt later uitgewerkt en tevens wordt gekeken naar mogelijke alternatieven.

Per betrokken archiefvormer is er een index met de beschrijvingen van de onder hen resulterende informatie met betrekking tot de COVID-19 crisis (conform Archiefwet: onder zorgdragerschap van de organisatie). Dit is op het niveau van dossierbeschrijving.

Bijlage 2: schematisch overzicht overlegstructuur na crisisfase.

Datum
4 november 2019
Ons kenmerk
XX

Oplegger

Als gevolg van de geldende maatregelen blijft de totale capaciteit van het OV naar verwachting gedurende een langere periode beperkt. Bij een (gedeeltelijke) openstelling zal deze capaciteitsreductie leiden tot toenemende drukte en congestie op het wegennet. Een deel van de OV-reizigers zal als gevolg van de capaciteitsreductie namelijk uitwijken naar de auto en naar andere modaliteiten (fietsen, wandelen). Volgens een recente doorrekening van de gevolgen van corona voor het wegverkeer neemt het aantal voertuigverliesuren (VUU's) op het hoofdwegennet toe met 100 tot 200% ten opzichte van de 'pre-corona' situatie.¹ Op dit moment wordt er nog gekeken naar de mobiliteitseffecten op lokaal (stedelijk) niveau, de resultaten hiervan worden gedurende de komende weken verwacht.

Om op deze beperkte capaciteit in te spelen, bouwen we twee fases in:

1) Optimaliseren gebruik (NU)

Aansluitend op de algemene communicatielijn wordt de voorkeursvolgorde vd modaliteiten obv afstand toegepast. Dus voor de korte afstanden lopen, voor de iets langere de fiets en voor de echt lange afstanden de auto of het OV. Daarbij wordt er gewerkt met een stevig onderscheid tussen doelgroepen voor spits en dal.

2) Opschalen capaciteit

Mogelijkheden daarin zijn

- a. OMT advies: 1m afstand houden ipv 1,5m (zoals WHO-advies luidt)
- b. OMT advies: gebruik mondkapjes, plexiglas

We zijn daarbij nog in afwachting van het OMT advies.

Ten aanzien van ad 1.

Om zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van de beschikbare capaciteit, kan er bijvoorbeeld voorrang gegeven worden aan specifieke doelgroepen, zoals personen met vitale beroepen. Om verschillende doelgroepen op deze manier in te kunnen delen wordt een zogenaamde verdringingsreeks gehanteerd voor het OV:

1. Vitale sectoren: **Mensen die werkzaam zijn in de vitale sectoren hebben recht om het OV te gebruiken in de spits (van half 7 tot half tien en van 4 tot 7) voor woon-werkverkeer.**
2. Onderwijs: Beperkt gebruik van OV in de daluren. In overleg met OCW zorgen dat er harde afspraken komen met onderwijs.
3. Voor de overige sectoren: communiceren dat OV geen uitje is (voor uitje mag worden gebruikt) en dat het alleen als strikt noodzakelijk is en in ieder geval niet in de spits.

Er wordt een beroep gedaan op eigen verantwoordelijkheid van mensen. Als bij monitoring blijkt dat mensen zich onvoldoende houden aan richtlijnen kan er nagedacht worden over bijv. een werkgeversverklaring.

In de bijlage worden een aantal richtinggevende opdrachten voor mobiliteit verder uiteengezet.

Proces

Ter info IAO, ICCB (schriftelijk) op 28/4

MR op 1/5 > bespreken van takenlijst (wie gaat met wie waarover in gesprek)

Volgende week in MCCB (6/5) – relatie met discussie mondkapjes bij contactberoepen

¹ Aannames bij doorrekening: (1) OV-capaciteit van 25%, (2) beperkingen van de capaciteit op het onderliggend wegennet (in stedelijke centra wordt capaciteit autoverkeer gereduceerd om ruimte te maken voor fietsers en voetgangers), (3) een afname van de gemiddelde bezettingsgraad per auto (vanwege de maatregelen zijn er minder mogelijkheden om samen te reizen).

Richtinggevende opdrachten mobiliteit

We moeten uitgaan van een langdurige sterk beperkte capaciteit in het OV. Dit leidt tot toenemende druk op de publieke ruimte door meer auto-, fiets en wandelverkeer, omdat reizigers het OV mijden. Dit legt weer druk op het maximaal aantal (vracht) auto bewegingen, wat met name in de (grote) binnensteden – indien niet gereguleerd- tot congestie en mogelijk parkeerproblematiek kan leiden, als gevolg van het toenemende aantal auto-, fiets- en voetgangersverplaatsingen. Eerste doorrekeningen van verkeersmodellen laten zien dat het aantal VVU's (voertuigverliesuren) snel toeneemt bij (gedeeltelijke) openstelling, omdat een deel van de OV-reizigers naar de auto stroomt. Ook zullen meer autopassagiers zelf in de auto stappen, omdat er minder samen gereisd mag worden. Ook de fiets heeft met name binnenstedelijk (meer) ruimte nodig.

11.1

Uitgangspunten daarbij

zijn:

- Mobiliteit moet maximaal teruggedrongen worden om de belangrijkste mobiliteitsbewegingen ingepast te krijgen. Dit geldt niet alleen voor het OV, maar ook voor de auto, in spits maar ook in de daluren. Dit om de sectoren waarvan het essentieel is dat zij toegang houden tot vervoer ruimte te (blijven) geven en het distributiesysteem en vrachtverkeer in Nederland niet vast te laten lopen. Dit betekent ook dat alle sectoren hun mobiliteitsplan richten op het functioneren met zo min mogelijk mobiliteit.
- Mobiliteit wordt georganiseerd o.b.v. design4compliance, waarbij toezicht en handhaving slechts ondersteunend, stimulerend wordt ingezet.
- Ook in het vervoer (OV, BTM –Bus, Tram, Metro- Fiets, Auto) zal de 1,5 meter samenleving als streven gehanteerd worden. Wel wordt geaccepteerd dat dit niet overal altijd te garanderen is (zoals ook in de supermarkten). Daarbij wordt ondersteund ingezet op extra hygiëne.
-

Met het oog op het bovenstaande worden daarom de volgende richtinggevende opdrachten gehanteerd:

1. Mobiliteitsbewegingen moeten nog steeds zeer kritisch gezien worden. Het OV is geen uitje: ook bij gebruik van auto is de vraag : is het echt nodig? Richting alle sectoren dient aan de voorkant duidelijk te zijn wat de kabinetsbrede basisregels zijn met betrekking tot mobiliteit:
 - Werk vanuit huis;
 - Stay local;
 - Zoek alternatief voor OV, OV alleen als het echt moet;
 - Mijd de spits als je daar niet hoort (zie verderop);
 - pas (openings)tijden aan zodat er buiten de spits gereisd kan worden;
2. Voor openbaar vervoer zal als norm dienen dat het beschikbaar is voor een zeer beperkte hoeveelheid woon- werkverkeer en zeer beperkt schoolverkeer. Recreatief gebruik is vooralsnog niet inpasbaar.
3. Voor de vitale sectoren: Mensen die werkzaam zijn in de vitale sectoren hebben recht om het OV te gebruiken in de spits (van half 7 tot half tien en van 4 tot 7) voor woon-werkverkeer.

4. Onderwijs VO en MBO/ HO: Beperkt gebruik van OV in de daluren is toegestaan. [REDACTED]

[REDACTED] Hiervoor de volgende

11.1

onderdelen:

- Met scholen in het VO zal georganiseerd moeten worden hoe beperkte fysieke aanwezigheid gekoppeld met maximaal fietsgebruik en eventuele extra capaciteitsinzet (touringcars op zeer specifieke trajecten) inpasbaar kan worden gemaakt. Hier geldt: reizen buiten de spits en zal er gewerkt worden met bloktijden (eventueel regionaal bepaald).
 - Voor scholen in het MBO, HO zal gelden dat enkel fysieke contactmomenten op locatie mogelijk zijn, buiten de spits, voor praktijk onderwijs en toetsen. Voor het overige zal er digitaal onderwijs moeten worden gegeven.
 -
5. Eventuele mogelijke restruimte in het OV is voor sectoren die een hoge maatschappelijke impact + grote mogelijkheid om binnen richtlijnen van RIVM te werken en die afhankelijk zijn van openbaar vervoer krijgen prioriteit in de benutting ervan. IenW en EZK bekijken samen welke sectoren hiervoor in aanmerking komen.
6. Kantoorwerk = thuiswerk.
7. Voor het overige zal het uitgangspunt zijn om alle niet noodzakelijke OV reizen (in bijzonder recreatief verkeer) te vermijden. Het zal (voorlopig) aan de verantwoordelijkheid van de reiziger overgelaten worden of dit voldoende houvast en navolging biedt. Monitoring is daarbij essentieel en zal geïntensiveerd worden.
8. Ook voor het gebruik van de auto en het gebruik van de fiets zal gemonitord moeten worden of bovenstaande uitgangspunten voldoende zijn om Nederland draaiend te houden zonder dat dit ten koste gaat van de uitgangspunten van het RIVM maar ook de verkeersveiligheid. Indien nodig zullen er ook hier extra beperkingen moeten worden ingesteld.

9. [REDACTED]

11.1
10.2g

-
10. Er wordt een beroep gedaan op eigen verantwoordelijkheid van mensen. Als bij monitoring blijkt dat mensen zich onvoldoende houden aan richtlijnen kan er nagedacht worden over bijv. een werkgeversverklaring om toezicht en handhaving te intensiveren.
 11. Aan regio;s zal gevraagd worden om op basis van bovenstaande uitgangspunten te zorgen voor een nadere invulling van bovenstaande uitwerking zodat de fiets voldoende ruimte krijg voor veilig en verantwoord gebruik, de binnenstad bereikbaar blijft voor distributie en vrachtvervoer maar ook zaken als parkeergelegenheden, fietsenstallingen etc. zoveel voldoende invulling geven aan de 1,5 meter afstand . Hiervoor wordt ook een basisprotocol fiets en binnenstedelijke bereikbaarheid uitgewerkt en een protocol wegvervoer.

Deze richtinggevende opdrachten verdienen nog verdere uitwerking, o.a. op het gebied van:

- Haalbaarheid, o.a. juridisch
- Vraag of er nog gekeken moet worden naar het begrip cruciale beroepen en of dit inpasbaar is.
- Ten aanzien van de werkgeversverklaring worden de voor en nadelen nog op een rij gezet.

Memo mobiliteitscijfers en effecten afschaling COVID-19 maatregelen.

Sinds de COVID-19 maatregelen van kracht zijn worden verschillende cijfers gepresenteerd die het effect weergeven van de maatregelen en hun licht schijnen op verdere afschalingsscenario's. In dit memo wordt inzicht gegeven in de hoofdlijn van deze onderzoeken, met onderscheid naar:

- Inzicht in regulier verplaatsingspatroon (pre-COVID-19)
- Monitoring effecten COVID-19 maatregelen
- Analyse afschalingsscenario's A en B sectoren.

Algemene indruk is dat alle cijfers vanuit verschillende bronnen en departementen in dezelfde richting wijzen. Het landelijke beeld is dat op de korte termijn knelpunten kunnen ontstaan door het opstaren van onderwijs en verdere autonome groei. Het is belangrijk om specifieke knelpunten te identificeren en oog te hebben voor regionale verschillen en verschillen tussen spits en dal.

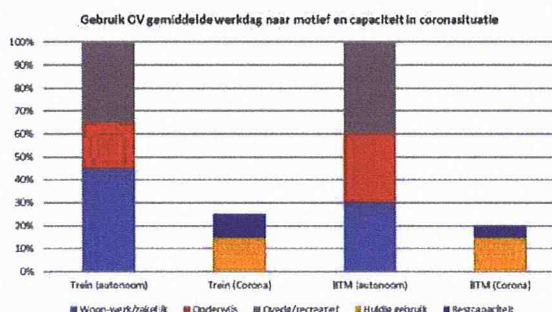
Inzicht in regulier verplaatsingspatroon (pre-COVID-19)

- Dagelijks worden circa 50 mln verplaatsingen gemaakt (pre-corona). In totaal zijn er dagelijks circa 1,2 miljoen unieke reizigers (50% trein, 50% bus, tram of metro (hierna BTM)).
- De mobiliteit is niet gelijkmatig over de dag verdeeld. De drukte in de ochtend en avondspits (07:00-09:00 – 16:00-18:00) zorgen voor files en drukte in het OV en op de fietspaden. Circa 40-45% van het ov-gebruik vindt in de spitsen plaats, tegen 30% voor bijvoorbeeld de auto, of het totaal van alle vervoerwijzen¹
- Het gebruik van OV niet gelijkmatig over het land verdeeld, voornamelijk in de Randstad is het OV gebruik hoog. Circa 70% van het BTM verkeer vindt plaats in de Randstad² en tussen de 7 grote steden in de randstad speelt OV een grote rol, soms zelfs groter dan het aandeel van de auto (bijv. Amsterdam – Utrecht, Den Haag –Utrecht)³. Op specifieke (regionale) lijnen in Nederland kan het gebruik van OV erg hoog zijn, bijv. richting studentencomplexen.

Effecten COVID-19 maatregelen

- De vraag naar personenmobiliteit is door de coronamaatregelen sterk gedaald (OV 85-90%⁴, auto 30-40%⁵). Het vrachtverkeer blijft stabiel.
- De capaciteit in het OV is als gevolg van de 1,5m maatregelen beperkt tot 20-25%. Er is daarom t.o.v. het huidige gebruik beperkte restcapaciteit. Deze wordt naar verwachting grotendeels gevuld met het deels opstarten van het onderwijs en mogelijke autonome groei.
- Mensen beginnen zich weer meer te verplaatsen, met name voor de auto neemt het gebruik de afgelopen weken toe (+10%)⁶. Deze autonome groei zal naar verwachting toenemen wanneer A sectoren langzaam weer open gaan (zoals IKEA en Bijenkorf)
- In een modelstudie⁷ naar de effecten van de coronacrisis is berekend dat een capaciteitsbeperking van het OV tot 25% van het normale niveau, leidt tot een toename van 100 tot 200% van het aantal voertuigverliesuren t.o.v. de pre-corona situatie.

	1	2	3	4	5
Afgelegde auto-kms	+2%	-8%	-14%	+8%	+20%
Voertuig verliesuren	+42%	-45%	-62%	+106%	+235%
Tijd in de file	+73,2%	-57%	-73%	+210%	+488%

¹ KIM&CPB (2009), *Het belang van openbaar vervoer*, p.27.

² CROW (2019) De staat van het OV 2018

³ Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (2017) Mobiliteitsbeeld 2016

⁴ Translink (2020) aantal instappers per dag met OV-chipkaart

⁵ Nationale Databank Wegverkeersgegevens (2020) ontwikkeling wegverkeer

⁶ Nationale Databank Wegverkeersgegevens (2020) ontwikkeling wegverkeer

⁷ Nb. er is gebruik gemaakt van het Landelijk Modelsysteem (LMS) zoals gebruikelijk is voor nationale mobiliteitsstudies (bijv. Nationale Markt en Capaciteitsanalyse NMCA)

Inzichten afschalingsscenario's

- Er wordt onderscheid gemaakt naar twee soorten sectoren bij de verdere afschaling:
 - **A-sectoren** die niet zijn gesloten van overheidswege (zoals kantoorbanen). Deze zijn verantwoordelijk voor circa 2/3 van het OV-gebruik⁸
 - **B-sectoren** die van overheidswege nu zijn gesloten (zoals onderwijs, horeca etc.). Deze zijn verantwoordelijk voor circa 1/3 van het OV-gebruik⁹
- Sectoren met grote effecten op het Openbaar vervoer zijn:
 - Onderwijs: MBO/HBO/Universiteit, het voortgezet onderwijs heeft met name een effect op BTM
 - Zakelijk en Woon-Werk verkeer
 - Recreatief verkeer: voornamelijk visite en bezoek horeca, evenementen etc.

Conclusie

- Het verder openen van de 1,5m samenleving heeft grote effecten op het mobiliteitssysteem. De hoeveelheid mobiliteit die kan worden geacommodeerd is beperkt. Nu kiezen voor groep x of y, betekent later niet kiezen voor z.
- Het effect is breder dan alleen Openbaar Vervoer. Door de beperkingen in het OV ontstaan ook knelpunten bij de fiets en het autoverkeer
- Er is een noodzaak om bindende afspraken te maken over mobiliteitsgedrag bij zowel A als B sectoren om de mobiliteit op een verantwoorde en gefaseerde manier te laten verlopen. De hoofdboodschap hierbij is
 - Blijf zoveel mogelijk thuis
 - Go Local: blijf zoveel mogelijk in je buurt, loop, of gebruik hiervoor de fiets/auto.
 - Het OV is alleen voor essentiële reizen
 - Mijd de spits:
- Monitoring is noodzakelijk om de gevolgen van afschalingsscenario's te volgen en een inschatting te kunnen maken van vervolgstappen. Dit wordt door IenW uitgewerkt in samenwerking met o.a. het KiM en de TU Delft.

⁸ Analyse EZK/McKinsey (2020)

⁹ Analyse EZK/McKinsey (2020)

Bijlage 1 – Analyse problematiek arbeidsmigranten en het Coronavirus

Kwetsbare positie arbeidsmigranten vormt een risico voor de volksgezondheid en vitale sectoren

EU-arbeidsmigranten werken, wonen en reizen vaak dicht op elkaar en werken in sectoren zoals de land- en tuinbouw of distributiecentra, vitale sectoren in de Nederlandse economie. De vrees is dat deze plekken mogelijke besmettingshaarden kunnen vormen voor het Coronavirus, wat zowel onwenselijk is vanuit het oogpunt van gezondheid van de arbeidsmigranten, als de benodigde continuïteit voor de werkgevers, voedselvoorziening en de economie. De arbeidsmigranten zitten in een kwetsbare positie, doordat ze veelal afhankelijk zijn van een uitzendbureau die ook de huisvesting regelt, waardoor zij bij verlies van werk ook op straat kunnen komen te staan terwijl ze niet naar het thuisland terug kunnen keren vanwege de afgenomen transportmodaliteiten tussen lidstaten. Doordat de problemen en vragen/onduidelijkheden bij werkgevers aan verschillende domeinen raken (huisvesting, volksgezondheid, werk, vervoer) is een interdepartementale integrale benadering en goede handhaving van groot belang.

De afgelopen weken is door SZW geprobeerd om de meest prangende issues van oplossingen te voorzien. De praktijk rondom arbeidsmigranten (woon-, werk- en vervoersomstandigheden) is dusdanig dat makkelijke oplossingen niet bestaan en laat zien dat oplossingen voor Coronagerelateerde problemen raken aan reeds bestaande onderliggende vraagstukken. Dit speelt vooral ten aanzien van de huisvesting, het vervoer van en naar het werk en de veiligheid op het werk. Daarom vraagt dit om een diepere analyse en in het verlengde daarvan om maatregelen die wellicht meer structureel van aard zijn.

Het is moeilijk om harde cijfers over de aard en omvang van de problematiek te geven. Om wel een goed beeld te kunnen geven van wat er plaats vindt, gaat deze analyse in op de situatie in verschillende sectoren waar veel arbeidsmigranten in werkzaam zijn: de distributiecentra, de agrarische sector en de voedingsmiddelenindustrie. Andere sectoren waar veel migranten werken zijn zoals de bouw en schoonmaak zijn vanwege de beschikbare tijd (nog) niet in beeld gebracht.

Algemene situatieschets

In 2017 werden volgens de laatste CBS-monitor ruim geregistreerde 838 duizend banen vervuld door buitenlandse werknemers, waarvan ongeveer 400.000 door EU-arbeidsmigranten. Van deze EU-arbeidsmigranten werkt 62% via een uitzendbureau. In 2018 werkten 184.000 EU-arbeidsmigranten via een uitzendbureau dat is aangesloten bij de uitzendbranche (ABU en NBBU), de overige groep werkt bij een niet-georganiseerd uitzendbureau of is direct bij de werkgever in dienst.

De top vijf van arbeidsmigranten die werkt via een uitzendbureau is afkomstig uit Polen, Roemenië, Hongarije, Bulgarije en Litouwen. De arbeidsmigranten zijn bij een uitzendbureau gemiddeld 46 weken in dienst. Het merendeel werkt als productie-, logistiek of agrarisch medewerker. Het betreft beroepen die niet vanuit huis zijn uit te voeren. Voor arbeidsmigranten die via de georganiseerde uitzendbureaus aan werk worden geholpen geldt dat ruim 80% werkt in vitale sectoren. Het gaat hierbij vaak om ongeschoold of laaggeschoold werk rond minimumloon. De banen met de laagste uurlozen worden vooral door werknemers uit Midden- en Oost-Europese landen vervuld. Zo heeft ruim 70 tot 80 procent van de werknemers geboren in Roemenië, Polen, Bulgarije en Hongarije een baan met een uurloon onder de 15 euro. 76 procent van de Midden- en Oost-Europese arbeidsmigranten heeft bovendien een tijdelijk dienstverband, tegenover 29 procent van de Nederlanders.

De georganiseerde uitzendbureaus zorgden volgens onderzoek van de ABU in 2018 voor de huisvesting van 133.000 van de 184.000 arbeidsmigranten. Het merendeel van de arbeidsmigranten is daardoor afhankelijk van het uitzendbureau voor zowel hun baan als hun woning. De werkgever houdt de kosten van de woning in op het loon, wat is toegestaan indien de woning gecertificeerd is volgens keurmerk uit de branche.¹ Van alle SNF-gecertificeerde woning blijkt dat 54% van de arbeidsmigranten wordt gehuisvest in reguliere woonhuizen en de overige 46% woont op vakantieparken, hotels/pensions of speciale huisvestingslocaties voor

¹ Het algemene keurmerk Stichting Normering Flexwonen (SNF) en sectorspecifieke keurmerk Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF).

arbeidsmigranten. Daarnaast regelt het uitzendbureau ook in de meeste gevallen het vervoer naar werk.

Doordat het werk in sommige sectoren is gestopt, zijn er ook veel arbeidsmigranten die hun baan verloren hebben en daarmee ook hun huisvesting en vervoer. Er zijn geen harde cijfers over het aantal arbeidsmigranten dat hierdoor gebruik moet maken van de noodopvang, maar o.a. het Leger des Heils en de gemeente Breda geven aan dat zij een toename zien op opvanglocaties van mensen uit Midden- en Oost Europa.² Ook hebben verschillende ambassades van thuislanden aangegeven dat zij gevallen te horen hebben gekregen van mensen die op straat zouden zijn gezet en/of die terug wilden keren naar het thuisland.³

Meldingen

Er is niet één punt waar arbeidsmigranten terecht kunnen met hun melding over problemen of misstanden. Afhankelijk van het soort probleem (werk, huisvesting, vervoer, zorg, terugkeer) is er een andere organisatie verantwoordelijk voor het opnemen van meldingen en aanpakken van misstanden. Uitgangspunt is dat de werkgever verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde werkomgeving van zijn werknemers en om te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Tegelijkertijd is er een veelvoud aan publiek en private partijen die betrokken bij het toezicht op de naleving. De Inspectie SZW houdt toezicht op de arbeidswetten. Het kunnen realiseren van huisvesting is een verantwoordelijkheid van gemeenten, terwijl huisvestingskeurmerken SNF of AKF toezien op de kwaliteitsnormen. Gedurende de Coronacrisis zijn ook Veiligheidsregio's en de politie betrokken geraakt door hun rol in de handhaving van de openbare orde en de regels rondom samenscholing en het houden van afstand. Bovenop dit alles gelden in verschillende sectoren ook nog verschillende regels (bijv. uit Cao's en/of protocollen) en bijpassende controleinstanties zoals de Stichting Naleving Cao Uitzendkrachten of de bij Stichting Normering Arbeid. Deze veelheid aan partijen staan een snelle afstemming en eenduidige aanpak in de weg.

Bij de Inspectie SZW zijn er sinds het invoeren van de Coronamaatregelen, 591 meldingen binnen gekomen over het gebrek aan bescherming op de werkvloer en andere gerelateerde problemen. Er zijn geen cijfers van hoeveel van deze meldingen afkomstig zijn van arbeidsmigranten, maar de Inspectie SZW ziet in de praktijk dat veel meldingen worden gedaan over sectoren waar veel arbeidsmigranten werken. Bij stichting FairWork, een ngo die zich inzet tegen arbeidsuitbuiting, zijn er circa 200 uiteenlopende meldingen binnen gekomen van arbeidsmigranten sinds de Coronamaatregelen. Deze gaan veelal over bescherming op de werkvloer, huisvesting of vervoer, maar ook signalen van arbeidsmigranten die hun huisvesting zijn verloren doordat het werk is gestopt.

Bij vakbond FNV komen verontrustende meldingen binnen bij sectoren. Deze worden niet geregistreerd op afkomst van arbeidsmigranten, maar per sector. De sectoren waar veel meldingen binnenkomen zijn voeding (breed), logistiek/distributie, vlees en pluimvee, bakkerij en zoetwaren, paddenstoelensector, glastuinbouw en open teelt. Meldingen rondom werk, vervoer, huisvesting waarvan wel te herleiden is dat het gaat om arbeidsmigranten komen sinds de Coronacrisis dagelijks binnen (minstens 10 per dag).

Ook de werkgevers trekken regelmatig bij werkgeversorganisaties aan de bel, met vragen en problemen in het handhaven van de RIVM-lijnen of het aanpassen aan de nieuwe (economische) situatie. De werkgeverslijn van LTO is bijvoorbeeld inmiddels meer dan 600 keer bevraagd door werkgevers die vragen hebben over het toepassen van gepaste voorzorgsmaatregelen en andere Coronagerelateerde vragen. Werkgevers zijn verplicht een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) te maken waar de arbeidsrisico's in kaart gebracht worden en maatregelen om deze risico's te beheersen. De Coronagerelateerde maatregelen zijn gebaseerd op de RIVM-richtlijnen.

Situatieschets op sectoraal niveau

² Vanwege de Coronacrisis is de richtlijn voor de opvang van dak- en thuislozen uitgebreid, waardoor ook arbeidsmigranten die normaliter niet het recht op opvang hebben nu bij de gemeente om noodopvang kunnen verzoeken.

³ Zo heeft de ambassade van Litouwen aangegeven zeker 1000 personen te hebben begeleid, de ambassade Spanje ongeveer 800 personen en daarnaast hebben ook de Roemeense en Slowaakse ambassades aangegeven veel nieuwe meldingen gehad te hebben.

Het is moeilijk om harde cijfers over de aard en omvang van de problematiek te geven. Om wel een goed beeld te kunnen geven van wat er plaats vindt, gaat deze analyse in op de situatie in verschillende sectoren waar veel arbeidsmigranten in werkzaam zijn: de distributiecentra, de agrarische sector en de voedingsmiddelenindustrie.

Distributiecentra

In de distributiecentra zijn volgens een schatting 62.000 mensen aan het werk. Er is een spanningsveld tussen de norm om anderhalve meter afstand te houden aan de lopende band, en de toegenomen werkdruk waarbij in veel gevallen een hogere productiviteit wordt verwacht. Onder arbeidsmigranten is logistiek de meest voorkomende sector. Circa 29% van de arbeidsmigranten die werkt via een georganiseerd uitzendbureau, werkt in de logistiek. Dit komt neer op ongeveer 53.000 arbeidsmigranten, het merendeel van de medewerkers in een distributiecentrum. In distributie wordt er regelmatig gewerkt met grote shifts die tegelijk beginnen en gelijktijdig de toegangspoort ingaan. Daarnaast is het bij het order picken soms lastig om met gepaste afstand tot elkaar te werken.

In de periode 2013-2019 zijn er 101 grootschalige distributiecentra (elk meer dan 40.000 vierkante meter) geopend. Regio West-Brabant is koploper met 18 grootschalige distributiecentra. Gevolgd door Noord-Limburg (15), Groot-Rijnmond (14), Midden-Brabant (12) en Zuidoost-Brabant (8). In veel van deze grootschalige distributiecentra zijn arbeidsmigranten aan het werk. Doordat er momenteel veel online wordt besteld, ligt er een hoge druk op de werkzaamheden in distributiecentra. De distributiecentra liggen vaak ver verwijderd van woonwijken op industriegebieden. Arbeidsmigranten worden om die reden veelal in busjes naar het distributiecentrum vervoerd. Fietsen of het gebruik van openbaar vervoer is op deze locaties bijna geen optie.

Agrarische sector

In de agrarische sector is er veelal sprake van seizoenswerk. Hierdoor is er niet het hele jaar door dezelfde behoefte aan arbeidskrachten en is er een grote flexibele schil van werknemers. Er werken in de sector in totaal zo'n 350.000 mensen waarvan 212.000 een flexibel contract hebben of zzp'er zijn. Van deze flexibele schil zijn er ongeveer 135.000 EU-arbeidsmigranten. Het gaat dus om een groot deel van de mensen die werkzaam zijn in de agrarische sector. Werkgevers in de agrarische sector nemen zowel de arbeidsmigranten zelf in dienst of huren hen in via een uitzendbureau. Met name de glastuinbouw heeft arbeidsmigranten in dienst via uitzendbureaus. Veel werkgevers werken jaarlijks met dezelfde tijdelijke seizoenwerkers uit Midden- en Oost-Europa (voornamelijk Polen).

Enerzijds zijn er agrarische ondernemers die vrezen voor tekorten bij de oogst, omdat het seizoen nog moet beginnen en er verwacht wordt dat arbeidsmigranten minder of zelfs in zijn geheel niet meer naar Nederland reizen om te werken. Anderzijds heeft bijvoorbeeld de sierteeltsector, nu juist veel minder werk waardoor arbeidsmigranten in die sector zonder werk komen te zitten. De werkgeversorganisatie LTO en gelieerde vaktechnische organisaties hebben om deze reden twee bemiddelingsplatformen⁴ in het leven geroepen. Werkgevers zijn ook onderling en regionaal actief om te voorzien in hun arbeidsbehoefte middels collegiale in- en uitleen. De sector ondersteunt werkgevers bij deze collegiale in- en uitleen met informatie. Veel werkgevers staan op dat moment voor de uitdaging om de personeelsbehoefte op een andere manier in te vullen dan normaal gewend middels arbeidsmigranten. Vooralsnog lijkt de sector er vertrouwen in te hebben dat er met het open blijven van de grenzen, collegiale uitleen en met behulp van in de regio samenwerkende uitzendbureaus, er geen tekorten ontstaan. Dit moet echter wel in de gaten worden gehouden.

Voorbeeld problematiek in de praktijk:

Uitzendbureaus in de gemeente Westland geven aan dat het niet mogelijk is alle arbeidsmigranten strikt volgens de RIVM-richtlijnen te vervoeren en tegelijkertijd het productieproces op peil te houden. De Veiligheidsregio Haaglanden heeft vervolgens aangegeven dat continuering van werkzaamheden in de groente- en fruitteelt cruciaal is voor de voedselvoorziening in Nederland en

⁴ helponsoogsten.nl en werkenindelandentuinbouw.nl

dat daarom het aan de voedselvoorziening gerelateerde vervoer doorgang moet vinden. Dit zorgt voor veel verwarring voor werkgevers en werknemers, omdat er bijvoorbeeld op de website van de Politie wordt aangegeven dat er wel boetes volgen als collega's bij elkaar in een busje zitten zonder gepast afstand. Er zijn bovendien wisselende berichten wat betreft de beboeting van het uitzendbureau en in sommige gevallen de individuele arbeidsmigranten.

Een van de vraagstukken die in het geval vervoer ook worden aangedragen door LTO, is de vraag of een huisvestingslocatie waarbij arbeidsmigranten gezamenlijke voorzieningen delen, ook zou kunnen worden gezien als één meerpersoonshuishouden onder de voorwaarden die het RIVM ook stelt. In dat geval kunnen namelijk de arbeidsmigranten die in één huis wonen onder bepaalde voorwaarden wel gebruik maken van gezamenlijk vervoer. Het is bovendien duidelijk geworden dat verschillende veiligheidsregio's verschillende beleidsregels gebruiken en handhaven.

Voedingsmiddelenindustrie

In de voedingsmiddelenindustrie werken naar schatting 144.000 mensen (2019) over 6185 bedrijven. Dit is ongeveer 19,1% van de totale industriële werkgelegenheid. Van alle arbeidsmigranten die werken via een georganiseerd uitzendbureau, werkten in 2018 27% in de voedingsmiddelenindustrie. Dit gaat dus om ongeveer 50.000 arbeidsmigranten die dagelijks werken aan het verpakken en verwerken van voedingsproducten. De voedingsmiddelenindustrie kenmerkt zich door veelal industriële omgevingen met grote fabrieken en lopende band-werk, wat niet vanzelfsprekend is in te richten met 1,5 meter afstand tussen werknemers.

Zowel in de voedselmiddelenindustrie als in de logistiek zijn op dit moment extra handen nodig. Dit heeft o.a. te maken met de bevoorrading van supermarkten.

Voorbeeld problematiek in de praktijk:

Een bakkersbedrijf in Brabant werkt voornamelijk met een vast uitzendbureau. Bij dit bakkersbedrijf werken ong. 140 medewerkers (gedeeltelijk in vaste dienst, gedeeltelijk via de uitzendorganisatie). De huizen van de arbeidsmigranten die wonen in Tilburg en Waalwijk raken overvol. De arbeidsmigranten die tot nu toe in België hebben gewoond zijn naar NL verhuisd, om aan de behoeftes (qua capaciteit) te voldoen. In een van de woningen wonen 12 mensen bijeen. Daardoor is het in de woning niet mogelijk om de RIVM-richtlijnen voldoende op te volgen. De RIVM-richtlijnen worden nauwelijks opgevolgd op de werkvloer, op 27 maart zijn er wel plastic afscheidingen geplaatst. De medewerkers die zich ziek voelen worden door de coördinatoren van het uitzendbureau onder druk gezet om te komen werken. De werknemers zijn bang om te weigeren. De medewerkers hebben niet de beschikking over hun eigen (recente, van 2020) verzekeringspas.

Dit zijn voorbeelden van slecht werkgeverschap waarbij de werkgever niet de verantwoordelijkheid neemt voor de gezondheid en veiligheid van zijn werknemers en daarbij de wettelijke verplichtingen en de normen van het RIVM niet in acht neemt.

Knelpunten arbeidsmigranten en Corona

De problematiek heeft dus betrekking op huisvesting, vervoer, maar ook op de toegang tot de zorg voor arbeidsmigranten. Dit is vaak gerelateerd aan de afhankelijke positie van de arbeidsmigrant tot de werkgever of het uitzendbureau. Er zijn signalen uit de vakbond dat zieke arbeidsmigranten doorwerken, omdat zij anders niet betaald krijgen en daardoor bijvoorbeeld ook hun huisvesting verliezen. Er zijn signalen dat er werkgevers zijn die werknemers bij de ingang van het bedrijf checken op ziekteverschijnselen. Zieke werknemers mogen vervolgens niet aan het werk, maar arbeidsmigranten kunnen vervolgens ook niet terug naar huis omdat zij afhankelijk zijn van het gezamenlijk vervoer. Er zijn daarentegen ook signalen van werkgevers die druk uit oefenen op arbeidsmigranten om door te werken bij verkoudheidssymptomen⁵ of zelfs bij ziekte. Daarnaast geeft de FNV aan dat arbeidsmigranten bang zijn dat ze geen zorg ontvangen omdat ze geen zorgpasje van hun werkgever hebben ontvangen, of omdat de zorgverzekering stopt na ontslag (indien de werkgever dit van het loon inhield). Uit vrees gaan zij niet tijdig naar de huisarts. Bij

⁵ In de RIVM-richtlijnen is aangegeven dat mensen die werken in vitale beroepen met verkoudheidssymptomen wel aan het werk kunnen, wat voor onduidelijkheid zorgt bij arbeidsmigranten die hebben begrepen dat zij juist bij verkoudheid binnen moeten blijven.

een check van de FNV bleek dat op één woonlocatie ruim 50 mensen waren zonder zorgpas. Op een andere locatie hadden 8 mensen geen zorgpas, bij steekproef onder 40 arbeidsmigranten. Ook komt voor dat premies wel worden ingehouden, maar niet afgedragen.

De maatregelen die EU-lidstaten rondom de grenzen hebben genomen om de volksgezondheid te beschermen hebben direct invloed op de normale praktijk van arbeidsmigranten. Normaliter kunnen arbeidsmigranten direct de grens over en kunnen zij regelmatig op en neer naar het thuisland. Ook wanneer bijvoorbeeld het dienstverband eindigt. Op dit moment is reizen naar het thuisland echter moeilijk, zo niet onmogelijk. Dit zorgt ervoor dat arbeidsmigranten soms geen kant op kunnen. Anderzijds willen arbeidsmigranten niet terug naar het thuisland vanwege het quarantaine-regime in het thuisland of een mindere gezondheidszorg in het thuisland. Ook bestaat er nog een aanzienlijke groep die, onder de juiste hygiënische omstandigheden, juist wel werkzaam wil blijven in Nederland.

Conclusie

Werkgevers zorgen met man en macht ervoor dat het werk in de genoemde sectoren door kan gaan. Veel werk gaat door; ook voor arbeidsmigranten. Werkgevers worden geconfronteerd met onduidelijkheid over hoe regels van de Rijksoverheid, lokale overheden, veiligheidsregio's en controlerende instanties moeten worden geïnterpreteerd en nageleefd. De communicatie is nu vaak te algemeen voor specifieke situaties. In het geval van arbeidsmigranten zijn er specifieke problemen in de huisvesting en het gezamenlijke vervoer, waar nu geen eenduidige oplossing voor is. We zien dat werkgevers ook zoekende zijn naar de juiste maatregelen die zij kunnen treffen om de arbeidsmigranten die voor hen werken, zo goed mogelijk te beschermen. Voorop staat dat niemand gebaat is bij een uitbraak van het Coronavirus bij een grote groep arbeidsmigranten. Hierdoor zou de volksgezond en continuïteit van vitale processen in gevaar kunnen komen.

Uit de verschillende klachten blijkt dat het niet altijd goed gaat. Gegeven de wijze waarop arbeidsmigranten werken, wonen en reizen, is het belangrijk dat er op korte termijn oplossingen worden gevonden. Tegelijkertijd is het goed mogelijk dat er moet worden gezocht naar langdurige oplossingen die passen bij een '1,5 meter samenleving'. Gelet op de casuïstiek die via sociale partners, ambassades en ngo's zijn verkregen, zijn er vijf grote lijnen zichtbaar op het gebied van de werksituatie, de huisvesting, het vervoer, de zorg en de grenzen. De problematiek vraagt daarom om een gezamenlijke oplossing. Door de vele betrokken instanties op lokaal en landelijk niveau is het moeilijk om in deze periode van onzekerheid tot eenduidige oplossingen te komen. Het is wenselijk de coördinatie daartoe te versterken.

MCCb

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
ArbeidsmigratieContactpersoon
[redacted]
minszw.nl

10.2e

memo

Memo - Situatie arbeidsmigranten en het Coronavirus

Datum
15-04-2020Onze referentie
2020-0000058982

Aanleiding

Via verschillende kanalen (vakbonden, Inspectie SZW, het OM, media, Kamerleden, etc.) worden er zorgen geuit over de positie van EU-arbeidsmigranten en de risico's die zij op het moment lopen qua besmetting met het coronavirus. De problematiek van arbeidsmigranten en het besmettingsrisico met het coronavirus is urgent en vraagt om een directe aanpak en daarom stellen wij middels deze memo voor om een aanjaagteam in te stellen om deze problematiek adequaat te kunnen adresseren. Ook de Tweede Kamer heeft gevraagd, middels de motie Smeulders c.s., aan de regering om te bezien welke maatregelen of inzet van toezichthouders zoals de Inspectie SZW nodig zijn om kwetsbaarheid van arbeidsmigranten te voorkomen of te beperken.

Beslispunten/advies/beslistermijn

- Kunt u, mede gelet op de analyse, akkoord gaan met het voorstel om een aanjaagteam in te stellen bestaande uit SZW, Inspectie SZW, BZK, EZK, LNV, IenW en JenV?
- Kunt u akkoord gaan met de opdracht aan het aanjaagteam (versterken lokale-landelijke coördinatie en doen van verderstreckende voorstellen ter verbetering van de onderliggende problematiek, ook met het oog op 1,5 meter samenleving; monitoren van tekorten en overschotten in deelsectoren)?
- Kunt u akkoord gaan met het aanstellen van het onbezoldigde bestuurlijke boegbeeld van het Aanjaagteam 'Bescherming Arbeidsmigranten'?¹

Kernpunten

Context

In de voorbereiding op deze besluitvorming is door een breed DG-overleg over deze thematiek gevraagd om een analyse over de aard en omvang van het probleem op te stellen. Deze vindt u in de bijlage.

De hoofdpunten hieruit:

- EU-arbeidsmigranten vervullen een belangrijke rol in de Nederlandse economie, veelal in de schoonmaak, distributie, landbouw, etc. Deze sectoren zijn in de coronacrisis veelal ook als essentieel aangemerkt.
- Arbeidsmigranten verrichten vaak fysiek werk in de vitale sectoren waar thuiswerken geen optie is (nog los van de huisvesting). Ook op het werk, op huisvestingslocaties en in het vervoer dienen de voorzorgsmaatregelen in acht te worden genomen, maar uit meldingen van de vakbonden en

¹ De naam van het bestuurlijke boegbeeld van het aanjaagteam zal tijdens de MCCb door de Minister van SZW worden gedeeld.

Inspectie SZW blijkt dat dit niet altijd gebeurt. De voornaamste problemen zijn gerelateerd aan werk, huisvesting, vervoer, zorg en gerelateerd aan grensverkeer.

- De leef- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten maken de kans op coronabesmetting groot en vormen een risico voor de beheersing van het coronavirus. Bovendien heeft dit effecten voor de volksgezondheid in bredere zin en kan het effecten hebben op de voedselvoorziening als veel arbeidsmigranten uitvallen door besmetting met het coronavirus.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
15-04-2020

Onze referentie
2020-0000058982

Noodzaak van een aanjaagteam

Tot nu toe is de problematiek voornamelijk door SZW opgepakt, maar de verantwoordelijkheden ten aanzien van de leef- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten zijn in Nederland belegd bij diverse instanties zoals de veiligheidsregio's, gemeenten, huisvestingskeurmerken en andere inspecties diensten. Dit zorgt ervoor dat SZW alleen niet in staat is om alle problemen adequaat op te pakken. Er doen zich daarnaast verschillen voor in handhaving op bijvoorbeeld het gezamenlijk vervoer en de huisvestingslocaties tussen de veiligheidregio's. Een aanjaagteam kan op korte termijn partijen samenbrengen en aanzetten tot het komen tot oplossingen voor de problematiek.

Inrichting en doel team

Voorstel is een aanjaagstructuur in het leven te roepen, het 'Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten', onder leiding van een bestuurlijk boegbeeld dat ambtelijk ondersteund wordt door een projectorganisatie die door SZW, Inspectie SZW, BZK, EZK, LNV, IenW en JenV bemenst wordt. Opdracht van het aanjaagteam is driedelig:

- (a) stimuleer de samenwerking tussen betrokken partijen om wetsnaleving inclusief de coronamaatregelen te bevorderen bij werkgevers en uitzendbureaus die werken met arbeidsmigranten;
- (b) doe op korte termijn voorstellen om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren zodat ook het risico op coronabesmetting voor arbeidsmigranten afneemt;
- (c) monitoren van tekorten en overschotten aan arbeidsmigranten in deelsectoren en zo nodig stimuleren van arbeidsbemiddeling.

SZW zal initiatief nemen voor het starten van het aanjaagteam. Het aanjaagteam zal per sector/regio met problematiek de spelers om tafel zetten en stimuleren tot het nemen van hun verantwoordelijkheid.

Oplossingen op de korte en (middel)lange termijn

Het aanjaagteam moet nadrukkelijk met oplossingen komen voor de problematiek die zowel op de korte als op de (middel)lange termijn kunnen worden ingezet. Mogelijke acties die kunnen voortvloeien uit dit team zijn:

- Een oplossing voor het gezamenlijk vervoer. Er zijn op dit moment goede en slechte voorbeelden van de manier waarop arbeidsmigranten naar de werkplek worden vervoerd. Een aanjaagteam kan op de korte termijn duidelijkheid bieden over een veilige en praktische methode om het woon-werkverkeer voor arbeidsmigranten in te richten die hen voldoende tegen het coronavirus beschermt.
- Een meldloket waar arbeidsmigranten terecht komen met de verschillende vragen en problemen waar zij tegen aan lopen. Het is op het moment versnipperd waar arbeidsmigranten heen kunnen met klachten, waardoor zij van het kastje-naar-de-muur worden gestuurd en wat de meldingsbereidheid verslechterd. Eén centraal meldloket die de

arbeidsmigrant verder helpt, kan een oplossing vormen tegen verschillende problemen op de middellange termijn.

- Ongebruikte bedrijventerreinen gebruiken voor tijdelijke huisvesting voor arbeidsmigranten die passen bij de 1,5 meter samenleving. Het aanjaagteam zou dit op lokaal niveau kunnen voorstellen en bijvoorbeeld een link leggen met het CAO en RVB, die al veel ervaring hebben met het huisvesten van asielzoekers op de korte termijn. Zo kan er op de middellange termijn meer huisvestingslocaties worden gerealiseerd.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
15-04-2020

Onze referentie
2020-0000058982

Bescherming arbeidsmigranten

Uitgangspunten:

- Doordat veel EU-arbeidsmigranten dicht op elkaar wonen, reizen en werken in vitale processen zoals de land- en tuinbouw en logistiek, lopen zij meer risico op besmetting met het coronavirus.
- Voor zowel de gezondheid van de arbeidsmigranten en hun omgeving, als mede de continuïteit van vitale processen, is het van groot belang dat het besmettingsrisico bij deze groep zo klein mogelijk wordt gehouden.

Voorstel:

- Om urgente problemen aan te pakken wordt er voorgesteld om met spoed een aanjaagteam in te stellen die op regionaal niveau problemen agendeert en partijen samenbrengt om op de korte en (middel)lange termijn tot oplossingen te komen.
- Dit voorstel geeft ook uitvoering aan de motie Smeulders c.s. van 14 april over het voorkomen of beperken van de kwetsbaarheid van arbeidsmigranten.

Gevraagd besluit

De ICCb en MCCb worden gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een interdepartementaal aanjaagteam gericht op de bescherming van arbeidsmigranten.

Acties en afspraken ICCb 29 april 10.00u

3. Flexibele vervolgaanpak en anderhalve meter samenleving (NCTV)

ACTIES:

- NCTV stuurt sheets na over agendaonderwerp "opdracht SGO anderhalve meter-samenleving".

AFSPRAKEN:

- In ICCb woensdag (6mei) wordt een pakket maatregelen behandeld, met mogelijk versoepeling, ter besluitvorming. Dit pakket wordt komende dagen verder verkend, incl. vraagstelling richting OMT vrijdag (1mei). Dit pakket zal nog een tussenstap zijn, er wordt parallel gekeken naar het hele kwadrant.
- T.a.v. proces totstandkoming protocollen en juridische status wordt afgesproken om nog niet door te geleiden naar MCCb. In ICCb volgt een schriftelijke ronde tot einde dag vandaag. In volgend ICCb komt vervolgens een voorstel met oplegnotitie terug.
- T.a.v. opdracht SGO anderhalve meter-samenleving wordt deze ter besluitvorming in MCCb vandaag gebracht, na reeds behandeld in SGO.

Acties en afspraken ICCb 29 april 10.00u

4. Thema Maximaal controleren

ACTIES:

- IAO: In IAO agenderen hoe mobiliteit dilemma's worden vertaald naar sectorale vraagstukken en wat het tijdsplateau is van de mobiliteit maatregelen.

AFSPRAKEN

- T.a.v. mobiliteit wordt afgesproken dat in MCCb vandaag een presentatie (IenW) wordt gegeven over complexiteit mobiliteit. Nog niet ter besluitvorming.
- T.a.v. memo arbeidsmigranten wordt afgesproken dat dit een breder vraagstuk is dan via crisisbesluitvorming. Het past meer binnen reguliere besluitvorming MR. Zo zal het in MCCb ook worden voorgesteld.

13. Rondvraag en sluiting

ACTIES:

- In volgend ICCb wordt stil gestaan bij de zaken in rood uit het Dashboard n.a.v. opmerking FIN.

AANTEKENINGEN

RIVM:

- RIVM toont de verschillende medische prognoses.
- Meer onzekerheid over R vanwege verschillende factoren die daar van invloed op zijn.
- RIVM toont verschillende scenario's obv volgende modellen:
 - Als er nooit maatregelen waren geweest
 - Als we nu stoppen met huidige maatregelen
 - Als we doorgaan met huidige maatregelen
- Opening scholen heeft beperkt effect op ic-opnames. Andere versoepelingen naar verwachting wel.

Vragenronde n.a.v. RIVM toelichting

- Verschuiving lijn en piek: model wordt gekalibreerd op daadwerkelijke cijfers. Eerdere waarden vanuit WHO waren anders dan cijfers in NL. We hebben nu eigen cijfers uit NL. Daarom zal je zien dat de piek kan veranderen.
- Sinds anderhalve week een daling opgetreden in 65 plus categorie. 65 plus categorie groot in relatie tot verpleeghuizen. Met invoeren van maatregel "ga niet op bezoek" zien we dat toename nieuwe verpleeghuizen gedaald is. Binnen verpleeghuizen is verspreiding wel doorgegaan. Dit is ook op basis van wat gemeld is.
- Twee OMT's voor Caribisch NL. Op twee eilanden na geen nieuwe meldingen.

11.1

Vragenronde mobiliteit

-

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

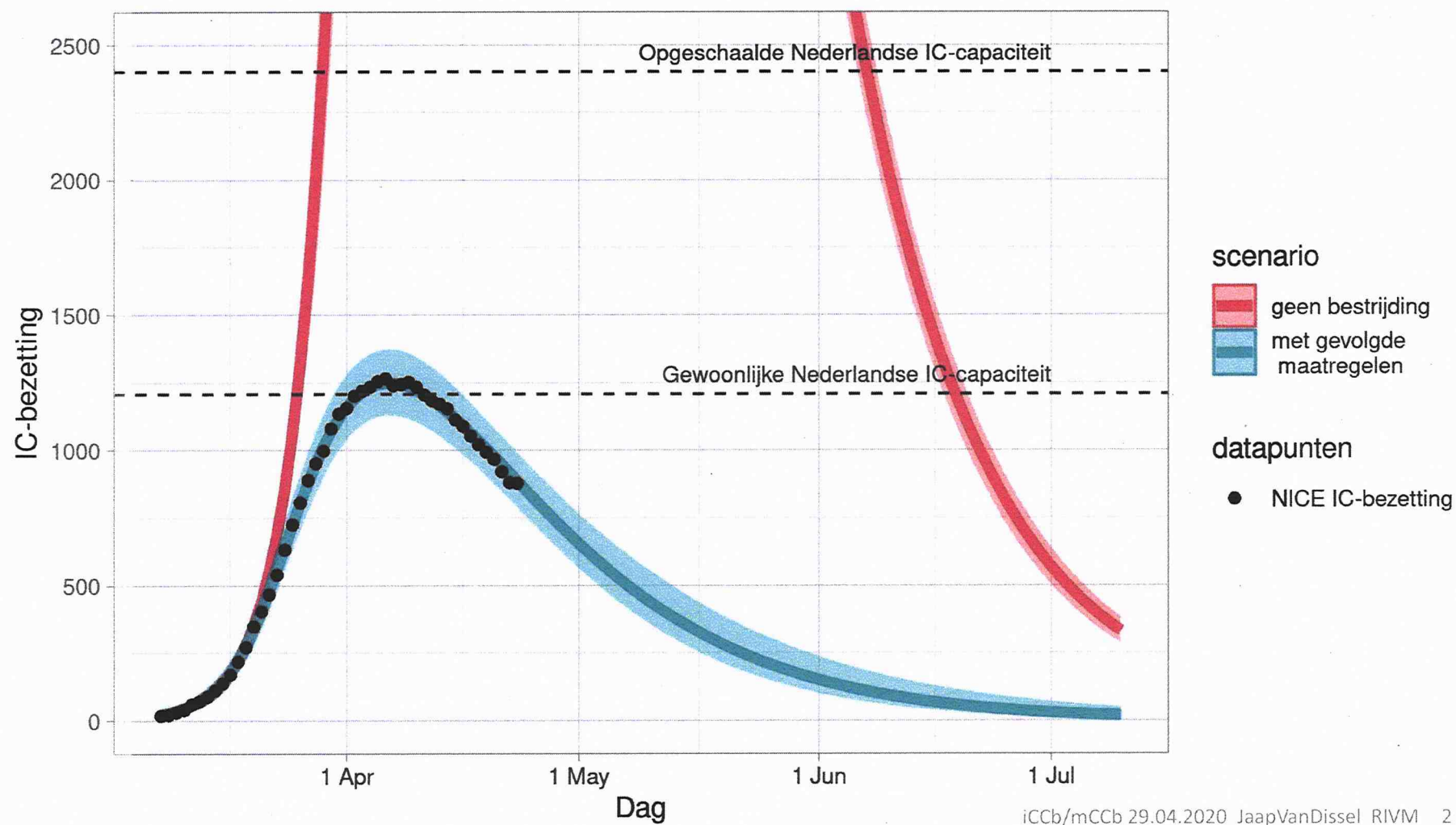
[Redacted text block]

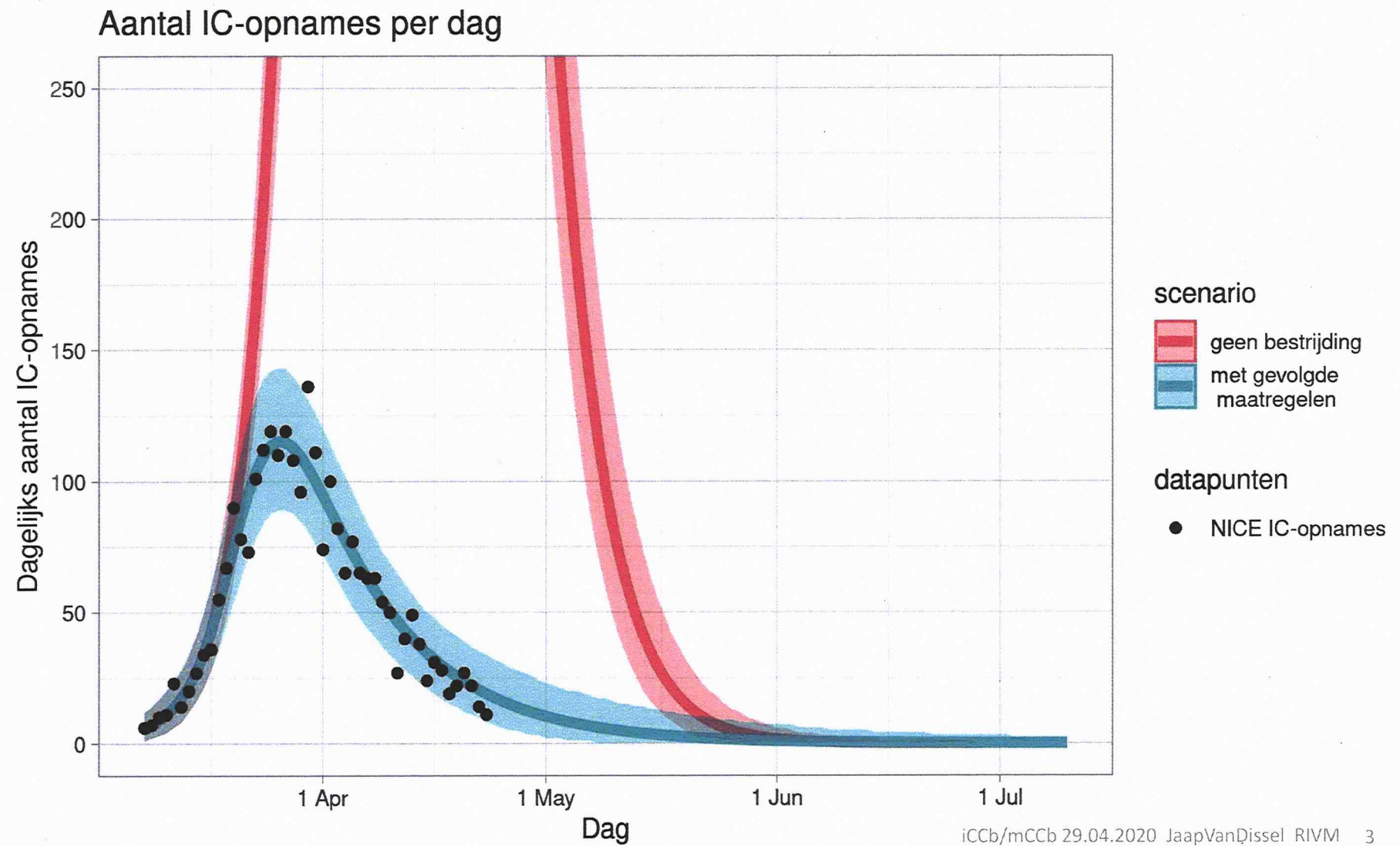
[Redacted text block]

Projectie 28 april 2020

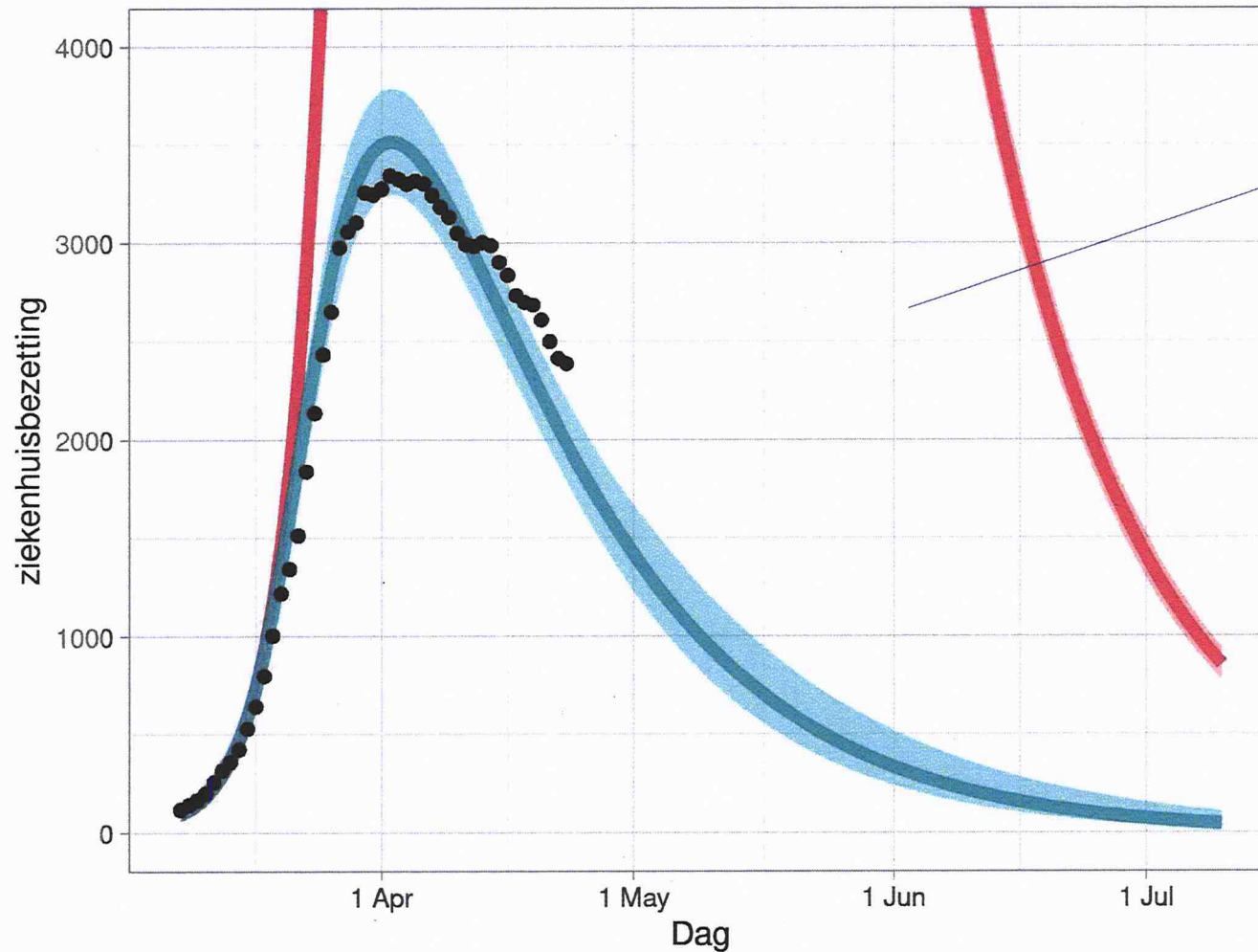
RIVM

Aantal bezette IC-bedden

Aantal bezette ziekenhuisbedden (inclusief IC)

afwijking mogelijk
door rapportage-
vertraging
(rapportage van
ontslag)

datapunten

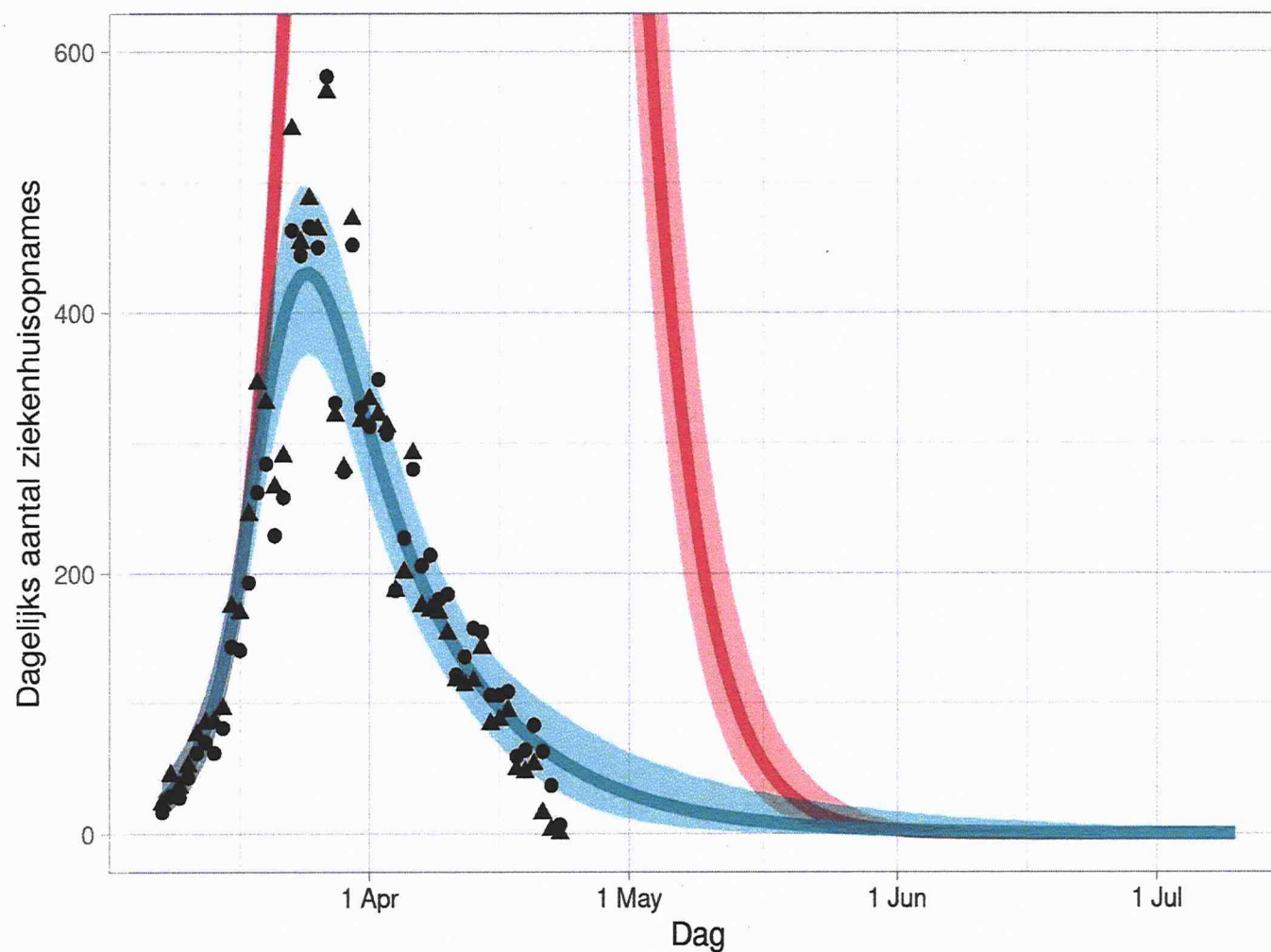
- NICE ziekenhuisbezetting

scenario

- geen bestrijding
- met gevolgde maatregelen

NB. Y-as kan afwijken van realiteit!
Dit is onder aanname dat alle
ziekenhuisopnames gemeld worden;
het model is daarop geijkt!

Aantal ziekenhuisopnames per dag

scenario

- geen bestrijding
- met gevolgde maatregelen

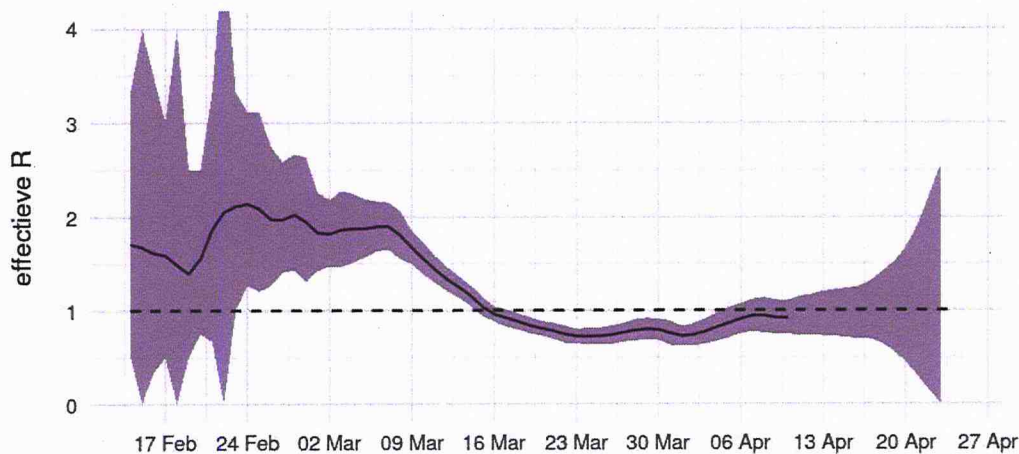
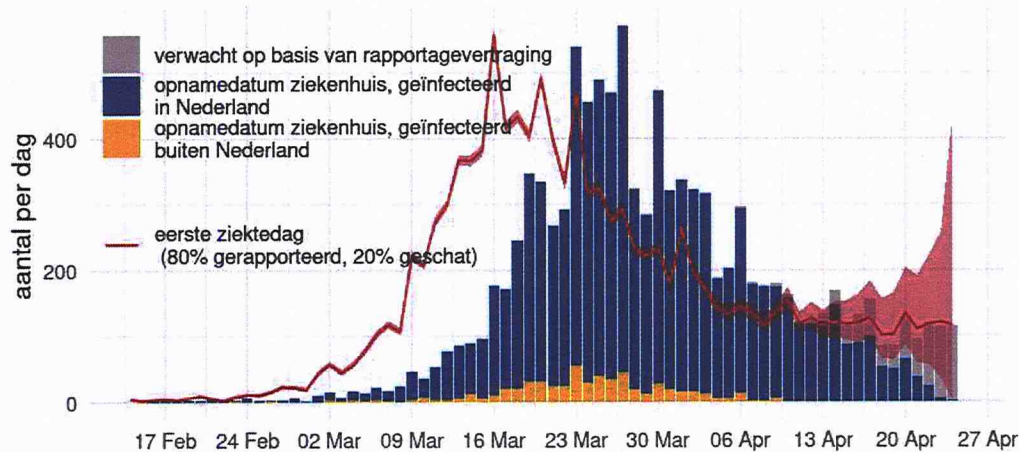
databron

- NICE
- ▲ OSIRIS

NB. Y-as kan afwijken van realiteit!
Dit is onder aanname dat alle
ziekenhuisopnames gemeld worden;
het model is daarop geijkt!

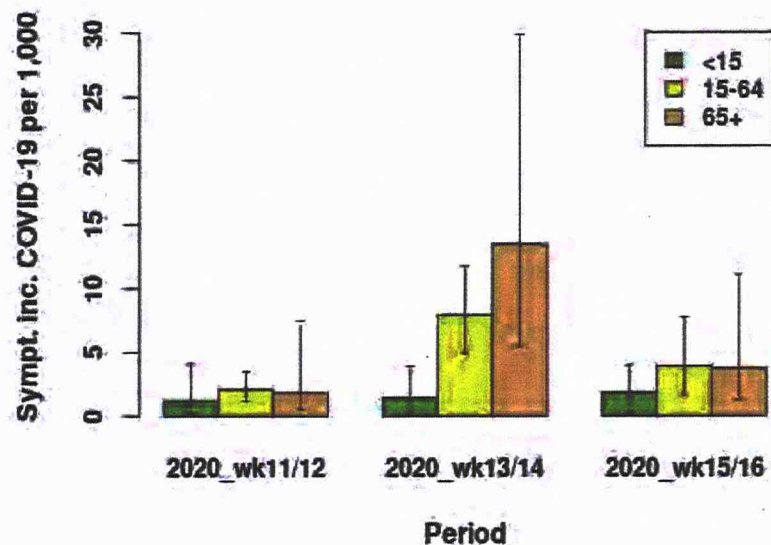
Indicator voor transmissie: reproductiegetal

gebaseerd op ziekenhuis opnames uit OSIRIS data 2020-04-24

- OSIRIS
 - **Blauw:** meldingen ziekenhuisopname naar opnamedatum
 - Grijs: verwachte meldingen (correctie voor rapportagevertraging)
 - **Rood:** eerste ziektedag van patiënten in het ziekenhuis
 - Data meer recent dan 10 April zijn onzeker.
-
- **Paars:** reproductiegetal, aantal secundaire besmettingen per geval
 - reflecteert de toename en afname van de rode epicurve
 - berekend volgens Wallinga & Lipsitch Proc R Soc B 2007
 - Schattingen meer recent dan 10 April zijn onzeker.

Incidentie in de bevolking: 'evidence synthesis'

Eerste, voorlopige schattingen:

28 maart – 5 april: 6 nieuwe
symptomatische COVID19 gevallen per
dag per 10.000 inwoners

6 april – 19 april: 3 nieuwe
symptomatische COVID19 gevallen per
dag per 10.000 inwoners

Orde van grootte:

prevalentie: 15 besmettelijken per
10.000 inwoners

kans dat een willekeurig persoon
besmettelijk is: 1,5 promille

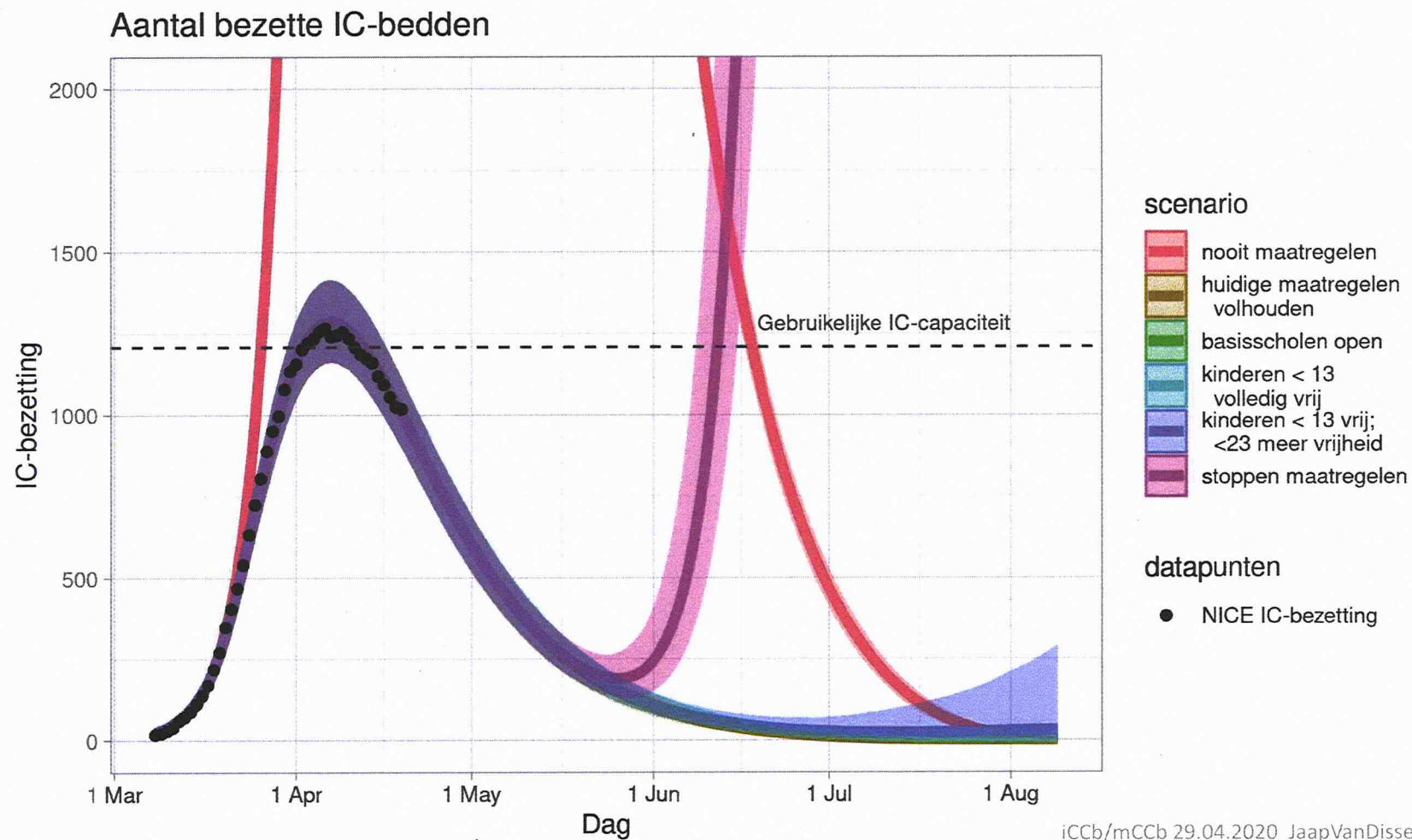
kans dat er onder 100 willekeurige
personen minstens één besmettelijke zit:
0,14

aantal besmettelijken in Nederland:
25,000

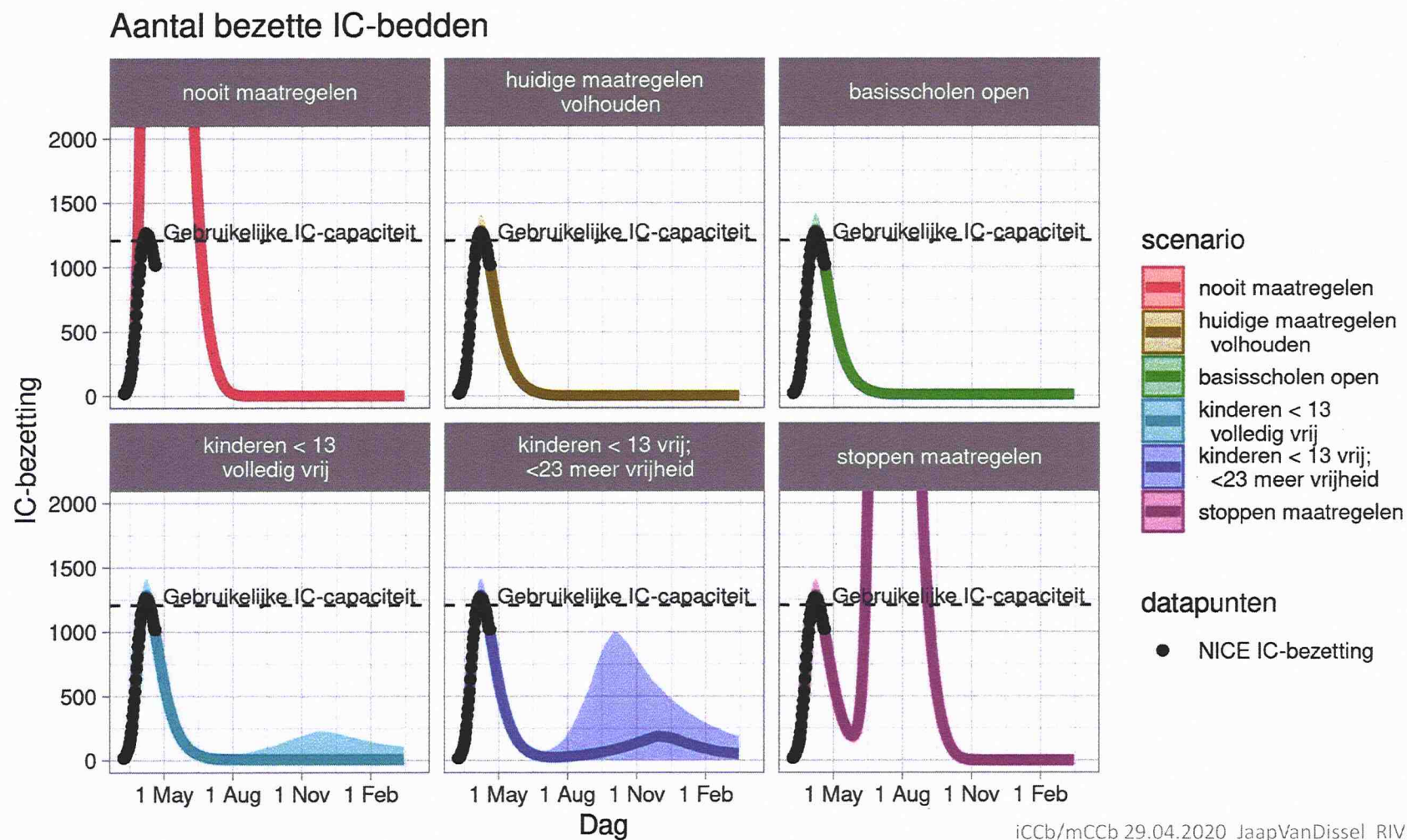
Simulaties 28 april 2020 – scenario's

1. Nooit maatregelen geweest
2. Vanaf maandag 4 mei
 - a. huidige maatregelen volhouden
 - b. basisscholen open
 - c. kinderen < 13 jr normale contacten
 - d. kinderen < 13 jr normale contacten en jongeren < 23 jr normale vrijetijdscontacten
 - e. alle maatregelen opheffen

IC-bezetting korte termijn

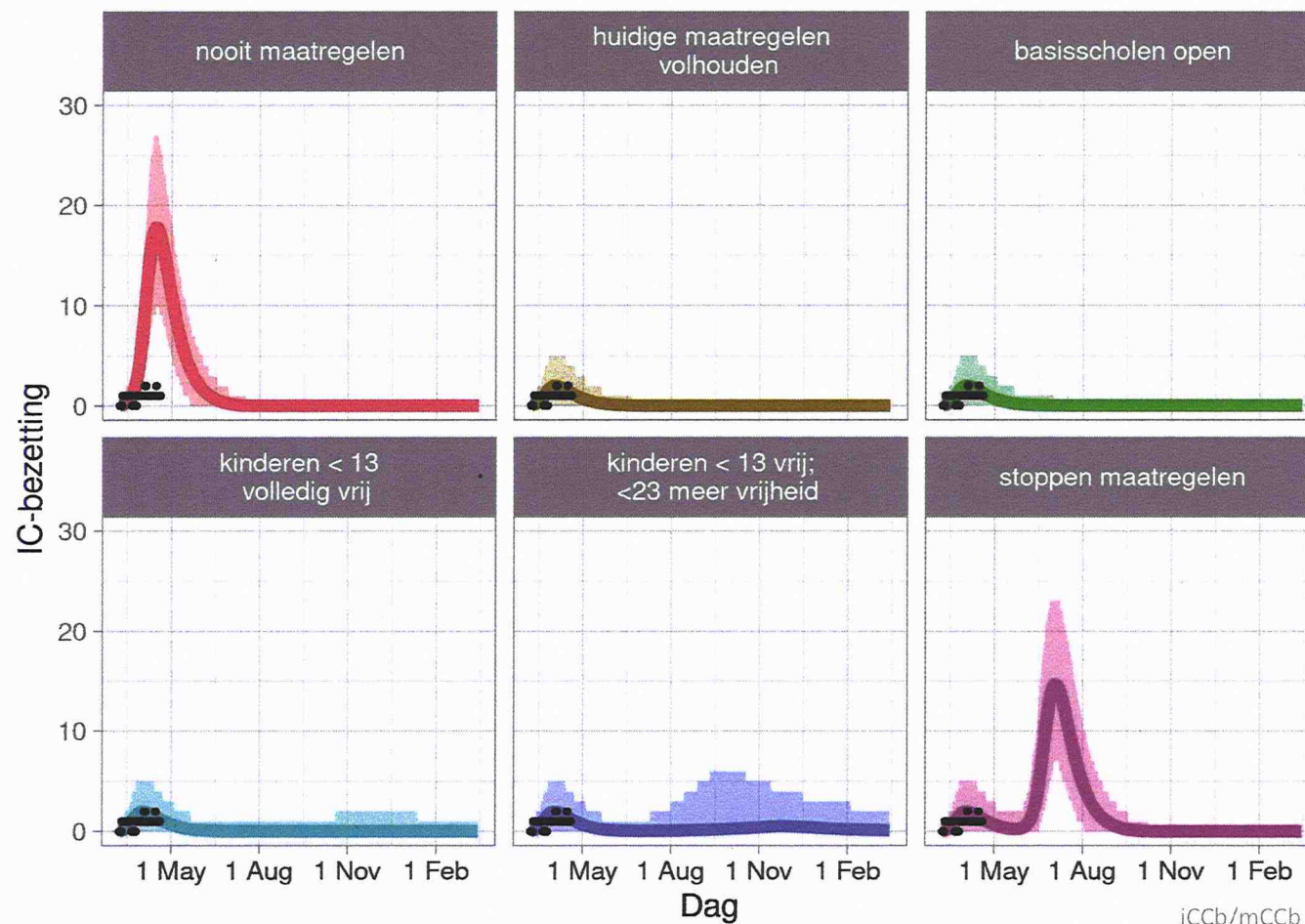

IC-bezetting lange termijn

kinder-IC-bezetting lange termijn

Aantal bezette kinder-IC-bedden (onder 20 jaar)

scenario

- nooit maatregelen
- huidige maatregelen volhouden
- basisscholen open
- kinderen < 13 volledig vrij
- kinderen < 13 vrij; <23 meer vrijheid
- stoppen maatregelen

datapunten

- NICE IC-bezetting